

ƏDALƏT

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 37 (6179) 2 oktyabr 2026-cı il

Qiyməti 40 qəpik

Bakıda Media Forumu

Oktyabrın 1-də Media və Yayım Şurasının təşkilatçılığı ilə "Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etimadın qurulması" mövzusunda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) Media Forumu keçirilir.

Adalet.az xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Prezident İlham Əliyevin Forum iştirakçılarına müraciətini səsləndirib.

AQEM-in Baş katibi Kayrat Sarıbay çıxışında bildirib ki, Azərbaycanın AQEM-də bağlantı və rəqəmsallaşma sahələrinə verdiyi töhfələri, eləcə də ölkənin təşkilatə sədrliyi dövründə əldə olunan nəticələri bariz şəkildə görürük.

Baş katibin sözlərinə görə, geosiyasi gərginlik, iqlim məsələləri və iqtisadiyyat üzərindəki təzyiqlər fonunda belə bir forumun keçirilməsi olduqca vacibdir. Çünki bu cür tədbirlər anlaşılmaya yol açan və onu təmin edən körpülər quracaq.

Bax:səh-2

Hakan Fidan: "İran həqiqətən çətin vəziyyətdədir"

Türkiyənin xarici işlər naziri Hakan Fidan İranın hazırda çətin vəziyyətdə olduğunu bildirib. Adalet.az xəbər verir ki, Fidan bu barədə Nyu-Yorkda Türkiyə mediasının suallarını cavablandırarkən danışıb.

Türkiyənin XİN başçısı ABŞ-də İranlı həmkarı Abbas Əraqçi və amerikalı

rəsmilərlə görüşlərində İranın təklif etdiyi paketlə bağlı fikir mübadiləsi apardıklarını bildirib.

Fidan qeyd edib ki, İranın təklif etdiyi paket və Hörmüz boğazının mümkün qədər tez açılması ilə bağlı şərtlər müzakirə olunub. Nazir İranın mövcud vəziyyətinin mürəkkəb olduğunu vurğulayıb. "İran həqiqətən çətin vəziyyətdədir. Sanksiyalar, müharibə təhdidi, hücumlar və hərbi əməliyyatlar var.

Bununla yanaşı, İranın ortaya qoyduğu müəyyən mövqelər də mövcuddur. Bunların daha fərqli şəkildə necə idarə oluna biləcəyi, sülhə ən qısa zamanda necə nail ola biləcəyimiz və müharibənin regiona yayılmasının necə qarşısının alınacağı ilə bağlı geniş fikir mübadiləsi apardıq", - Hakan Fidan qeyd edib.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

KƏLBƏCƏRDƏ YAŞAYAN HİDAYƏT ELVÜSAL

Bax:səh-8

Yaşar Güler: "'Müharibəyə hazır ol" deməkdən başqa şansımız yoxdur"

başla çatdırdılar. İnanıram ki, bundan sonra digər qardaşlarımız - qırğızlar və qazaxlar da aramıza qoşulduqda daha böyük təlimləri birlikdə həm planlaşdıracaq, həm də uğurla həyata keçirəcəyik".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler Xocavənd rayonunun Qızılcaya Təlim Mərkəzində keçirilən "Birliyin Gücü - 2026" birgə hərbi təliminin yekununda fərqlənən bir qrup hərbi qulluqçunun mükafatlandırılması mərasimində deyib.

O bildirib ki, bölgemizdəki bütün vəziyyətləri nəzərə alaraq, "müharibəyə hazır ol" deməkdən başqa şansımız yoxdur.

"Ən yaxşı şəkildə hazırlaşacağıq, amma sülh içində yaşayacağıq", - deyər Yaşar Güler söyləyib.

Məzahir ƏHMƏDOĞLU

SƏN KİMİNSƏN, GÖZƏL ŞƏHƏR?

Bax:səh-10

Sahibə Qafarova: "Vətən müharibəsində qazanılan Qələbə mühüm tarixi nailiyyətdir"

"44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan Qələbə şəhər və kəndlərimizin Ermənistanın 30 illik işğalından azad edilməsinə, dövlətimizin ərazi bütövlüyünün bərpası istiqamətində mühüm tarixi nailiyyətin əldə olunmasına şərait yaradıb".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin payız sessiyasının ilk iclasında Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova deyib.

Onun sözlərinə görə, 2023-cü ilin sentyabrında həyata keçirilən birgünlük antiterror əməliyyatı isə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün təmin edilməsi prosesinin ən mühüm mərhələsini başa çatdırıb. Bununla dövlətimizin suverenliyi tam bərpa edilib, Azərbaycan Konstitusiyasının qüvvəsi ölkəmizin bütün ərazisində təmin olunub.

"Bu tarixi nailiyyətlər Ulu Öndər Heydər Əliyevin əsasını qoyduğu və Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin uğurla davam etdirdiyi strateji siyasi xəttin təntənəsini əks etdirir. Azərbaycan xalqı düşmən üzərində tarixi Qələbəni qazandıran Müzəffər Ali Baş Komandana, Vətən uğrunda canından keçmiş şəhidlərimizə, eləcə də qəhrəman əsgər və zabitlərimizə daim minnətdar olacağıq", - deyər Sahibə Qafarova vurğulayıb.

Əhməd İsmayılov RTÜK sədri ilə görüşüb

Türkiyənin Radio və Televiziya Qurumunun (RTÜK) sədri Mehmet Danış Azərbaycan Media və Yayım Şurasının sədri Əhməd İsmayılova görüşüb.

Adalet.az xəbər verir ki, görüş Bakıda keçirilən "Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etimadın qurulması" mövzusunda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) Media Forumu çərçivəsində baş tutub. Tərəflər Türkiyə ilə Azərbaycan arasında media və yayımçılıq sahəsində əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, qarşılıqlı təcrübə mübadiləsinin genişləndirilməsi və qurumlararası əlaqələndirmənin gücləndirilməsini müzakirə ediblər.

Görüşdə həmçinin dezinformasiya ilə mübarizə, rəqəmsal transformasiya, lisenziyalasdırma, rəqəmsal media xidmətləri, media savadlılığı və uşaqların qorunması məsələləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Mehmet Danış Əhməd İsmayılov və rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətini Türkiyəyə dəvət edib. Tərəflər qarşılıqlı səfərlərin və institusional təmasların davam etdirilməsi barədə razılığa gəliblər.

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Vəli Xramçaylı görür ki, bir nəfər əyilib arxdan su içmək istəyir. Qışqırır ki:

- Ayə, nağayrersan, ordan su içmə, kanalizasiyadır.
Adam başını qaldırıb:
- Hınç axper?
Vəli:

- Boyy, bu erməniymiş ki əəə.. Heç deyirəm ki, ikiillə iç.

İlham Əliyev forum iştirakçlarına müraciət ünvanladı

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev oktyabrın 1-də Bakıda "Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etimadın qurulması" mövzusunda keçirilən Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) Media Forumunun iştirakçlarına müraciət ünvanlayıb.

Adalet.az xəbər verir ki, mətni Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev oxuyub.

Müraciətdə deyilir:

"Hörmətli Forum iştirakçıları!

Sizi səmimi-qəlbədən salamlayıram və AQEM Media Forumunun Bakı şəhərində işə başlaması münasibətilə təbrik edirəm. Azərbaycana xoş gəlmisiniz!

Asiya qitəsinin 90%-ni əhatə edən və 28 üzv dövləti bir araya gətirən Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə regionda sülhə, təhlükəsizliyə və sabitliyə töhfə verən, dayanıqlı inkişafı təşviq etmək məqsədilə üzv ölkələr arasında qarşılıqlı etimadın və əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsinə xidmət edən əhəmiyyətli və unikal dialoq platformasıdır. Son iki il ərzində bu təşkilata sədrlik edən Azərbaycan qarşılıqlı etimad quruculuğu tədbirlərinin təmin olunması yolunda qətiyyət və ardıcılıq nümayiş etdirərək AQEM-in institusional imkanlarının gücləndirilməsi, praktiki birgə fəaliyyətin genişləndirilməsi və təşkilatın beynəlxalq münasibətlər sisteminə rolunun daha da artırılması üçün səylərini əsirgəməmişdir.

AQEM-ə sədrliyimiz dövründə müxtəlif istiqamətlər üzrə Bakıda keçirilən yüksək səviyyəli görüşlər, beyin mərkəzləri, ekspertlər, biznes dairələri və gənclər arasında təşkil edilən tədbirlər təşkilatı çərçivəsində qarşılıqlı əlaqələrin intensivləşməsinə töhfə verərək Azərbaycanın dialoq və çoxtərəfli əməkdaşlıq məkanı kimi mövqeyinin daha da möhkəmlənməsinə xidmət etmişdir.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə AQEM çərçivəsində ilk Media Forumun Bakıda təşkil və onun AQEM Zirvə Görüşü ərəfəsində keçirilməsi təşkilatın beynəlxalq müstəvidə oynadığı mühüm roluna və sədrliyimiz çərçivəsində üzv dövlətlərlə birgə həyata keçirdiyimiz fəaliyyətə diqqətin cəlb edilməsi baxımından xüsusi önəm kəsb edir.

"Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etimadın qurulması" mövzusunda həsr edilmiş bugünkü Forum informasiya və kommunikasiya sahəsinin etimad quruculuğunun vacib tərkib hissəsi olduğunu nümayiş etdirmək üçün əlverişli fürsətdir. Media artıq yalnız informasiya mübadiləsi vasitəsi kimi deyil, ictimai diplomatiyanın, qarşılıqlı anlaşmanın və regional əməkdaşlığın mühüm aləti kimi nəzərdən keçirilir.

Azərbaycan AQEM çərçivəsində media və kommunikasiya sahəsinin inkişaf etdirilməsinə, üzv dövlətlər ilə media sahəsində ikitərəfli və çoxtərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsinə və informasiya mübadiləsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsinə xüsusi diqqət ayırır. Son illər ərzində müxtəlif media qurumları arasında formalaşmış tərəfdaşlıq əlaqələri, eləcə də AQEM üzv dövlətlərindən olan media nümayəndələrinin Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi beynəlxalq media tədbirlərində iştirakı bu istiqamətdə praktiki əməkdaşlıq üçün şərait yaratmışdır.

Hazırda dünya sürətlə dəyişən geosiyasi reallıqlar, artan təhlükəsizlik çağırışları, media sahəsində baş verən köklü transformasiyalar ilə səciyyələnən müəkkəb bir dövr yaşayır. Fərqli maraqların və baxışların toqquşduğu rəqəmsal əsrə də yayılan istənilən məlumat cəmiyyətlərarası və dövlətlərarası münasibətlərə təsir göstərmək potensialına malikdir.

Baş verən prosesləri işıqlandıran və cəmiyyətə çatdıran media ictimai rəyin formalaşmasına, qarşılıqlı etimad və anlaşmaya, dialoq və əməkdaşlıq imkanlarına təsir göstərən bilən qüvvədir. Dezinformasiyanın geniş yayılması, süni intellekt texnologiyalarından sui-istifadə etməklə saxta informasiya və materialların hazırlanması ictimai etimada birbaşa təsir göstərir. Xüsusilə sosial media və rəqəmsal platformaların informasiya məkanında rolunun sürətlə böyüdüüyü bir zamanda medianın hesabətliyi və üzərinə düşən məsuliyyəti daha da artır. Bütün bunlar media institutlarının peşəkarlığına və obyektivliyinə olan tələbləri daha da yüksəldir, ortaq informasiya məsuliyyətinin formalaşdırılmasını zəruri edir.

Etibarlı məlumat yalnız peşəkar jurnalistikanın deyil, bütövlükdə informasiya mühitinin keyfiyyət göstəricisinə çevrilməlidir. Dövlət qurumları, media subyektləri, rəqəmsal platformalar, jurnalistlər, tədqiqatçılar və vətəndaş cəmiyyəti arasında əməkdaşlığın gücləndirilməsi bu baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. Media savadlılığının artırılması və yeni texnologiyaların məsuliyyətli tətbiqi də etimadın dayanıqlı əsaslarının yaradılmasının mühüm şərtlərindəndir.

Bu xüsusda AQEM Media Forumunun keçirilməsi media sahəsində əməkdaşlığın yeni məzmun və istiqamətlərlə zənginləşdirilməsi baxımından əlamətdar hadisədir. Əminəm ki, dost ölkələrin nüfuzlu media nümayəndələrinin iştirak etdiyi hazırkı Forum AQEM məkanında media sahəsində işbirliyinin inkişafına, birgə layihələrin reallaşmasına, dürüst, effektiv və çevik kommunikasiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı təcrübə mübadiləsinin aparılmasına töhfə verəcəkdir.

Forumun işinə uğurlar və səmərəli müzakirələr arzulayıram".

Oktyabrın 1-də Media və Yayım Şurasının təşkilatçılığı ilə "Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etimadın qurulması" mövzusunda Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirənin (AQEM) Media Forumu keçirilib.

Adalet.az xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Prezident İlham Əliyevin Forum iştirakçılarına müraciətini səsləndirib.

AQEM-in Baş katibi Kayrat Sarıbay çıxışında bildirib ki, Azərbaycanın AQEM-də bağlantı və rəqəmsallaşma sahələrinə verdiyi töhfələri, eləcə də ölkənin təşkilata sədrliyi dövründə əldə olunan nəticələri bariz şəkildə görürük.

Baş katibin sözlərinə görə, geosiyasi gərginlik, iqlim məsələləri və iqtisadiyyat üzərindəki təzyiqlər fonunda belə bir forumun keçirilməsi olduqca vacibdir. Çünki bu cür tədbirlər anlaşmaya yol açan və onu təmin edən körpülər quracaq.

Kayrat Sarıbay vurğulayıb ki, AQEM-ə üzv dövlətlər arasında daha dərin əməkdaşlıq media peşəkarları arasında daha sıx əlaqələrlə müşayiət olunmalıdır. Bugünkü media forumu bu təmasları inkişaf etdirmək, təcrübə mübadiləsi aparmaq və AQEM-in təşəbbüslərini daha geniş auditoriyaya çatdırmaq üçün əla imkan yaradır.

Forumda çıxış edən Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Xələf Xələfov qeyd edib ki, müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə geosiyasi gərgin-

qeyri-müəyyənlik mühiti beynəlxalq münasibətlərdə çoxtərəfliyə olan inamın zəifləməsinə gətirib çıxarır. Məhz bu səbəbdən AQEM kimi çoxtərəfli təşkilatların əhəmiyyəti daha da artır. Çünki müasir dövrün qarşısında duran məsələlərin heç biri, demək olar ki, yalnız birtərəfli iradə ilə həll edilə bilməz.

Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Sədaqət Qəhrəmanovanın fikrincə, rəqəmsallaşma qadınların təhsil, məşğulluq, sahibkarlıq və ictimai iştirak imkanlarını genişləndirməklə yanaşı, onların rəqəmsal təhlükəsizliyinin təmin olunmasını da zəruri edir. Qadınların texnologiyalardan istifadə edən tərəf kimi deyil, həm də rəqəmsal

Bakıda Media Forumu

liklərin artdığı, dezinformasiya və nifrət nitqinin qarşılama vasitəsinə çevrildiyi şəraitdə obyektiv, məsuliyyətli və peşəkar medianın fəaliyyəti xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Dövlətlər və cəmiyyətlər arasında qarşılıqlı etimadın möhkəmləndirilməsi, beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi və qlobal çağırışlara qarşı birgə mübarizənin gücləndirilməsi media sahəsində də əlaqələndirilmiş səyləri zəruri edir.

Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi bildirib ki, Azərbaycan sədrliyinin gündəliyində media sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsi prioritet istiqamətlərdən birini təşkil edir.

Açılış mərasimindən sonra forum işini "Qütbləşmiş dünyada media vasitəsilə etibarın qurulması" mövzusunda panel iclası ilə davam etdirib.

İclasda çıxış edən Azərbaycanın rəqəmsal inkişaf və nəqliyyat nazirinin müavini Saməddin Əsədov deyib ki, əlaqələrin və münasibətlərin daha da möhkəmlənməsinin şahidi olacağıq.

Etimad quruculuğu tədbirlərinin vacibliyindən danışan nazir müavini əlavə edib: "Bu tədbirlər bilavasitə nəqliyyat dəhlizləri boyunca da öz əksini tapmalı və bərqərar olmalıdır. Çünki bu baxımdan iqtisadi inteqrasiyanı daha da dərinləşdirəcəyik. Ölkələrimiz arasında olan münasibətləri daha yüksək səviyyəyə qaldırmaq imkanı əldə edəcəyik. Bu isə bizim üçün vacib məsələdir. Çünki irəli sürdüyümüz çoxşaxəli təşəbbüslər var və onların gerçəkləşməsi olduqca vacibdir".

Türkiyənin Radyo və Televiziya Üst Şurasının (RTÜK) sədri Mehmet Daniş qeyd edib ki, qarşılaşdığımız bir çox qlobal çağırışların yaratdığı çətinliklər və

iqtisadiyyatın, innovasiyaların və informasiya mühitinin fəal iştirakçıları kimi təmsil olunması inklüziv və məsuliyyətli rəqəmsal mühitin formalaşdırılmasının əsas şərtlərindəndir.

Beynəlxalq Münasibətlərin Təhlili və Multikulturalizm Mərkəzinin İdarə Heyətinin sədr müavini Fərhad Məmmədov Azərbaycan müxtəlif qitələri birləşdirən vacib bir coğrafi məkanda yerləşdiyini söyləyib. O bildirib ki, beynəlxalq təhlükəsizlik sahəsində baş verən böhranlar hadisələrin proqnozlaşdırılmasını daha da çətinləşdirir. Ona görə də regional səviyyəli məsələlərin əhəmiyyəti getdikcə artır.

Panel iclasında mövzu ətrafında müzakirələr aparılıb.

Forum çərçivəsində, həmçinin "Sosial birlik və mədəniyyətlərarası dialoqun gücləndirilməsində media-nın rolu" mövzusunda panel iclası keçirilib.

Qeyd edək ki, ilk AQEM Media Forumu üzv dövlətlərin hökumət nümayəndələrini, media və kommunikasiya sahəsinə məsul dövlət qurumlarının rəhbərlərini, media menecerlərini və digər mütəxəssisləri bir araya gətirib. Forum müxtəlif yanaşmaların bölüşülməsi, təcrübə mübadiləsi və regionda qarşılıqlı etimadın gücləndirilməsinə xidmət edən əməkdaşlıq imkanlarının müzakirəsi baxımından əhəmiyyətlidir.

Forum çərçivəsində müasir medianın dəqiq, etibarlı və qərəzsiz məlumat təqdim etmək məsuliyyəti də diqqət mərkəzində olacaq. Xüsusilə süni intellektin və sosial media platformalarının informasiya məkanına təsirinin sürətlə artdığı bir şəraitdə bu məsələ daha da aktuallaşır.

Kamran Əliyev: "Cəzasızlıq yeni cinayətlərin törədilməsinə gətirib çıxarır"

Cəzasızlıq yeni cinayətlərin törədilməsinə gətirib çıxarır.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Azərbaycanın Baş prokuroru Kamran Əliyev Trend Beynəlxalq İnformasiya Agentliyinə və Real Təhlil İnformasiya Mərkəzinə birgə müşahidəsində deyib.

Baş prokuror bildirib ki, əvvəlki illərdən bağlı qalmış 57 cinayətin üstü açılıb. Onun sözlərinə görə, bu işlərdən 17-si 2022-ci ildə, yeddisi isə 2026-cı ilin birinci yarımından bu günədək açılıb.

"Cinayət törədilibsə, onun bütün təfərrüatı ilə açılması çox vacibdir. Cinayətkarlar cəzasız qala bilməzlər. Cəzasızlıq yeni cinayətlərin törədilməsinə gətirib çıxarır.

Bu baxımdan, üstündən istər 30, istərsə də 40 il keçsin, hər bir cinayətin açılması zəruridir. Bu məsələyə qətlə yetirilmiş şəxsin yaxınlarının mövqeyindən də yanaşmalıyıq", - Kamran Əliyev qeyd edib.

O bildirib ki, əvvəlki illərdən bağlı qalmış qətl işləri üzrə həlak

olanların yaxınları vətəndaş qəbullarına gələrək cinayətlərin açılacağına ümid etdiklərini söyləyirlər. Baş prokurorun sözlərinə görə, belə işlər üzrə prokurorluq orqanları aidiyyəti dövlət qurumları ilə birlikdə çalışır, birgə istintaq-əməliyyat qrupları yaradılıb. Kamran Əliyev məsuliyyətdən yayınmaq üçün ölkəni tərk edən şəxslərlə bağlı beynəlxalq hüquqi əməkdaşlığa da toxunub. O bildirib ki, ekstradisiya prokurorluğun gündəlik fəaliyyətinin bir hissəsidir və şəxslərin həm

Azərbaycana gətirilməsi, həm də ölkədən digər dövlətlərə ekstradisiya barədə ictimaiyyətə məlumat verilir.

"Hüquqi yardım və ekstradisiya sahəsində Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu ilə Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra orqanlarıdır. Hər iki qurum bu istiqamətdə fəaliyyət göstərir", - Baş prokuror deyib.

O, 2025-ci ildə 65 nəfərin digər ölkələrdən Azərbaycana ekstradisiya edildiyini bildirib. "2025-ci ildə 65 nəfər digər ölkələrdən Azərbaycana ekstradisiya olunub. Hər bir ekstradisiya müəkkəb prosesidir. İstər biz bir şəxsin ekstradisiyasını tələb edək, istərsə də başqa ölkə bizə müraciət etsin, prosesin bütün mərhələləri yoxlanılır. Bu sahədə qanunun kifayət qədər sərt tələbləri var", - Kamran Əliyev qeyd edib.

Baş prokuror əlavə edib ki, şəxslər başqa ölkəyə ekstradisiya edilməzdən əvvəl məsələnin bütün hüquqi tərəfləri nəzərdən keçirilir.

2027-ci ildə minimum əməkhaqqı nə qədər ola bilər?

"Bununla bağlı müxtəlif gözləntilər yayıldığı üçün 2027-ci il üçün öz proqnozumu bölüşmək istəyirəm. Minimum əməkhaqqı müəyyən edilərkən adətən inflyasiya, yaşayış xərcləri, orta əməkhaqqının səviyyəsi və artım tempi, əmək məhsuldarlığı, məşğulluq və ümumi iqtisadi vəziyyət nəzərə alınır".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu iqtisadçı Eldəniz Əmirov deyib.

Iqtisadçı bildirib ki, Azərbaycanda da 2027-ci il üzrə mümkün rəqəmi təxmin etmək üçün bu göstəricilərlə yanaşı, əvvəlki illərdə minimum əməkhaqqının necə artırıldığına, yeni yanaşma təcrübəsinə baxmaq olar:

"Əvvəlcə əvvəlki təcrübəyə baxaq. 2020 və 2021-ci illərdə minimum əməkhaqqı 250 manat olub. 2022-ci ildə 50 manat və ya 20% artırılaraq 300 manata, 2023-cü ildə 45 manat və ya 15% artırılaraq 345 manata, 2025-ci ildə isə 55 manat və ya 15,9% artırılaraq 400 manata çatdırılıb. 2024 və 2026-cı illərdə artım olmayıb. Yeni son üç artımın hamısı 15-20% intervalında olub. İndi isə orta aylıq əməkhaqqının ümumi dinamikasına baxaq. 2025-ci ildə ölkədə orta aylıq nominal əməkhaqqı 1102,9 manat olub. 2026-cı ilin yanvar-iyulunda bu göstərici artıq 1176,7 manata çatıb. 2027-ci il üçün isə 1288,3 manat proqnozlaşdırılır. Beləliklə, 2025-ci ilin faktiki göstəricisi ilə müqayisədə 2027-ci ildə orta əməkhaqqının təxminən 185 manat və ya 16,8% yüksək olacağı gözlənilir. Bu müqayisə minimum əməkhaqqı üzrə mümkün rəqəmi ehtimal etmək üçün ciddi əsasdır". Onun sözlərinə görə, yeni, 2025-ci ilin faktiki göstəricisi

ilə 2027-ci il üçün olan proqnozu müqayisə etdikdə orta aylıq əməkhaqqında 16,8% artım gözlənilir:

"Minimum əməkhaqqında da buna yaxın artım olarsa, 400 manat təxminən 465-470 manata yüksəlir. Inflyasiya tərəfdən baxdıqda isə bir qədər aşağı nəticə alınır. 2026-cı ilin yanvar-avqust ay-

larında illik inflyasiya 5,7% təşkil edib, 2027-ci il üçün isə orta illik inflyasiya 5,3% proqnozlaşdırılır. Bu göstəricilər minimum əməkhaqqının artımında yalnız inflyasiya amili əsas götürüldükdə, 450 manata yaxın rəqəmin mümkün ola biləcəyini göstərir. Beləliklə, iki fərqli göstərici bizə müəyyən interval verir. Inflyasiya üzərindən hesablama təxminən 450 manata, orta əməkhaqqının artım tempi isə 465-470 manata aparır. Eyni zamanda əvvəlki minimum əməkhaqqı artımların da 15-20% intervalında olması da bu rəqəmin 2027-ci il üçün 460 manatı və daha yuxarı rəqəmləri dəstəkləyən əlavə göstəricidir. 2027-ci ilin büdcə xərclərinin cəmi 1,7% artırılması

isə ümumi maliyyə fonunun daha ehtiyatlı qurulduğunu göstərir. Amma minimum əməkhaqqını birbaşa büdcə xərclərinin artım faizinə bağlamaq doğru olmaz. Bütün bunları birlikdə qiymətləndirdikdə mənim 2027-ci il üçün gözləntim minimum əməkhaqqının 450-470 manat intervalında müəyyənləşdirilməsidir. Bu interval daxilində isə 460 manat mənə daha real görünür. Bu isə 15% artım deməkdir və həm əvvəlki artımların aşağı həddinə, həm son iki ildə orta əməkhaqqının və qiymətlərin dəyişməsinə, həm də mövcud iqtisadi göstəricilərə yaxın nəticə verir. 470 manat variantının da kifayət qədər ciddi əsası var. Çünki minimum əməkhaqqı orta əməkhaqqı ilə eyni tempdə artırılsa, hesablamanın özü təxminən bu rəqəmi verir. Bütün bunları nəzərə alaraq, mənim 2027-ci il üçün əsas proqnoz minimum əməkhaqqının 460 manat müəyyən edilməsidir. 470 manat da mümkün variantdır və əhalinin alıcılıq qabiliyyətinin qorunması, sosial dəstəyin gücləndirilməsi baxımından daha müsbət qərar olardı. 450 manatdan aşağı məbləğ isə arzuolunan deyil. Beləliklə, gələn il minimum əməkhaqqının 460 manat olmasını həm mövcud iqtisadi göstəricilər, həm də əvvəlki illərin artım təcrübəsi nəzərə alınmaqla mümkün variantlar arasında ehtimalı ən yüksək olan məbləğ hesab edirəm".

Vasif ƏLİHÜSEYİN

"Bu göstəriciyə görə Azərbaycanda dünyada ən yaxşı onluğa daxildir"

"Prezident İlham Əliyev Azərbaycan Beynəlxalq İnvestisiya Forumu çərçivəsində keçirilən tədbirdə çıxışı zamanı qeyd etdiyi vacib istiqamətlərdən biri də valyuta ehtiyatlarımızın xarici borcumuzu 20 dəfə üstələməsi ilə bağlı idi. 2026-cı il valyuta ehtiyatlarımızın artması baxımından vacib illərdən biridir. 2025-ci ilin sonunda Azərbaycanın strateji valyuta ehtiyatları 85,1 milyard dollar idisə bu ilin bu göstərici artıq 90 milyard dollardan çoxdur".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu millət vəkili Vüqar Bayramov deyib.

O, bildirib ki, Azərbaycan strateji valyuta ehtiyatları ümumi daxili məhsuldan (ÜDM) çox olan azsaylı dövlətlərdən biridir:

"Belə ki, Azərbaycanın valyuta ehtiyatları illik ÜDM-i 12 faiz üstələyir. Bu göstəriciyə görə Azərbaycanda dünyada ən yaxşı onluğa daxildir. Bu eyni zamanda ölkə iqtisadiyyatında möhkəm təhlükəsizlik yastığının formalaşmasından xəbər verir.

Hazırda Dövlət Neft Fondunun 73 milyard dollar aktivləri var. 2025-ci ilin sonunda 11,5 milyard dollar olan Mərkəzi Bankın ehtiyatları isə 2026-cı ildə 15,3 milyard dollaradək yüksəlib. 2026-cı ilin geridə qalan aylarında nəzərdə tutulan fiskal öhdəliklərin yerinə yetirilməsi ilə yanaşı, valyuta ehtiyatlarındakı artım sistemli iqtisadi siyasətin nəticəsi kimi qiymətləndirilməlidir. Göründüyü kimi, Azərbaycan Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən siyasət dayanıqlı iqtisadi inkişaf hədəflərini nəzərə alınmaqla daha strateji müddətdə iqtisadi təhlükəsizliyin davamlı qorunmasına imkan yaradır".

Vasif

Sahib Aliyev: "Sosial şəbəkələrdə radikallaşmanın qarşısı alınmalıdır"

"Sosial şəbəkələrdə radikallaşma və cəmiyyətdə qütbləşmənin qarşısının alınması üçün qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi təklif olunur".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin deputatı Sahib Aliyev parlamentin 30 sentyabr tarixli iclasında çıxışı zamanı deyib.

Deputat bildirib ki, sosial şəbəkələrin Azərbaycan seqmentində sistemli şəkildə radikalıq və nifrət aşılması cəmiyyətdə qütbləşməyə, milli dəyərlərin və dövlətçiliyin gözden salınmasına gətirib çıxarır.

Onun sözlərinə görə, sosial platformalar kənardan hər hansı müdaxilə olmadan da vəziyyəti gərginləşdirə bilər:

"Meta-nın, X-in, YouTube-un və digər texnologiyaların idarəçiliyində yer alan mütəxəssislərin özlərinin də etirazları var ki, sosial şəbəkə üzərindən alqoritmlər, psixoloji manipulyasiya və rəqəmsal "eks-səda kameraları" vasitəsilə radikallaşma, sosial qütbləşmə yaradılır".

S. Aliyev qeyd edib ki, insanlar neqativ, qorxulu və hədəf göstərən xəbərlərə müsbət məzmunlardan daha həssas reaksiya verdiyindən alqoritmlər qütbləşdirən və aqressiv paylaşımları önə çıxara bilər.

Deputatın sözlərinə görə, istifadəçinin baxdığı məzmun müəyyənləşdirildikdən sonra sistem ona daha kəskin və dünyagörüşünə uyğun kontentlər təqdim edir. Bu isə fərqli fikirlərdən təcrid olunmağa və insanların öz qruplarındakı radikal fikirləri mütləq doğru hesab etməsinə səbəb ola bilər.

Sahib Aliyev qeyd edib ki, botlardan və trollardan istifadə etməklə də müəyyən radikal fikirlərin süni şəkildə yayılması mümkündür.

Deputat Avropa İttifaqının Rəqəmsal Xidmətlər haqqında Qanununda radikallaşmanı və sosial qütbləşməni stimullaşdıran alqoritmlərlə bağlı müddəaların olduğunu diqqətə çatdırıb. O, xüsusilə qanunun 27, 34, 35, 38 və 40-cı maddələrini qeyd edib:

"Azərbaycanda da informasiya, informasiyalaşdırma və informasiyanın mühafizəsi, həmçinin uşaqların zərərli informasiyadan qorunması ilə bağlı qanunlara edilən dəyişikliklərdən sonra sosial şəbəkə platforması, platforma provayderi və alqoritmlər üzərində birbaşa nəzarət kimi anlayışlar qanunvericiliyə gətirilib.

Amma vəziyyəti dəyişmək üçün biz Avropa İttifaqının təcrübəsini nəzərə almaqla onu daha da təkmilləşdirməliyik", - deputat vurğulayıb.

"Ayrıca, hər kəsin İsrail ilə bir bağlı qapı arxasında alış-verişi var"

"Mənə yazırlar ki, BMT-də Netanyahu danışanda hamı zalı tərk etdi, bizim diplomat qaldı, üstümüzə hücum gəldi. Mən də deyirəm ki, o hücum baxmayın. Dövlətin etdiyinə baxın! Bu, Azərbaycana qarşı təşkil edilmiş növbəti kampaniyadır. Diplomatiya nədir? Diplomatiya Instagram performans deyil. Qapını çırpıb çıxmaq, story paylaşmaq deyil. Diplomatiya dövlətin marağını qorumaqdır. Yaqub Qədiri Qaraosmanoğlu "Zorən Diplomatiya"da bir hadisə haqda yazır ki, Laheydə səfirdir. Ankaradan üzərində "məxfi və şəxsi" yazılmış zərf gəlir. Qapını kilitləyir, həyəcanla açır ki, içində nə var. Bu an otaqdakı radio eyni xəbəri anons edir. Yeni ona məxfi deyilən şey artıq bütün dünyaya yayılıb. Özü də gülür: "Səfir hamıdan axırda xəbər tutur". Bu gün BMT-dəki bizim diplomat da elədir".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Əziz Əlibəyli deyib.

Politoloqun sözlərinə görə, sosial şəbəkədə oturan elə bilir diplomat qərarı özü verir:

"Yox. Diplomatiya dövlətin təlimatı ilə oturur, dövlətin təlimatı ilə qalxır. Onun işi şou göstərmək deyil axı, dövləti təmsil etməkdir. İndi gəlin Azərbaycan reallığına baxaq. Şuşanı kim aldı? Şuşanı Azərbaycan əsgəri aldı! Qəhrəman əsgər qayaya dırmaşanda əlində üreyindən başqa heç nə yox idi. Bunu birinci biz deməliyik, bunu heç kim mübahisə edə bilməz. Amma müharibə tək ürəklə aparılır. Müharibə dövlətin illərlə qurduğu münasibətlərlə aparılır. Azərbaycan bu münasibətləri illərlə qurub. İsrail ilə qurulan əlaqə də bunun bir hissəsidir. Neft, texnologiya, kənd təsərrüfatı. Bu, bərabər dövlətlərin hesabıdır. Ağa-

nökər münasibəti yoxdur. Dövlət-dövlət münasibəti var. Sən bu hesabı BMT-də bir zalı tərk etməklə dağıda bilməzsən. Biz Fələstini satdıq mı? Yox. Azərbaycan Fələstini dövlət kimi tanıyır. Ramallahda nümayəndəliyi var. BMT-də Fələstinin statusunun qaldırılmasına səs verib. Qəzzaya UNRWA vasitəsilə

humanitar yardım göndərüb. Prezident İlham Əliyev İslam Əməkdaşlıq Təşkilatında açıq deyib: İki dövlət prinsipi, Şərqi Qüds paytaxt olmaqla ədalətli həll. Yeni biz zalda oturanda heç kimi satmırıq. Biz zalda oturanda öz xəttimizi qoruyuruq".

Politoloqun fikrincə, biz deyirik həm İsrailin təhlükəsizlik haqqı var, həm də Fələstin xalqının dövlət haqqı var:

"Bu, Azərbaycanın balansındır. Türkiyə çıxdı, biz niyə çıxmadıq? Çünki qaradaşlıq o demək deyil ki, hər addımı eyni atasan.

Qaradaşlıq o deməkdir ki, bir-birinin mövqeyini anlayasan. Türkiyə 85 milyonluq, NATO üzvü, regionda söz sahibi olan böyük gücdür. Onun BMT-də verdiyi mesajın ünvanı başqadır, çəkisi

başqadır. Azərbaycan Cənubi Qafqazda, Qarabağ savaşıdan yeni çıxmış, ətrafı belli olan dövlətdir. Onun birinci vəzifəsi sabitliyi və balansı qorumaqdır. Bu günə qədər Azərbaycan haqçansa durub Türkiyənin islamaşma və bir az da ərəbləşmə xəttinə irad tutubmu? Çünki global və siyasi laylarda baş verənləri Azərbaycan daha yaxşı başa düşür və özünə də gəldikdə bu haqqın tanınmasını gözləyir, eləcə də tələb edir.

Türkiyənin zalı tərk etməsi Türkiyənin haqqıdır. Azərbaycanın zalda oturub öz balansını qoruması da Azərbaycanın haqqıdır. Bunu qarşı-qarşıya qoymaq, iki qaradaş dövləti üz-üzə qoymaq istəyənlərin oyunudur. Biz o oyuna gəlməyəcəyik. BMT nədir? BMT məscid deyil ki, xoşun gəlməyeni eşidəndə çıxasan. BMT elə yerdir ki, orada xoşlamadığın adamı da dinləyirsən. Bu gün Netanyahu-hunu dinləyirsən, sabah İrani dinləyirsən. Ora dinləmə yeridir. Bizim diplomat nə etdi? Oturdu, dinlədi, qeydini götürdü.

Sözünü lazım olan yerdə, lazım olan masada deyəcək. Bəzən xoşun gəlməsə də, təbəssümü qoruyub dövlətin sözünü deməlisən. Və son söz... Bu dövlət Qaxda Kürmük məbədinə göz dikən patriarxa da cavab verib, Qarabağda kilə davası ilə torpaq istəyən separatçıya da cavab verib. Birinə tarixlə, birinə demir yumruqla. İndi də kimse istəyir ki, biz bir zalı tərk etməklə 30 illik balans dağıdaq. Bu Fələstinə köməkəndə, Azərbaycana qurulmuş tələdir. Ona görə bir də deyirik ki, o kampaniyaya baxmayın. Dövlətin etdiyinə baxın! Ayrıca, hər kəsin İsrail ilə bir bağlı qapı arxasında alış-verişi var. Çox da açıb-ağartmaq, deyirik".

Sübhən

Səxavət MƏMMƏD

Heç bir ölkə müharibələrdən sığortalanmayıb

*Qlobal münəqişələr fonunda BMT öz təsir gücünü xeyli vaxt-
dır itirib. BMT qətnamələri ilə bir çox məsələlər öz həllini tapıb.
Misal üçün Koreya müharibəsi, Körfəz müharibəsi / Küveytin
azad edilməsi, Cənubi Afrikada apartheid rejiminə qarşı sanksiyalar,
İranın nüvə proqramı və birgə həmlələr. Ancaq BMT-nin
yüzlərlə qətnamələri var ki, ümumiyyətlə, icra edilməyib. Təkcə
Qarabağın Ermənistan tərəfindən işğal edilməsi ilə bağlı 4 icra
edilməmiş qətnamə mövcud idi. Fələstinlə bağlı isə BMT-nin
yüzlərlə qətnamələri var. Yəni, BMT qlobal bir təşkilat olsa da,
əslində bir neçə dövlətin oyuncağına çevrilib.*

*Bəzi regionlar var ki, orada BMT qətnamələrinin icrası ən qısa
zamanda həyata keçirilib, ancaq elə regionlar da var ki (məsələn,
Yaxın Şərqdə onilliklərdir qəbul edilən və İsraili tənqid edən və
ya ərazilərin azad olunmasını tələb edən yüzlərlə qətnamə), ora-
da BMT qətnamələri kağız üzərində qalıb. Xüsusilə, Suriya böhranından sonra BMT qətnamələri tamamilə işləksiz bir vəziyyətə düşüb.
Bu cür yanaşmalar 30 ilə yaxındır ki, beynəlxalq hüququn təsirini sıfıra endirib.*

*BMT Baş Assambleyası dünya liderlərinin bir araya gəldiyi,
mövqələrini və narahatlıqlarını ən yüksək səviyyədə səsləndirdiyi
əsas kürsü olaraq qalır. Ancaq mövcud qlobal münəqişələr fonunda bu platforma daha çox bəyanatlar səsləndirilən məkan təsiri bağışlayır. Real qərarların qəbul olunduğu mərkəzlərlə Baş Assambleya arasındakı uçurum getdikcə dərinləşir.*

*BMT-nin bu vəziyyətə düşməsinin əsas səbəblərindən biri də, BMT Təhlükəsizlik Şurası və o şuranın əlində olan veto hüququ-
dur.*

BMT Baş Assambleyasının 81-ci sessiyası dünyada baş verən qlobal böhranların həllində daha çox, hazırkı böhranın daha da dərinləşəcəyini ortaya qoydu. Bu sessiya gələcəkdəki münəqişə ocaqlarının istiqamətlərini göstərdi. Argentina ilə Böyük Britaniya arasındakı Folklend adaları (argentinlilər Malvin adlandırır) ətrafındakı mübahisələr daha da dərinləşə bilər. Xüsusilə adaların ətrafında neft-qaz yataqlarının olma ehtimalı münəqişəyə meyilliliyi bir qədər də artırır. Bundan əlavə İordaniyanın İsrail əleyhinə çıxışları, bölgədəki gərginliyin İsrail tərəfindən yaradıldığını deməsi regionda müharibənin coğrafiyasının bir qədər daha da arta biləcəyini göstərir. Bundan əlavə İranla ABŞ arasındakı gərginlik də səngimək bilmir. Baş Assambleyadakı çıxışlar da bunu deməyə əsas verir. Arxada tərəflər danışıqlar aparır, tribunada isə Tramp yenə də müharibə ilə hədələyir. Bundan əlavə Böyük Britaniyanın İsrailə addımları da Baş Assambleyaya çıxarılmış oldu. Eyni zamanda Fransanın İsrailə bağlı mövqeyi diqqətçəkən bir məsələ oldu.

Rusiya Ukrayna müharibəsinin dayandırılması yönündəki BMT-nin 51 üzvünün irəli sürdüyü təşəbbüs ən maraqlı bəyanatlardan biri idi. Ancaq aydın məsələ idi ki, yorğun, dağılmaqda olan, məğlub olan Rusiya bunu qəbul etməyəcək. Yeri gəlmişkən Zelenski də enerji resurslarına zərbələr endirməyi təklif edir. Hətta qış ayları üçün ümumiyyətlə, prosesin dayanmasında maraqlıdır. Rusiyanın bunu da qəbul edəcəyi inandırıcı deyil. Bunun çox sadə səbəbi var, müharibənin başlama səbəblərinin heç biri aradan qalxmayıb. Düzdür, bu müharibədə Rusiya da çox şey itirir, ancaq Rusiyanın coğrafi dərinliyi ona imkan verir ki, yaralarını tez sağaltsın. 81-ci sessiyanın gətirdiyi bir zamanda Kiyevin və digər şəhərlərin ağır bombalanması onu göstərir ki, BMT, təklif olunan atəşkəs heç kimə lazım deyil. Çox maraqlıdır ki, Ukrayna müharibəsinin bitməsinə istəyən dövlətlər Rusiyanın onlara hücum edəcəyini əsas gətirərək silahlanma yarışına giriblər.

Avropa ölkələrinin Rusiya ilə bağlı yanaşması ilə ABŞ-nin İran yanaşması eynidir. İran dəfərlə bəyan edib ki, onlar uranın zənginləşdirilməsini dinc məqsədlər üçün edirlər. Hətta MAQATE də İranın nüvə silahı yaratmaq fikrində olmadığını dəfərlə sübut edib, ancaq Tramp kor tutduğu buraxmadığı kimi dirəşib ki, İranın nüvə silahı əldə etməyinə imkan verməyəcək. Rusiya dəfərlə bəyan etsə də Avropaya hücum etməyəcək, ancaq Avropa ölkələri tam şəkildə müharibə hazırlığı görürlər. Müasir dövrdə bir ölkənin başqa bir ölkəyə hücum etməsi o qədər də asan deyil. Ən azı bunu gizli şəkildə edə bilməz. Dünyada bu qədər peyklərin olduğu, geoməkan kəşfiyyatının hər nöqtəni izlədiyi bir zamanda hansısa bir ölkənin başqa ölkəyə təxribat, diversiya xaric, qəfil hücum edəcəyini düşünmək yüngül desək məntiqsizlik əlamətidir. SSRİ hücum edirdi, çünki transfer edəcəyi ideologiyası vardı. Rusiya nə transfer edəcək? ABŞ də İrana qədər məqsədi təbii sərvətləri ələ keçirmək olsa da, demokratiya və yaxud digər ideologiyaları transfer edirdi. Hazırda ABŞ-nin əlində demokratiya ideologiyası da yoxdur. Artıq dünya elə bir həddə çatıb ki, heç kim demokratiyaya da inanmır.

Ərdəğanın dünya 5-dən daha böyükdür fikri BMT Baş Assambleyasında başqa-başqa dövlətlər tərəfindən də səsləndirilməyə başlayıb. Faktiki olaraq böyük dövlətlər problem həll edən yox, əslində problem yaradan dövlətlərə çevriliblər. Hesab edirəm ki, regional münəqişələrin taleyini elə region dövlətləri özlərində güc tapıb, özləri həll etməlidir.

BMT Baş Assambleyasının 81-ci sessiyası onu deməyə əsas verir ki, dünyada heç kim heç kimin kitabını oxumur. Bu da onu deməyə əsas verir ki, hazırkı müharibələrin coğrafiyası daha da genişlənəcək və dünyada heç bir ölkə müharibələrdən sığortalanmayıb.

"Gürcü millətçisinin "Rus bizi xilas edər" nağılına cavab. Gürcüstanda bir qrup adam var, əlində xaç, dilində Rusiya, beynində SSRİ. Bu adamların yazdıqları, paylaşıqları mətnlər də elə həmin düşərgənin manifestidir. Deyirlər ki, nefti, qazı, benzini Azərbaycandan yox, Rusiyadan alın! Azərbaycan təhlükədir, bizi Rusiya xilas etsin! Bu adamlar ya tarixi bilmir, ya da bilərəkdən satır. Səni "qoruyan" Rusiya 2008-ci ildə Abxaziya və Tsxinvalini sənin əlindən aldı! Tankı Tiflisin 40 km-nə qədər gəldi. İndi sən deyirsən Rusiya gəlsin məni azərbaycanlıdan qorusun? Azərbaycan Gürcüstandan bir qarış torpaq istəyib? Xeyr".

Borçalıda yaşayan 500 min azərbaycanlı Gürcüstan vətəndaşıdır, Gürcüstan bayrağına sadıqdır. Bunlar Azərbaycan köçüb gəliblər? Əsl təhlükə nədir? Əsl təhlükə Borçalıda Azərbaycanın yerini İranın tutmasıdır! Bakı Borçalıya nə edir? Məktəb tikir, qaz çəkir, SOCAR-la evləri isidir. Bəs Tiflis nə edir? Göz yumur ki, İran Marneulidə, Qardabanidə Əhli-Beyt cəmiyyətləri, mədrəsələr açsın. Pul paylasın, İrana aid şüəliyin təbliğatını aparsın. Hətta buna görə Gürcüstan müsəlmanlarının da tabe olduğu Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin ölkədəki tabeliyini və nüfuzunu qadağan edən ayrıca qurum da düzəldilər və birbaşa İrana bağladılar. Bu Azərbaycan əleyhinə deyil, bir-

"Azərbaycanın torpağı nədir ki, gürcü keşişi də göz dikib"

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Əziz Əlibəyli deyib.

O, bildirib ki, əksinə, 2008-ci ildə müharibə gedəndə sənin qaçqınlarını qəbul edən, sənə humanitar yardım göndərən Bakı idi:

"Avropalı qorxaq diplomatlar Putin adı gəldikcə esməcə tutduqları günlərdə Azərbaycan Balakəndən qatarla onları Tiflisə yola saldı. Halbuki, həmin günlərdə dediyim kimi, güclü Rusiya qarşısında sözünü deyəcək bir dəne dövlət belə tapmaq mümkün deyildi. Ən böyük təhlükə Azərbaycan yox, sizin bu məntiqinizdir. Çünki işğalçını xilaskar kimi çağırıdığınız sonuncu dəfə 242 il əvvəl babalarınız Kartli-kaxetlilər II Yekatrinanın qapı quluna çevirilib, bütün Qafqazın sonrakı 200 il işğalda qalmasına dəvətiyyə çıxarmaları idi".

Politoloqun fikrincə, bu adamlar deyirlər ki, Azərbaycan qazını kəsin, Rusiyadan alın:

"O zaman gəlin rəqəmlə danışaq, nağılla yox. Gürcüstanın qazının 90%-ni Azərbaycan verir. 2026-cı ilin rəsmi balansına görə Gürcüstan 3,34 milyard kub qaz işlədəcək, onun 2,92 milyardı SOCAR-dan və Şahdənizdən gələcək. Rusiyadan cəmi 400 milyon. Yəni 10 dəfə az! SOCAR Gürcüstanda 114 yananacaq qaldırma məntəqəsi, bütün qaz şəbəkəsi, Kulevi neft terminalı ilə ən böyük vergi ödəyicisidir. BTC neft kəməri, Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu, Cənub Qaz Dəhlizi sənin ərazindən keçir və sən ildə yüz milyonlarla dollar tranzit pulu alırsan. Sən Azərbaycanı kəsən, Tiflisdə kombi yənməz, maşına benzin tapılmaz, büdcən çökər! Onda sənə Rusiya pulsuz qaz verəcək? Rusiya pulsuz heç nə vermir, əvəzində torpaq alır. Abxaziya kimi. Deməli məntiq çox sadədir: Azərbaycan olmasa Gürcüstanın işığı söner. Gürcüstan olmasa isə Azərbaycan başqa yoldan keçər. Bu adamlar deyirlər ki, Kvemo Kartlinin (Yəni Borçalının) guya Azərbaycan tarixi ərazisi deyil. Yalan!

baş Gürcüstan dövlətinin özünə qarşı bombadır! Sabah o şəbəkə Tiflisdə "İslam Respublikası" istəyəndə onda biləcəksən təhlükə haradadır. Azərbaycanın yumşaq gücü Borçalıda olmasa, sabah orada fars mollası oturacaq, gürcü yox. Və ən dəhşətli, həmin İrançı təfəkkürün molla və zəhər, terror ixrac etməsinin bədaləni Azərbaycan və Türkiyə təəssüf ki, artıq çəkməkdə olsa da, özlərinə böyük bir quyu qazdıqlarını gürcülər görmür. Yazırlar ki, Türkiyə Böyük Turan qurur, Gürcüstan olmasa, indi bölgə dəyişmiş olardı və onlar buna maneədir".

Ə.Əlibəylinin sözlərinə görə, bu, Moskva mətbəxində bişirilən ən köhnə nağıldır:

"Gürcünün türklə qorxut, Rusun qucağına at. Türkiyə Gürcüstanı niyə ud-sun? Türkiyə üçün Gürcüstan Azərbaycana Avropaya qapıdır. BTC, BTE, dəmir yolu olmasa Türkiyə də qazana bilməz. Türkiyə Gürcüstanı udmaq istəsə, 2008-ci ildə Rus gələndə kömək etməzdi. Böyük Turan nağılı ilə sizi yatırırlar ki, rus çəkməsi yenə Tiflisiyə girsin. Bu mövqeyimə hörmətli gürcü xalqı yox, rusyönümlü bir qrupun ifşası kimi baxmaq lazımdır. Gürcü xalqına isə bizim sözüümüz budur: Sizi Rusiya yox, Azərbaycan və Türkiyə ilə qardaşlıq xilas edəcək. Sizi xaçpərəstlik üzərində qurulan nifrət yox, iqtisadi əməkdaşlıq xilas edəcək. Rusiya sizə Abxaziya verdi? Yox, aldı. Azərbaycan sizə nə verdi? Qaz, işıq, iş yeri, tranzit pulu,

verici gücün, mərkəzin Bakı olduğunu deyirdi. Bu baxımdan biz özümüz də həmin faktı əsla təəccüblənmədik. Lakin, bəzi reallıqları da artıq açmaq lazımdır".

O, deyib ki, qarşıdakı 10 ildə bölgədə hansısa nominal bir güc Gürcüstanı və ya Ermənistanı işğal etmək istəsə, ona dayan deyə biləcək iki ölkədən başqa bir

güc mərkəzi olmayacaq:

"Günə bu gün Ermənistanı və ya Gürcüstanı işğal etsələr, Rusiya təsirsiz qalacaq, Ukraynada boğulur və özünü xilas edən lazımdır, Avropa Rusiya ilə savaşa başı özünə qarışmaqla yanaşı, yeni transformasiya dövrü keçirir və böyük ehtimalla, Aİ dağılacaq. Dağılmasa belə güclü təsir imkanlarını itirməyə doğru gedir. Çünki Almaniya, Fransa, İtali başda olmaqla milli iqtisadiyyatları mühafizəkarlığa doğru sifarişləri-ni tarazlamağa başlayırlar. ABŞ də İran məsələsində bölgə dövləti olmadığı ələ Verdi və sabah artıq üçüncü güclərin addımlarına qarşı adekvat davranacaq gücü yoxdur. Keçək İrana, ABŞ-in düşdüyü durumun səbəbi İran olsa da, öz də böyük yaralar aldı, bərpasına illər lazım olacaq. Dünyanın əsl sahibi olacaq Çinin isə gecikən cəsarəti təqdir görmür, 2030-dan tez Çin haqda da danışmaq mümkün deyil. Yaxşı, bu erməni və gürcü keşişlərini danışdıran nədir? Azərbaycan və Türkiyə olmasa iki günə yad çəkmələrin altında tapdaq olarsınız. Bir kəlbəcərliyin məşhur ifadəsi ilə desək, "Dövlət o sən görən dövlət deyil: indi aparat da var, ölçü də!" Əlbəttə. Sosial media üçün Azərbaycan + ingilis + gürcü + erməni auditoriyasını əhatə edən hashtagları belə verə bilərsiniz".

Vasif ƏLİHÜSEYN

«SEPAH Hörmüzdə gəmilərə hücum etməklə danışıqlar prosesini pozur»

"ABŞ və İran arasında Nyu-Yorkda keçirilən danışıqlar, xüsusilə xarici işlər naziri Abbas Əraqçi ilə Uytkoff arasında aparılan müzakirələr oldu. İran tərəfi ABŞ-yə yeddi bənddən ibarət təklif təqdim edib və atəşkəs tələbini irəli sürüb. Görünür, tərəflər arasında bu həftə də danışıqların davam etdirilməsi nəzərdə tutulur və prosesə Prezident Məsud Pezeşkianın müşavirləri də cəlb olunub".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Məh

həmməd Əsədullazadə deyib.

Politoloq bildirib ki, SEPAH-in müəyyən qanadının da bu danışıqlara dəstək verdiyi görünür:

"Əhməd Vahidi də prosesə müsbət yanaşdığını bildirib. Lakin danışıqlar prosesinin başlaması ərəfəsində son iki gündə SEPAH-in Hörmüz boğazında tankerlərə və ticarət gəmilərinə hücumlar həyata keçirməsi proseslə bağlı ciddi suallar yaradır. Bu vəziyyət SEPAH daxilində danışıqlara münasibətdə fikir

ayrılıqlarının olduğunu göstərir. SEPAH-in Cəlili qanadı və sərt mövqedə dayanan qüvvələrin ABŞ-la danışıqların başlanmasında maraqlı olmadığı və Hörmüz boğazındakı aksiyalarla Vaşinqtonla Tehran arasında başlayan diplomatik prosesi pozmağa çalışdığı görünür. Bununla yanaşı, SEPAH daxilində müəyyən qrupların Pezeşkian administrasiyasının danışıqlarına yaşıl işıq yandırması İran siyasi və hərbi elitasında fərqli yanaşmaların mövcud oldu-

ğunu göstərir. Bu fikir ayrılıqları ölkənin onsuz da mürəkkəb olan daxili və xarici vəziyyətini daha da çətinləşdirir. Əgər İran tərəfi Hörmüz boğazında tankerlərə və ticarət gəmilərinə qarşı hücumları davam etdirsə, ABŞ ilə hər hansı anlaşmanın əldə olunması daha da çətinləşə bilər. Bu isə Vaşinqtonun noyabrdan sonra İrana qarşı hərbi təzyiqi artırması riskini gündəmə gətirə bilər".

Vasif

ƏDALƏT •

2 oktyabr 2026-cı il

"Azərbaycanda ailə dəyərləri tənəzzülə doğru gedir"

"Bir neçə gün bundan əvvəl Prezident İlham Əliyev İnvestisiya Forumunda çıxışında ölkəmizdə kadr hazırlığı sahəsində görülən çox mühüm işlərdən danışdı. Peşəkar kadr hazırlığının xüsusi önəm daşdığını vurğuladı. Bu gün dünyada baş verən proseslər təhsil sahəsində də islahatların sürətləndirilməsini və qanunvericilik bazasının təkmilləşdirilməsini və gücləndirilməsini zəruri edir. Bu baxımdan düşünürəm "Təhsil haqqında" qanuna yenidən baxılmasına, "Ali təhsil" və "Distant təhsil haqqında" Qanunun hazırlanmasına və qəbul edilməsinə xüsusi ehtiyac var. Gələcəkdə isə Təhsil Məcəlləsinin qəbul edilməsini təklif edirəm".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Milli Məclisin plenar iclasında deputat Ceyhun Məmmədov deyib. O, süni intellekt

və sosial media haqqında ayrıca qanunun qəbul edilməsini təklif edib.

"Bu bir reallıqdır ki, süni intellekt sürətlə insanlarımızın həyatına daxil olmaqdadır. Müsbət tərəflərlə yanaşı bizi dövlətçilik baxımından narahat edən xeyli məsələ var. Burada süni intellekt-dən düzgün istifadə, xüsusilə təhlükə-

sizliklə bağlı xeyli məsələlər var. Onların nəzərə alınmasına ehtiyac var. Bu proses indidən tənzimlənməyə gələcəkdə proseslərin qarşısını almaq çox çətin olacaq. Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması ilə bağlı qanunun qəbul edilməsini təklif edirəm. Bu gün sürətli qloballaşma prosesi milli-mənəvi dəyərlərimiz üçün ciddi təhdidlər yaradır. Artıq dünyada dəyərlərin transformasiyası gedir. Bu dəyərlərin qorunması üçün hüquqi bazanın yaradılmasını və ailə dəyərlərinin qorunması ilə bağlı ayrıca qanunun hazırlanmasını təklif edirəm. Bu gün Azərbaycanda ailə dəyərləri tənəzzülə doğru gedir. Bu proseslərin qarşısının alınması əlavə qərar və qanunların qəbul edilməsinə ehtiyac var. Proseslər bu temp-lə davam etsə, gələcəkdə Azərbaycanda ailə institutu tamamilə sıradan çıxıb-lər".

ABŞ ordusu İraqı tərk edir

Rüstəm Hacıyev

"Sem dayının" gedişidə, gəlişi kimi problemlər yadadır...

İŞİD terrorçularına qarşı mübarizə adı altında ikinci dəfə İraqa daxil olan ABŞ -in silahlı qüvvələri İraq ərazilərini tərk edib.

Vaşinqton bu addımını hərbi xərclərinə qənaət etməsi ilə bağlı olduğunu bildirir. İraq xalqı isə, suverenliyi qazanmasını bayram edir.

Qonşu İran dövləti ABŞ ordusunun İraqdan çıxarılmasını özünün qələbəsi kimi qələmə verməyə çalışır. Baxmıyaraq ki, ABŞ ordusunun İraqdan çıxarılması məsələsi İsrail-İran-ABŞ müharibəsi başlamamışdan xeyli əvvəl- 2024- cü ildə razılaşdırılmışdı.

Əslində ABŞ-in İraqa ikinci gəlişinin səbəbi terrorçu islam qruplaşmasını tərk silah etmək məqsədi daşıyırdısa, Vaşinqton buna nail ola bilmədi. Bundan başqa, İŞİD-i tərk silah etməklə yanaşı ABŞ İraqın iqtisadi inkişafını böyük məbləğdə investisiya yatırmağında vəd etmişdi. Düzdür, Vaşinqton bu illər ərzində İraqa 200 milyard dollar yatırım etsə də, bu əsasən neft-qaz sənayesinə qoyulan sərmayə sayıla bilər.

ABŞ ilk zamanlarda terrorçu "İslam ordusu" sıralarında olan bir çoxlarını pzləri yaratdıqları "xalq döyüşçüləri" qruplaşmalarına yönləndirə bilsəldə, artıq bu həbi birləşmələr tədricən İranla sıx əlaqələr qurmağa başlayıb.

Bundan başqa, "Həşd əş-Şaabi" adlanan bu silahlı qruplaşma, artıq İraqın siyasi həyatında siyarət etməyi bacarıb. Silahlı qruplaşmanın nümayəndələri dövlət orqanlarında mühüm vəzifələrə sahibləne biliblər. Ölkədə silahlı qruplaşmaların tərk silah olunması qərarı ləng aparılır. Bu isə əhali arasında gərginliyin artmasına səbəb olur.

Analitiklərin fikircə, ABŞ ordusunu İraqdan çıxarmaqla Yaxın Şərqdə İrana qarşı hücumlarda pladaminə itirmiş olacaq və eyni zamanda İranın daxilinə yaxından nəzarət etmək imkanlarından məhrum olacaq.

Baəddad isə, bu vəziyyətdə üonşu dpvlətlərlə özü balans yaratmaq məcburiyyətində qalacaq. Bacara-caqmı?...

Bundan başqa, İraqın şimalında fəaliyyət göstərən kürd icmalarında ABŞ-in hərbi dəstəyindən məhrum olacaqlar. Kürd hərbi birləşmələri Vaşinqtonun bu addımını qorxaqlıq kimi qiymətləndirib.

ABŞ -in İraqı tərk etməsi ölkədə bir şərtlə stabillik yarada bilər. Bu da, hazırda fəaliyyət göstərən şüxtəlif silahlı qruplaşmaların silahları könüllü məxtilə dövlətə təhvil verilməsindən sonra baş verə bilər.

Qonşu İran dövlətinin bu silahlı qruplaşmalarla sıx əlaqələr yaratması, tərk silah olmaq məsələsinə nə dərəcədə təsir edə biləcəyini isə zsmən göstərəcəkdir.

Yenə də, hər zaman olduğu kimi, "Sem dayının" gedişidə, gəlişi kimi çoxsaylı problemlər yadadır...

Məktəbdə müəllim iş yoldaşını dərs bölgüsü üstündə döydü

Ağstafa şəhər Əmirxan Hüseynov adına 1 nömrəli tam orta məktəbdə müəllimlər arasında qalmaqal yaşanıb.

Adalet.az xəbər verir ki, sözügedən məktəbin ibtidai sinif müəllimi - 1981-ci il

təvəllüdlü P.Məmmədova qolunun əzilmiş və cırılmış yarası diaqnozu ilə Ağstafa Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib.

Ona dərhal tibbi yardım göstərilib, hazırda vəziyyətinin kafi olduğu bildirilir.

Məlumatla görə, P.Məmmədova müəllim yoldaşı S.Əhmədova ilə məktəbdə dərs bölgüsü üstündə mübahisə ediblər. Zərərcədən P.Məmmədovanın sözlərinə görə, onu məktəbdə müəllim yoldaşı olan S.Əhmədova döyərək xəsarət yetirib.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin regional qrupundan bildirilib ki, müraciətlərlə bağlı Ağstafa Rayon Polis Şöbəsinə də müvafiq ekspertiza təyin edilməklə araşdırma aparılır./APA

"Çin istehsalı olan elektrik avtomobillərə yüksək tariflər tətbiq edirlər"

"Dünya mediası Çin lideri Si Cinpinin Amerika Birləşmiş Ştatlarına səfərinin və Prezident Donald Trampın müzakirələrinin yekunlarını analiz edən məqalələr yayımlayıb. Ümumi mənzərə belədir: Si Cinpin Vaşinqtonda yüksək səviyyədə qarşılandı, ABŞ Prezidenti Donald Tramp qonağını hava limanında qarşıladı ki, bu ölkə tarixində qeyri-adi hadisədir. ABŞ-yə səfər edən rəsmilər adətən Prezident tərəfindən Ağ Evin qapısında qarşılanırlar. Tramp Si Cinpin üçün istisna qarşılanmaya qərar verdi. Bununla Tramp Çin liderinin şəxsinə hörmətini nümayiş etdirdi".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

O, bildirib ki, iki ölkənin lideri bir-birinin ünvanına təriflər söyləsələr də, səfər zamanı fikir ayrılığı yaradan mövzularla bağlı razılaşma əldə olunmayıb:

"ABŞ Tayvana hərbi texnika satmaq siyasətindən imtina etmək fikrində deyil, bu Donald Trampın səlahiyyətində deyil. Tayvanın silahlandırılması məsələsində son söz Konqresə məxsusdur. ABŞ qanunvericilərinin əksəriyyəti isə Çinin siyasətinə tənqidi yanaşır və Tayvana hərbi dəstəyin davam etdirilməsi qənaətinədir. Tramp sadəcə, Tayvana hərbi texnika sa-

tışını müvəqqəti dayandıra bilər. Bunun qarşılığında Pekin Vaşinqtonun istəyi əsasında İrana dəstəkdən imtina etməyəcək. Təsədüfi deyil ki, Vaşinqtonda İranla bağlı şifahi razılaşma əldə olunmayıb. Si Cinpin sadəcə onu deyib ki, o müharibənin əleyhinədir və ABŞ-la İran arasında danışıqların davam etdirilməsini dəstəkləyir". Politoloqun sözlərinə görə, Donald Tramp Çinə yüksək gömrük vergilərinin tətbiqini müvəqqəti dondurub:

"Ancaq bu məsələ də hələ həll olunmayıb. Si Cinpin azad ticarətin tərəfdarıdır. Donald Tramp isə hesab edir ki, Çinlə ABŞ arasında ixdal ixrac əməliyyatlarından əmələ gələn gəlir bərabərləşməlidir. Çin Amerikaya daha çox məhsul satdığından gəlirlərin bərabərləşməsi çətinləşir. 2004-cü ildə Çinin istehsal həcmi ABŞ-inin yarısı qədər idi; iyirmi il sonra isə bu rəqəm ikiqat artıb. Bu, məqsədyönlü və davamlı siyasətin nəticəsidir. Ümumilikdə Çinin ticarət profisit 1,2 trilyon dollara çatıb ki, bu da tarixdə hər hansı bir ölkə tərəfindən qeydə alınan ən böyük göstəricidir. Vaşinqtonla Pekin arasında ticarətin necə aparılmasıyla bağlı razılaşma əldə edilməyənə görə də, Pekin nadir torpaq elementlərinin ixracını məhdudlaşdırıb. Çinin bu qərarı ABŞ-la yanaşı qonşu və

Avropa ölkələrinə də aiddir. Bu ölkələr Çinin nadir torpaq elementlərinin ixracının məhdudlaşdırılmasını Pekinin təzyiqi kimi qiymətləndirirlər.

Təsədüfi deyil ki, sentyabrın əvvəlində ABŞ-nin ev sahibliyi etdiyi "Böyük iyirmilərin" maliyyə nazirlərini görüşündə Çinin kritik iqtisadi və geosiyasi məsələlərdəki tərəddüdləri səbəbindən birgə bəyanat barədə razılıq əldə olunmayıb. Bu arada, Çin istehsalı olan elektrikli avtomobillərə qarşı hazırda qurulan tarif səddi, demək olar ki, heç bir digər məsələdə həmfikir olmayan siyasi sistemləri və iqtisadi modelləri əhatə edir. ABŞ, İndoneziya, Hindistan və digər dövlətlər Çin istehsalı olan elektrik avtomobillərə yüksək tariflər tətbiq edirlər".

Vasif

"Kredit bitməmiş kasıbın ömrü bitir"

"Bank kreditlərinin yüksək faizi sələmçilikdir, qaniçənlikdir. Sanki hər ay borc götürəndən 1 litr qan sümürüb buraxırlar. Hüquqi şəxslərə, daha yüksək məbləğ pul götürənlərə, zəngin məmur sinfinə yüksək faizlə verirsən ver, daha kasıbın, miskin, fəqirin qanını niyə sorursan? Dədə-babadan deyiblər, adamın damarına baxıb qan alırlar. Banklar isə qanı da, damarı da, iliyi də, axırda adamın özünü də sümürür, udur. Kredit bitməmiş kasıbın ömrü bitir".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu ilahiyatçı Tural İrfan deyib. "Kredit bitirən gün bilmirəm bank əsarətindən xilas olduğuna sevincindən, yoxsa acı kədərdən canını tapşıran nə qədər adam var. Görün insanlar hansı həyəcan, hansı psixoloji gərgin vəziyyət içindədir. Uşağına bir parça çörəyi zorla qazanan insanlar məcbur olub kredit götürür, faiz hissesi əsas borcdan yüksək olan məbləği ona zorla ödədirlər. Bu qədər yüksək faizçilik, rəsmi sələmçilik, iqtisadi istismar olar? Sələmçi bankların xüsusi amansızlıqla kasıb əhalini sümürməsinə son verilməli, kredit faizləri iqtisadi, sosial reallığa uyğunlaşdırılmalıdır. Banklar əhalini rəsmən əsir-yesir edib".

Sübhan

"Məktəblilərin hicaba bürünməsi yolverilməzdir, amma..."

"Hicablı qızların oxuduğu məktəblərdə siniflərdən çıxarılması və məktəbə buraxılmaması Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının və Azərbaycan Respublikası Təhsil Qanununun, ən başlıcası, vətəndaşın təhsil almaq hüququnun pozulması deməkdir".

Adalet.az xəbər verir ki, bunu filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Bilal Alarlı deyib.

"Açıqını deyim, mən də hicabın əleyhinəyəm, xüsusən məktəblilərin hicaba bürünməsi yolverilməzdir. Amma bunu hicablı şagirdləri təhsildən məhrum etməklə həyata keçirmək düzgün deyil. Valideynlər məktəbə dəvət edilməli, fərdi qaydada söhbətlər aparılmalıdır. Məktəbli formalarının zorla tətbiqi isə imkansız ailələri çətin vəziyyətdə qoyur. Təsəvvür edin, iki-üç uşağı oxuyan və 300-400 manat civarında maaş alan valideyn dəyərlərə, qələmə, alboma, çantaya çəkilən xərcləri güclə çatdırdığı halda, ondan tələb olunur ki, 200-300 manat da paltara versin. Sovet hökuməti belə elə-mirdi, əksinə, imkansız ailələrin övladlarını paltarla, dərslik avadanlıqları ilə pulsuz təmin edirdi. Hayıf o gözəl təhsil sistemine, qədrini bilmədik!", - deyər o, bildirib.

Vasif

Faiq QISMƏTOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

Hər sözündən bal damırdı...

... Dünyada ən ağır dərdlərdən biri də dost itirməkdir. Mən-cə, yaxşı dost qardaş qədər, doğma insanlar qədər adama çox yaxındır! Və mən də son illər mənə qardaş qədər yaxın olan dostlarımı itirmişəm, hələ də özümə gələ bilmirəm... İstedadlı şair Orxan Paşanın (Məhərrəm Qasımlı) bu misrası yadıma düşür: "İtirdim dostları, itirdim bir-bir..." Allaha and olsun ki, o dostlarımın hər birinin yeri ayrıca görünür! Nə övladları, nə də nəvələri onların yerini vermir, heç verə də bilməz ha! Dünyasını dəyişmiş dostlarımdan biri də Ali Məhkəmədə, eləcə də Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində hakim işləmiş, hüquq elmləri doktoru, professor rəhmətlik Ənvər Seyidovdur! Onun məhkəmə sisteminə çox böyük hörmət və nüfuzu olub.

Öz ağayanağı, ciddiliyi, səmimiyyəti, hətta zarafatları ilə digər həmkarlarından fərqlənib. Mən 35 il onunla dostluq eləmişəm və həmişə də sədaqətini, dürüstlüyünü görmüşəm. Görmüşəm ki, dostlarının ən ağır günündə onları tək qoymayıb, yanlarında olub. Vəzifədə olanda da belə olub, təqaüdə çıxanda da! Və bu gün onun yolunu oğlanları davam etdirir. Xüsusilə də hüquq elmləri namizədi Fərrux Seyidov! Atasına çox bənzəyir və mən Fərrux müəllimi görəndə elə bil ki, Ənvər Seyidovu görürəm! Bu gün də onunla dostluğumuz davam edir. Ənvər Seyidov kimi səliqəli-sahmanlı az adam görmüşəm! Həmişə geyimi-keçimi, səliqəsi yerində olub.

O, çox nadir insanlardandır ki, qapısına köməyə gələn adamları naümid qoymayıb. Onun qapısını kim döyübse, qapını üzünə açıb, evinə dəvət edib, çay verib, çörək verib və sonra da onu dinləyib, kömək göstərib! Bu, hər vəzifə sahibində olan xüsusiyyət deyil ha! Ona görə də Ənvər müəllimi tanıyan adamlar onu çox istəyirdi və mən də bu sadəliyə, dəyərlərə görə o gözəl ziyalı, səmimi insanı çox istəyirdim. Çünki mənə çətin gündəmə arxa olub və "qorxma" - deyib! İndi belə dost var??? Evdən çıxandan iş yerinə qədər ehtiyac içində olub, qabağına çıxıb kömək istəyən insanlara əl tutub. Və təqaüddə olanda da bu xeyirxahlığını davam etdirib. O, təqaüd alanda nə qədər kasıb adamları sevindirib.

Həyəti süpürən qadınlara dava-dərman almaq üçün kömək edib və bir dəfə də olsun ondan kömək istəyən adamlara qaşqabaq eləməyib! Ənvər Seyidov sözün həqiqi mənasında əsl İNSAN idi! Və yaddaşlarda da böyük insan kimi qalıb. O, tək hüquqşünas kimi, hakim kimi, alim kimi, professor kimi deyil, həm də böyük ziyalı, istedadlı şair, yazıçı, dramaturq, ssenarist kimi əbədi bir iz qoyub. Belə ki, Ənvər Seyidov altı böyük romanın, neçə-neçə televiziya tamaşasının, gözəl şeirlərin müəllifi idi. Təkcə iki romanı - "Təlatüm" və "Ünvanlı eşq" nəyə desən dəyər.

O romanları Ənvər müəllim mənim gözlərim önündə qələmə alıb! Hər dəfə də soruşurdu ki, "Faiq, xoşuna gəldi?" Mən də deyirdim ki, əladır! AzTV-də sənətsünaslıq elmləri doktoru, professor İlham Rəhimlinin redaktorluğu ilə Əməkdar mədəniyyət işçisi, rejissor Məhərrəm Bədirzadə çox gözəl tamaşalar hazırladı. Ənvər müəllim mənim qızımın toyunda bir neçə şeirini də oxudu. Özü də şeirləri elə gözəl səsləndirdi ki, toydakılar kövrəldi. Onun ana haqqında, eləcə də "Oğuzum" şeirləri olduqca səmimi yazılıb. Və təsadüfi deyil ki, Xalq artisti Flora Kərimova Ənvər Seyidovun şeirlərinə bəstələnmiş mahnıları özünəməxsus bir formada ifa edib! Bu gün Ənvər müəllim haqqında söz düşəndə onun hakim dostları, eləcə də iş adamı Firdovsi müəllim, Zakir müəllim, istedadlı aktyor Mithəd qardaşımız, sürücüsü Samir balamız çox kövrəlir. Çünki Ənvər müəllimin yaxşılıqları, bal kimi şirin söhbətləri onların yadından çıxmır.

Yadımdan çıxmayan həm də Ənvər müəllimgilin Novxanıdakı bağında ağacların, güllərin, çiçəklərin arasında gəzəndə sonra domino oynamağımız, bir tikə çörək kəsməyimiz, çay içməyimiz və bir də onun şirin zarafatlarıdır! Onun Zakir müəllimlə olan zarafatları, Firdovsi ilə olan zarafatları, mənimlə olan zarafatları heç vaxt yadımdan çıxmır. Mən onun kimi yumorlu, şirin, duzlu adam çox az görmüşəm! Ona görə də onun dadlı-duzlu, bal kimi şirin söhbətlərindən biz heç vaxt doymurduq. Və o söhbətlər üçün tamarziyiq! Dünyasını dəyişəndən sonra bir neçə dəfə yuxuma girib və hər dəfə də xeyir tapmışam. Adam var ki, rəhmətə gedəndən sonra yuxuna girəndə ziyan görürsən! Ənvər Seyidovun bu dünyası necə gözəl idisə, o dünyası da elə gözəldir! O dünyanın, Cənnətin mübarək, Ənvər Seyidov!!!

Polis təhlükəsizliyi yüksək səviyyədə təmin etdi...

On ildir ki, ölkəmizdə beynəlxalq səviyyəli yarış-Formula -1 keçirir. Çünki belə mötəbər yarışlar ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzunu daha da artırır. Təsə-

düfi deyil ki, Azərbaycan beynəlxalq səviyyəli tədbirlərin keçirilməsində artıq böyük təcrübə toplayıb və bunun da nəticəsində ölkəmiz yeni bir tarix yazır! İstər siyasi, istər iqtisadi, istərsə də idman tədbirləri, hamısı yüksək səviyyədə təmin təşkil edilir.

Burada bir vacib məsələ isə həmin tədbirlərdə təhlükəsizliyin yüksək səviyyədə təmin edilməsi, qorunmasıdır! Məhz Bakıda keçirilmiş Formula-1 tədbirində iştirakçarın təhlükəsizliyi demək olar ki, yüksək peşəkarlıqla təmin edilib. Bu işdə Azərbaycan Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşların öz üzərlərinə düşən vəzifələri layiqincə yerinə yetiriblər! Tək yarışda iştirak edənlərin deyil tədbir iştirakçılarının, tamaşaçıların təhlükəsizliyi polis əməkdaşlarının diqqət mərkəzində olub və ictimai asayış peşəkarlıqla qorunub! Hətta yarışda iştirak edən idmançılar, əcnəbi vətəndaşlar belə ölkəmizdəki sabitlikdən, onların təhlükəsizliyinin qorunmasından çox razı qalıblar. Almaniya gələn Hendrix adlı turist dedi ki, mən heç bir ölkədə belə sabitlik, təhlükəsizlik görməmişəm. Gecə saat 1-də Bakının mərkəzindən çox rahat və təhlükəsiz gəzirdik.

Sizin polisler bizə salam verir,isti münasibət göstərdi. Ona görə də biz sizin polislerden çox razıyıq və Bakı dünyanın ən gözəl şəhəri olmaqla yanaşı, həm də ən sakit, sabit şəhəridir. Düz söze nə deyəsən! Bu sabitliyin, ictimai asayışın təmin edilməsində Çevik Polis Alayının da böyük xidməti var. Çünki onlar ölkəmizdə keçirilən bütün tədbirlərdə öz üzərinə düşən vəzifənin öhdəsindən layiqincə gəlməyi bacarır. Bu mənada Çevik Polis Alayının Binəqədi, Səbail, Nərimanov, Yasamal, Nizami, Xətai rayonları üzrə fəaliyyət göstərən bölmələri xüsusilə fərqlənirlər. Onlar ictimai asayış bərpa edərkən vətəndaşlarla səmimi münasibət qurur, insanların ən çətin anlarında onlara lazımı köməklik göstərir! Hətta yolda səhhəti pisləşib, özünü narahat hiss edən insanlara ilkin yardım göstərir və xəstəxanaya çatdırır. Bax Azərbaycan Polisi belə bir insanpərvər, vətənpərvər mövqe sərgiləyir!!!

Atmosferin çirkləndirilməsi böyük təhlükədir...

Oktyabrın 1-dən noyabrın 1-dək respublika ərazisində "Təmiz hava" aylığı keçiriləcək!

Bu gün dünyanın ən böyük problemlərindən bir atmosferin çirkləndirilməsinin qarşısının alınmasıdır. Təsədüfi deyil ki, bu məsələlər tək ekoloqlar deyil, bəşəriyyəti, dünyanı düşündürən məsələdir. Çünki atmosferin çirkləndirilməsi bir çox sağalmaz xəstəliklərə, o cümlədən onkoloji xəstəliklərə münbit şərait yaradır. Ona görə də, atmosferin çirkləndirilməsinin qarşısının alınması üçün həm dünyada, həm də ölkəmizdə böyük proqramlar, layihələr həyata keçirilir və dövlətimizdə həmişə bu işlərin gerçəkləşdirilməsinə dəstək olur.

Həmin proqramlardan biri də hər il Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə Daxili İşlər Nazirliyi Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ildə iki dəfə keçirdiyi "Təmiz hava" aylığıdır! Yeni tədbir isə hər iki nazirlik tərəfindən oktyabrın 1-dən noyabrın 1-dək respublika ərazisində keçiriləcək! Bu məqsədlə öncədən ayrı - ayrı qurumların, hüquqi, vəzifəli, fiziki şəxslərin maarifləndirilməsi işlərinə öncədən start verilib. Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin avto-

texniki müfəttişlik şöbəsinin əməkdaşları "Təmiz hava" aylığı ilə bağlı qabaqleyici tədbirlər həyata keçirilir.

Belə onlar ayrı-ayrı yerlərdə olur, hüquqi, vəzifəli, fiziki şəxslər təbliğat xarakterli söhbətlər aparır, aylıq ərzində onların üzərinə düşən vəzifələri xatırladır. Bir daha müxtəlif istehsalat, müəssisə sahələrinin diqqətinə çatdırılır ki, təmiz havamızı qorumaq üçün hər bir vəzifəli şəxs üzərinə düşən missiyanı yerinə yetirməyə borcludur. Heç şübhəsiz ki, belə maarifləndirici söhbətlərin hər yerdə aparılması ümumi işə müsbət təsir edir. Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin avtotexniki müfəttişlik şöbəsinin rəisi, polis polkovniki Xalid Əzimov bizimlə söhbətində bildirdi ki, biz ildə iki dəfə "Təmiz hava" aylığının yüksək səviyyədə həyata keçirilməsinə nail oluruz.

Bunun üçün isə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə birgə fəaliyyət göstəririk! Heç şübhəsiz ki, bu cür xalq və dövlət əhəmiyyətli tədbirlərin keçirilməsi ekologiyamızın, təmiz havamızı qorunmasında önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Bir qayda olaraq "Təmiz hava" aylığından öncə maarifləndirmə işlərinə önəm veririk. Bu işdə bizə kütləvi informasiya vasitələrinin əməkdaşları yaxından kömək edirlər. Bununla yanaşı, atmosferə normadan artıq zərərli maddələr atan nəqliyyat vasitələri sürücüləri ilə, eləcə də həmin nəqliyyat vasitələrinin məxsus olduğu Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətlərin rəhbərləri ilə təbliğat xarakterli söhbətlər aparılır.

Bununla yanaşı, YPX-nın stasionar postlarında əməkdaşlarımız müxtəlif nəqliyyat vasitələrinin sürücüləri ilə söhbət edir, "Təmiz hava" aylığıda diqqətli olmaqları tövsiyə edilir. Bir daha sizinlə söhbətdən istifadə edərək nəqliyyat vasitələrinin sürücülərinə tövsiyə edir ki, indidən avtomobilindəki texniki nasazlıqları aradan qaldırsınlar. Və nasaz nəqliyyat vasitələrindən atmosfərə normadan artıq zərərli qazlar atılmasın. Çünki "Təmiz hava" aylığı zamanı belə texniki cəhətdən nasaz nəqliyyat vasitələri yol polisinin stasionar postlarında saxlanılacaq və onlar inzibati Xətalər. Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə 50 manat civarında cərimə ediləcəklər! Ona görə də bir daha sürücülərdən xahiş edirik ki, avtomobilindəki texniki qüsurları vaxtında aradan qaldırsınlar!!!

Küçə ticarətinin qarşısını kim almalıdır???

Bu gün Bakının bir çox rayonlarda sözün həqiqi mənasında küçə ticarəti tüğyan edir. Təəssüf ki, bunun da qarşısını almalı olan icra orqanları bir tədbir görmür. Heç uzağa getməyək.

Nizami rayonunda Qara Qarayev prospektində, metro stansiyasının üstündə yolun ortasında nə desən satılır. Özü də antisanitariya şəraitində! Hətta yolun ortasında qoyulub satılan məhsullara görə piyadalar səkidə rahat hərəkət edə bilmirlər! Sanki bura səki deyil, 8-ci kilometr bazarıdır. Bu səhnəyə isə rayon ərazisində xidmət aparan polislər çox laqeyd münasibət göstərir. Düşünlür ki, elə belə də olmalıdır.

Bəs, onda Bakıda küçə ticarəti niyə qadağan edilib! Amma bu sənəddə belədir. Reallıqda isə Bakının bütün rayonlarında küçə ticarəti baş alıb gedir. Küçədə satılan o məhsulların keyfiyyəti nə yerdədir! Heç onu da demək mümkün deyil! Tozun, torpağın içində satılan məhsul necə olacaq? Hər halda, aidiyyəti qurumlar bu barədə ciddi düşünməlidir! Qara Qarayev metro stansiyasının üstündəki küçə ticarətinə gəldikdə isə bu qanunsuzluğa birmənalı olaraq Nizami Rayon İcra Hakimiyyəti məsuliyyət daşıyır! Təəssüf ki, onlar da küçə ticarətinə göz yumurlar!!!

Emil FAİQOĞLU

Rusiyadan Azərbaycana 1 milyondan artıq nağd pulun çıxarılması qadağan edildi

Rusiyada fiziki şəxslərin ölkədən Avrasiya iqtisadi ittifaqı ölkələrinə (Belarus, Qazaxıstan, Ermənistan, Qırğızıstan), eləcə də Azərbaycan, Tacikistan və Özbəkistana 1 milyon rubldan çox nağd vəsait çıxarması qadağan olunub.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Sərəncam imzalayıb. Məlumatla görə,

bütün məbləğin hesabdan çıxarılmasını təsdiq edən bank sənədləri olduqda, nağd pulu müəyyən beynəlxalq hava limanları vasitəsilə ölkədən çıxarmaq mümkündür.

Bildirilib ki, bu qayda beynəlxalq daşımalar həyata keçirən hüquqi şəxslərə, eləcə də ölkənin Xarici İşlər Nazirliyinin müvafiq bildirişi ilə Rusiya diplomatik və konsulluq nümayən-

dəliklərinin fəaliyyətini təmin etmək üçün vəsaitlərin çıxarılmasına şamil edilmir. Qadağa pozulduğu təqdirdə, fiziki şəxslərdən 1 milyon rubldan artıq olan məbləğin, hüquqi şəxslərdən və fərdi sahibkarlardan isə ölkədən çıxarılan bütün nağd pulun müsadirə edilməsi nəzərdə tutulur.

Qərar imzalandığı gündən, yeni sentyabrın 29-dan qüvvəyə minib.

«Bu qarşিদurmanın Ermənistandan kənarda da əks-sədası olacağı gözləniləndir»

«Ermənistan hakimiyyəti ilə Erməni Apostol Kilsəsi arasındakı qarşıdurma artıq ayrı-ayrı din xadimlərinin siyasi çıxışları barədə mübahisə deyil. Baş nazir Nikol Paşinyan II Qareginin kilsəyə rəhbərlik etməsini açıq şəkildə mübahisələndirir. Ermənistan Təhlükəsizlik Şurasının katibi, Milli Məclisin keçmiş sədri Alen Simonyanın açıqlaması da hakimiyyətin II Qareginin vəzifədən getməsi ilə bağlı mövqeyinin dəyişmədiyini göstərir».

Adalet.az xəbər verir ki, bunu politoloq Qulamhüseyn Əlibeyli deyib.

O, bildirib ki, münafişənin kökündə kilsənin Ermənistanın siyasi həyatında tutduğu yer dayanır:

«Erməni kilsəsi ənənəvi olaraq dövlət hakimiyyətinin həyata keçirilməsinə əhəmiyyətli təsir göstərən mərkəz olub. Bu gün də həmin kilsənin rəhbərliyi Paşinyanın siyasətinə, xüsusilə Azərbaycanla sülh gündəliyi və sərhəd məsələləri üzrə mövqelərinə və qərarlarına qarşı çıxış edir. Hökumət isə katolikosun və bezi ruhanilərin fəaliyyətini dini mövqedən çıxaraq siyasi mübarizəyə qoşulmaq, hakimiyyətə təzyiq etmək kimi qiymətləndirir. 2024-cü ildə yüksək rütbəli din xadiminin rəhbərlik etdiyi hökumət əleyhinə etirazlar bu qarşıdurmanı daha da dərinləşdirdi. Sonradan II Qaregin və digər ruhanilərlə bağlı məhkəmə işi gərginliyin hüquqi müstəviyə də keçdiyini göstərdi. İttihamların siyasi xarakter daşdığı barədə müxalifətin və hüquq müdafiəçilərinin etirazları da var. Ermənistan baş nazirinin tapşırığı ilə onun Aparatının ictimaiyyətlə Əlaqələr və İnformasiya Mərkəzi Erməni kilsəsindəki vəziyyətlə bağlı rəsmi məruzəni açıqlayıb. Məruzədə Erməni Apostol Kilsəsində böhran yarandığı göstərilir, bunun səbəbləri katolikos II Qareginin və bir sıra yüksək rütbəli ruhanilərin fəaliyyəti ilə əlaqələndirilir və çıxış yolu təklif edilir. Məruzədə erməni kilsəsinin fəaliyyəti ilə bağlı ruhani intizamın, kilsənin idarəçilik qaydalarının pozulması, maliyyə və əmlak, siyasət və diaspor məsələlərində ciddi pozuntular olduğu göstərilir».

Onun sözlərinə görə, bu pozuntulara II Qareginin subaylıq əhdini pozduğu, bezi ruhanilərin davranışı barədə iddiaların araşdırılmadığı, tənqidçi ruhanilərə isə əsassız intizam tədbirləri görüldüyü, qohumların və yaxın şəxslərin vəzifələ-

rə gətirildiyi, Milli Kilsə Məclisinin çağırılmadığı, seçkili kilsə orqanlarının fəaliyyətinin zəiflədiyi, ianələrin istifadəsində şəffaflığın olmadığı və kilsə əmlakının təyinatından kənar işlədildiyi, kilsə strukturlarının siyasi fəaliyyətə cəlb olunduğu, xarici təsire şərait yarandığı və diaspor yeparxiyalarında parçalanmaların dərinləşdiyi iddia edilir:

«Hökumət kilsənin fəaliyyətində islahatları zəruri hesab edir. İslahat gündə-

liyinin kilsə icmalarında müzakirəsi, II Qareginin vəzifədən getməsi; katolikos müvəqqəti əvəzləyicinin seçilməsi, kilsənin vahid nizamnaməsinin qəbulu və sonda yeni katolikosun seçilməsi təklif olunur.

Başqa sözlə, hakimiyyət kilsənin idarəçilik islahatlarını hazırkı katolikos II Qareginin vəzifədən getməsi ilə birbaşa əlaqələndirir. Eyni zamanda islahatların kilsənin öz tərəfindən həyata keçirilməli olduğunu, dövlətin isə konstitusion səlahiyyətləri çərçivəsində qalmalı olduğunu qeyd olunur. Paşinyan üçün II Qareginin vəzifədən getməsi kilsə daxilində dəyişiklikdən daha böyük siyasi nəticə verə bilər: hakimiyyətin ən nüfuzlu tənqid və təzyiq mərkəzlərindən biri zəifləyər. Katolikosun tərəfdarları isə məsələyə əks istiqamətdən baxırlar. Onların nəzərində dövlət rəhbərliyinin kilsə başçısının taleyini müəyyənləşdirməyə çalışması dini qurumun müstəqilliyinə müdaxilədir. Məsələyə hüquqi baxımdan yanaşdıqda qeyd olunmalıdır ki, Ermənistan Konstitusiyasına görə dini təşkilatların dövlətdən ayrılır və fəaliyyət azadlığına malikdir. Konstitusiya eyni zamanda Erməni Apostol Kilsəsinin ölkənin mənəvi və mədəni həyatındakı xüsusi tarixi rolu olduğunu təsbit edir.

Lakin ölkənin mənəvi və mədəni həyatında kilsəsinin xüsusi tarixi rolunun konstitusion səviyyədə təsbit edilməsi kilsəyə dövlət hakimiyyətinin fəaliyyətinə müdaxilə və təzyiq emək hüququ vermir. Eləcə də hakimiyyətin kilsə rəhbərliyini sərt şəkildə tənqid etməsi öz özlüyündə katolikosun vəzifədən kənarlaşdırılması üçün əsas hesab olunmur. Bu məsələdə hakimiyyətin təzyiqinin artması əks effekt də verə bilər, kilsə daxilində fərqli mövqedə olanlar kilsənin institusional müstəqilliyi naminə birləşə bilərlər».

Q.Əlibeylinin fikrincə, kilsə ilə dövlət hakimiyyəti arasındakı qarşıdurmanın Ermənistandan kənarda da əks-sədası olacağı gözləniləndir:

«Bütün ermənilərin katolikosu yalnız Ermənistan ərazisində fəaliyyət göstərən dini rəhbər deyil; kilsənin dünya üzrə icmaları var; bu qarşıdurmada onların passiv dayanacağını və ya hansı mövqə tutacağını qabaqcadan birmənalı şəkildə söyləmək çətindir. Ona görə də, katolikosun vəzifədən kənarlaşdırılması üçün kilsənin öz daxilində kifayət qədər güclü mövqə formalaşmalıdır. Bu gün Erməni Apostol kilsəsinin daxilində II Qareginin fəaliyyətindən açıq narazılıq bildiren ruhanilər var. Hələ keçən ilin sonlarında bir neçə yepiskop katolikosun istefasını tələbi ilə çıxış edərək kilsənin islahatına tərəfdar olduqlarını bildiriblər. Narazı ruhanilərin yaratdığı islahat şurası II Qareginin istefasını, kilsənin idarəçilik qaydalarının dəyişdirilməsini və irəli sürülən iddiaların kilsə daxilində araşdırılmasını tələb edir. Digər ruhanilər isə katolikosun müdafiə edir və hökumətin bu prosesdə iştirakını kilsənin müstəqilliyinə müdaxilə sayırlar. Deməli, kilsə daxilində real fikir ayrılığı var, amma narazı qrupun bütün kilsəni təmsil etdiyini söyləmək olmaz. Bu baxımdan yaxın perspektivdə ehtimal olunan ən mümkün variant qarşıdurmanın uzanmasıdır: hakimiyyət II Qareginin legitimliyini siyasi baxımdan sarsıtmağa, kilsə rəhbərliyi isə öz səlahiyyətini və müstəqilliyini qorumağa çalışacaq. Bu mübarizənin sonunu sərt bəyanatların sayı deyil, kilsədaxili qərarlar, məhkəmə proseslərinin nəticəsi və cəmiyyətin dövlətlə kilsə arasındakı sərhədə münasibəti müəyyən edəcək».

Sübhən

Fikrət ƏKBƏRLİ,
Türkiyə üzrə
araşdırmaçı-yazar

*Bir qonşuluğun qiyməti:
Türkiyə-İran
münasibətlərinin
yeni hesabı*

Türkiyənin İran siyasətində yeni bir mərhələyə qədəm qoyulduğunu göstərən iki mühüm hadisə baş verdi. Əvvəlcə, qırx ildən artıqdır ki, Türkiyədə fəaliyyət göstərən İranda yerləşən «Bank Mellat»-ın İstanbul filialının fəaliyyət icazəsi ləğv edildi. Ardınca Türk Hava Yolları, AJet və «Pegasus»-un İrana uçuşları dayandırıldı. İranın özəl hava yolu şirkəti «Mahan Air»-in Türkiyəyə uçuşları da sona çatdı.

Türkiyənin İranla aparılan müharibəyə qarşı çıxmasının əsasını regional sabitliklə bağlı narahatlığı təşkil edir.

İranın həddindən artıq zəiflədilməsi İsrailin hərbi üstünlüyünü tarazlaşdıraraq mühüm regional güclərdən birinin aradan qalxması demək idi. İranın parçalanması və ya dövlət kimi fəaliyyət qabiliyyətini itirməsi isə Türkiyə baxımından yeni miqrasiya dalğaları, sərhəd təhlükəsizliyi problemləri, enerji təchizatında fasilələr, silahlı qruplaşmaların fəaliyyət imkanlarının genişlənməsi və İranda etnik fay xətlərinin hərəkətə keçməsi kimi ciddi nəticələrə səbəb ola bilər. Məhz bu səbəbdən Ankara müharibənin regional güc balansını pozacağını və mövcud qeyri-sabitliyi daha da dərinləşdirəcəyini düşündüyü üçün İrana qarşı hərbi zərbələrə etiraz etdi. Eyni zamanda Tehran rəhbərliyinin dünya ilə qarşıdurmanı dərinləşdirən seçimlərinə qarşı da məsafəli mövqeyini qorudu.

Trampın ikinci dəfə prezident seçilməsindən sonra Ankara-Vaşinqton münasibətləri nəzərəcərpacaq dərəcəyəxışlaşdı. Bayden dövründə məhdudlaşan liderlərarası təmaslar yenidən intensivləşdi. Türkiyənin Suriya, Qəzza, NATO və regional vasitəçilik baxımından daşdığı əhəmiyyət Vaşinqton tərəfindən daha açıq şəkildə qəbul edilməyə başlandı.

Ankaranın Qəzzada atəşkəsə nail olunması məqsədlə aparılan danışıqlardakı rolu və Suriyada artan təsir imkanları bu dəfə Tramp-Ərdoğan münasibətlərinə daha güclü siyasi zəmin yaratdı. Bunun ardınca, 2026-cı ilin martında «Halkbank» ilə ABŞ Ədliyyə Nazirliyi arasında təxirə salınmış təqib haqqında razılaşma əldə olundu.

İranın dəniz ticarəti daraldıqca Türkiyənin əhəmiyyəti daha da artır.

Türkiyə İranın sabitliyi və regional tarazlığın qorunması naminə zaman-zaman müəyyən siyasi və iqtisadi xərcləri öz üzərinə götürdüüyü halda, Tehran Türkiyə ilə münasibətlərində heç vaxt öz milli maraqlarından geri addım atmadı.

Tehran rəhbərliyinin dünya ilə qarşıdurmasının yaratdığı məhdudiyyətsiz yükü Türkiyə daşıya bilməz.

Dünyanın ən çox silah ticarəti edən ölkələri açıqlandı

Beynəlxalq müdafiə bazarlarındakı balans ortaya qoyan Dünya Silah Ticarəti Təhlil Mərkəzi (CAAM) 2025-ci ilin sonunun göstəricilərinə əsaslanaraq hazırladığı qlobal hərbi ixracat hesabatını yayımlayıb. Hesabatda ABŞ 44,6 milyard dollarlıq nəhəng həcmdə zirvədəki yerini qoruyub saxlayıb.

Adalet.az xəbər verir ki, Türkiyə 2025-ci ilin sonuna əsasən 4 milyard 230 milyon dollarlıq ixracat rəqəminə çatmaqla dünyada 8-ci yərə yüksəlib. Hesabatdakı təhlillərdə Almaniya, Cənubi Koreya və Türkiyənin ixracat qrafiklərindəki sabit artım xüsusilə vurğulanıb.

Türkiyənin xüsusilə pilotsuz uçuş aparatları (PUA/SİHA), quru texnikaları, sursat texnologiyaları və dəniz platformaları sahəsindəki bazar payını hər keçən gün artırdığı ifadə edilib.

Qlobal hərbi ixracat siyahısının ilk üç pilləsini ABŞ, Rusiya və Almaniya bölüşdürürkən, son illərdə inkişaf etdirdiyi yerli texnologiyalarla yüksəlişini davam etdirən Türkiyə ilk 10-luqdakı yerini möhkəmləndirərək qlobal bazardakı çəkisini bir daha sübut etdi.

Qlobal miqyasda ən çox müdafiə sənayesi ixracatı edən 10 ölkə:

ABŞ - 44,603 milyard dollar
Rusiya - 15 milyard dollar
Almaniya - 8,903 milyard dollar
Cənubi Koreya - 8,779 milyard dollar
Fransa - 8,630 milyard dollar
İsrail - 5,995 milyard dollar
İtaliya - 5,225 milyard dollar
Türkiyə - 4,230 milyard dollar
İspaniya - 3,476 milyard dollar
Çin - 2,970 milyard dollar

"Ona görə də məhdudiyyətin Azərbaycana dəqiq maliyyə təsirini hesablamaq..."

«Rusiya sentyabrın 29-dan fiziki şəxslərin Azərbaycana 1 milyon rubldan, yəni təxminən 20 min manatdan artıq nağd pul çıxarmasını qadağan edib. Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar üçün isə məhdudiyyət məbləğdən asılı olmayaraq tətbiq olunur. Səbəb aydındır. Hələ bir neçə gün əvvəl Rusiyanın Maliyyə Nazirliyi və Mərkəzi Bankı mövcud mexanizmdən sui-istifadə hallarının aşkarlandığını bildirmişdi. Hətta eyni təsdiqedicə sənədlərdən istifadə etməklə bir neçə partiya nağd pulun ölkədən çıxarılmasına cəhdlər olduğu açıqlanmışdı».

Adalet.az xəbər verir ki, bunu iqtisadçı Eldəniz Əmirov deyib.

O, bildirib ki, buna görə Mərkəzi Bank, Maliyyə Nazirliyi və Gömrük Xidməti arasında məlumatların birləşdirilməsi, eyni sənədin təkrar istifadəsinin müəyyən edilməsi istiqamətində iş aparılır:

«Yeni görünür, Rusiyadan maliyyə sistemindən kənar böyük həcmdə nağd

pul çıxarılması ilə bağlı müəyyən siqnal var və yeni qərar da bundan qaynaqlanır.

Əvvəlki məhdudiyyət Avrasiya iqtisadi ittifaqına üzv ölkələri əhatə edirdi. Yeni qərarla Azərbaycan, Tacikistan və Özbəkistan da ayrıca bu siyahıya daxil edilib.

Bəs bunun Azərbaycana real təsiri nə qədər olacaq? Rusiya Azərbaycana pul köçürmələrinin əsas mənbəyidir. 2024-cü ildə Rusiyadan Azərbaycana 497 milyon dollar, 2025-ci ildə 479,3 milyon dollar pul köçürülüb. 2025-ci ildə ümumilikdə ölkəyə daxil olan 1,177 milyard dollarlıq pul köçürmələrinin təxminən 41%-i Rusiyanın payına düşüb. 2026-cı ilin ilk yarısında isə Rusiyadan Azərbaycana köçürmələr 356,7 milyon dollara çatıb və 67,4% artıb. Bu, həmin dövrdə Azərbaycana daxil olan bütün pul köçürmələrinin 47,6% deməkdir. Amma bir məsələ var ki, bu yüz milyonlarla dollar əsasən bank infrastrukturuna və pulköçürmə sistemləri ilə gələn vəsaitdir. Yeni 1 milyon rubl limiti isə

məhz fiziki şəkildə ölkədən çıxarılan nağd pula aiddir».

İqtisadçının sözlərinə görə, Rusiyadan Azərbaycana il ərzində ciblərdə, çantalarda və baqajlarda nə qədər nağd rubl gətirildiyinə dair ayrıca açıq rəsmi statistika yoxdur:

«Ona görə də məhdudiyyətin Azərbaycana dəqiq maliyyə təsirini hesablamaq mümkün deyil. Amma mövcud durum deməyə əsas verir ki, bütün hallarda bu bizim üçün elə də narahatedicə qərar deyil. Məgər Azərbaycana bir dəfəyə cibinə 1 milyon rubldan, yəni təxminən 20 min manatdan artıq nağd pul qoyub, gətirən fiziki şəxslərin sayı nə qədərdir?! Gətirmək istəyən də, 1 milyon rublu cibində, yerdə qalanı da bankla götürə (köçürə) biləcək. Odur ki, qərarın Azərbaycanı ümumi pul axınına təsiri ciddi olmayacaq. Bunun daha çox, iri məbləğlərin nağd və maliyyə sistemindən kənar daşınmasına təsiri olacaq».

Vasif

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

KƏLBƏCƏRDƏ YAŞAYAN HİDAYƏT ELVÜSAL

Yaziya Giriş

İki il öncə, yəni 2024-cü ilin sentyabr ayının 8-də yazmışdım bu yazını ... Adını da "Kəlbəcərə qovuşan Hidayət Elvüsal" qoymuşdum... Bu iki ildə həyatımızda, eləcə də Kəlbəcərimizdə çox şeylər, çox məqamlar dəyişdi... Amma Hidayət Elvüsal yaddaşımda necə tanımışıdım elə də qaldı... Dəyişən zamanın içində şəxsən mən ondan yeri gəldikcə xatirələr danışdım... Söylədiyini lətifələri dilimə gətirdim... Amma... Amma bu iki ildə Kəlbəcərə gedib orada XOŞBƏXT yaşayan ruhunu ziyarət edə bilmədim! Səbəblər çoxdu... Və yenə AM-MA...

Amma son vaxtlar tez-tez gəlir yuxuma ... Gəlir... Qınayır... Özü də HAQQINA edir bunları! Ötən gecə də birlikdə idik... Bu iki yaşlı yazını da o saldı yadıma... Mən də yazını tapıb təkrar oxudum, insafən pis alınmayıb. Ona görə təkrar çap edirəm! Sadəcə adını dəyişirəm... KƏLBƏCƏRDƏ YAŞAYAN HİDAYƏT ELVÜSAL.

Dünya insanlarla gözəldi. Amma nə edəsən ki, insan formatında gözə görünənə hamısı böyük hərfle yazılan, üreklə çağırılan insan deyil. Mənə görə bu böyük insanların kölgəsinə sığınan hansısa varlıqlardı. Lap bir az da kobud səslənsə, ağacdən şirə çəkən qurdlara bənzəyirlər. Təəssüf ki, onlarla mübarizə aparmaq mümkün deyil. Amma yaxşı ki, yaxşılar var! Böyük hərfle yazılan YAXŞILAR!..

Mən onu 1975-ci ildən üzü bəri tanımışam. Öncə mətbuatdakı imzasını, sonra da özünü. Və həyat elə gətirib ki, bu tanışlıq isti, səmimi bir münasibətin özülü olub. Hətta bağ evinin də qonağı olmuşam. Oturub hovuzun kənarında dərddləşmişik. "Hovuz" sözü bir az böyük səslənir. Adam elə təsəvvür edir ki, bağ da böyükdür, elə hovuzun özü də. Lakin bu onun və mənim ölçülərimlə, düşüncələrimlə böyük idi. Çünki bu həyatda özünün dediyi kimi, bir iki ördək, qazdan və bir də onunla "söhbətləşən" balaca itdən başqa elə böyük bir təsərrüfat yox idi. Ev də imarət yanındakı koma kimi bir yer idi. O da sığınmışdı Kürdəxanıdakı bu bağa, bağlar üçün, Kəlbəcər üçün darıxanda çəkilirdi öz komasına və

Azərbaycan oxucusu Hidayət Elvüsal imzasını çox gözəl tanıyır. Onun Sovet dönməindən üzü bəri yazdığı bütün yazılar demək olar ki, oxucunun tutiyyəsi idi. Hər kəs axtarırdı o imzanı, o yazını. Hamı bilirdi ki, Hidayət yazırdısa, o yazının damarında yumor var, satira var. Ona görə məmurlar, vəzifə sahibləri, xüsusən mədəniyyət işçiləri onun qələminə düşməkdən ehtiyat edirdilər.

Teatrı, musiqini çox mükəmməl bilən, jurnalistikanın ağır artilleriyası olan Hidayət Elvüsal boşluğa güllə atmazdı. Onun yazılarının hədəfi olurdu. Və heç kim də ondan incimirdi, düz sözdən niyə inciyesən. İstər "Kommunist" qəzetində, istər "Səhər" qəzetində, istərsə də özünün redaktoru olduğu "Kriminal" qəzetində, eləcə də ömrünün sonlarında çalışdığı "Ədalət" qəzetində, onun müəllif köşələri ayrı-ayrılıqda bir jurnalistika nümunəsi idi. Və mən "Ədalət"də onunla etdiyim həmkarlığı, dostluğu, yoldaşlığı ömrümün ən yaddaqalan səhifələrindən hesab edirəm. Ona görə ki, Hidayət Elvüsal tərfi də, iradı da adamın üzünə deyirdi. Hansısa bir yazıma münasibət bildirəndə

özünəməxsus şəkildə deyirdi:
- Dədə, bu yazının suyunu bir az çox eyləmişən. Çapa verməmişdən gerek bir də oxuyaydın və yaxud da dədə, maraqlı yazmışsan, oxudum, yaxşı yazmışsan
Bax belə idi Hidayət Elvüsal. Sözü qarşı həssaslığı güzəştə imkan vermirdi. Ya deməli idi, ya da susub getməli idi. O da daha çox deməyi, göstərməyi xoşlayırdı, münasibət bildirməyi normal sayırdı.

Özü də təkcə publisist yazılara yox, bədii yazılara da, ən çox isə poeziya nümunələrinə qarşı da kəskin bir mövqedə dayanırdı. Oxuduğu şeirin fikir yükünü, mövzusunu ustalıqla xırdalaydı, çözürdü.

Çünki o, özü də yazırdı, özü də bəstələyirdi və bundan da ən vacibi o, el şairi, elin sevimlisi Sücaətin qardaşı idi

Bir dəfə Sücaətlə bağlı etdiyimiz söhbət zamanı onun necə kövrəldiyini açıq-aşkar hiss etdim. İlk dəfə idi ki, o, bu kövrəkliyi gizlətmirdi. Kəlbəcərlilərin gündəlikdən danışdı. Dünyasını dəyişən əzizlərini yada salmışdı. Onun durumu mənə də kövrəldi. Ondən ayrıldıktan sonra barəsində düşüncələrimi, mənə yaşatdıqlarını şeirə çevirdim. Və yazdım:

*Gecəni kirpiklə qor qarışdırdım,
Gəzdim, tapamıdım, qor qarışdırdım.
Elə əl havası, tor qarışdırdım -
Çıxmağa utandım ruhlar üzünə
Bir az da möhkəm dur dönüm gözünə!*

*Sinəmdə göynərti anbaan artır,
Xoşbəxt o kəsdir ki, ürekdə yatır!
Bəlidir, ay doğur, günəş də batır -
Hər gün də su damır ümid közünə
Bir az da möhkəm dur dönüm gözünə!*

*Gücünü toparla, qırılsın yedək,
Hərəmiş üz tutub düz səmtə gedək
Tuğda, Kəlbəcərdə ibadət edək -
Sözün Allahına, sözün özünə
Bir az da möhkəm dur dönüm gözünə!*

*Nə vaxtsa olacaq elin vüsali
Öpülən dodağın, telin vüsali
Qələbə! - adlanan selin vüsali
Təpər gətirəcək yorğun dizinə
Bir az da möhkəm dur dönüm gözünə!*

Bəli, Hidayət Elvüsal bütün varlığı ilə Kəlbəcər idi. Onun Kəlbəcərlə bağlı bəstələdiyi mahnı indi də qulaqlarımda səslənir Babək Niftəliyevin ifasında. Hidayət Elvüsal dizi bərk kişi idi. Sözünü bir dəfə deyirdi və dediyi sözdən bir addım da geri çəkilmirdi. Hidayət Elvüsal qədir-qiyət bilən idi. O dostlarını, xüsusilə, birlikdə işlədiyi və dünyasını dəyişmiş yaxınlarını, həmkarlarını tez-tez xatırlayırdı. Çörək kəsdiyi, çörək verdiyi adamları bir-birindən elə ustalıqla ayırırdı ki, heç bir təmənnə hiss olunmurdu və bir də Hidayət Elvüsal başdan ayağa sözün gerçək mənasında adamlara müsbət enerji bağışlayan, müsbət aurası olan ruh adamı idi. Və nəhayət, Hidayət Elvüsal həm də xeyir-şər adamı idi. Heç hardan, heç yerdən qalmırdı. Eşidib bildiyi məclislərə çatmağa, təsəlli verməyə can atırdı. Və bir də nəhayət

Hidayət Elvüsal Kəlbəcərin ziyalılarını, işıqlı adamlarını təbliğ etməkdən, təqdim etməkdən yorulmurdu, doymurdu. Hətta "Ədalət"in redaksiyasına gələn söz adamlarının hamısı ilə mənə tanış edirdi və özünəməxsus təbəssümlə deyirdi ki:

- Əbülfət, bax, bu kəlbəcərlilə oğlan saf şairdi, saf söz sahibidi. Tanı bunu. Yazılarını gətirəndə çox ləngitmə!..

Onun ölüm xəbərini eşidəndə inanmadım. Çünki bir neçə gün öncə telefonla danışmışıdım. Amma nə qədər inanmasam da Əzrail öz işini görəndən sonra səs heç hara çatmır. Bircə təsəlli xatirələr qalır. Və mən də Hidayət müəllimlə bağlı xatirələrimə sığınub özümü ovutmağa çalışdım. Çünki onun ruhunun artıq azad Kəlbəcərdə olduğuna inandığımdan bu təsəlli mənə ovudurdu. Elə onun yas mərasimində də edilən söhbətlərdə mən azad Kəlbəcərdə qayğısız, rahatlıq tapan Hidayət Elvüsalın ruhuna baş əydim...

Bu gün biz müasir Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndəsi, sözün məsuliyyətini və ağırlığını anlayan və anladan söz sərrafı Seyran Səxavətin 80 illik yubileyini hörmət və ehtiramla qeyd edirik.

Seyran Səxavət böyük mənada Sözlün özünü. Seyran Səxavət Azərbaycan nəsrinə yeni nəfəs, yeni düşüncə terzi gətirmiş sənətkarlardandır. Onun əsərlərində insan taleyi, zamanın sərt sınaqları və cəmiyyətlə fərdin mürəkkəb münasibətləri yüksək bədii ustalıqla əks olunur. Seyran Səxavətin dili sadə və düşündürücüdür. O, adi hadisələrin içində böyük mənalar axtarır və oxucunu mənəvi hesabatə vadar edir.

"Daş evlər", "Yəhudi əlifbası" kimi əsərlərində Seyran Səxavət yalnız cərəyan edən hadisələri təsvir etmir, o, insanın daxilinə enir, onun susqunluğunu danışdırır, görünməyən ağırlarını sözü çevirir. Bunların arxasında də-

KƏLBƏCƏRDƏ YAŞAYAN HİDAYƏT ELVÜSAL

rin fəlsəfi qat dayanır. Seyran Səxavətin qələmi həqiqi bəzəmi, onu olduğu kimi göstərir. Elə buna görə də onun əsərləri oxucunu rahat buraxmır, düşündürür, sorğu sualla çəkir, özü ilə üz-üzə qoyur.

Seyran Səxavət müasir Azərbaycan ədəbiyyatında özünəməxsus üslubu, psixoloji dərinliyi və həyat həqiqətlərini səmimi ifadə etməsi ilə seçilən nadir istedad sahiblərindən biridir. Onun yaradıcılığında insan taleyi, vətən sevgisi, mənəvi axtarışlar, zamanın ağırları əsas mövzulardandır.

Bu gün biz təkcə böyük yazıçının yox, həm də böyük ürek sahibi Seyran Səxavətin 80 illik yubileyini qeyd edirik.

SEYRAN müəllim-80 il. Bu rəqəmin içində neçə bahar, neçə payız, neçə sevinc, neçə nisgıl var. Mənim ana dilimdə nisgil sözünün çox anlamaı var. Böyük Turan, Böyük Azərbaycan bu nisgildən keçir. Amma bir həqiqət var ki, Sizin sözü sədaqətiniz, insana sevginiz dəyişməz qalıb.

Siz əsərlərinizlə üreklərə yol tapdınız. Sizin qəhrəmanlarınız bəzən susdu, bəzən ağrıdı, sonucda ümidlə ayağa qalxdı. Dediğiniz kimi, insan bəzən öz içində itir, tapdığı yol da onu özünə qaytarmır. Amma yenə ümidlə sabaha baxır. Çünki yaşamaq inamdan başlayır. Bax Siz oxucuya bu inamı aşıladınız.

80 illik ömür! Bu təkcə zaman göstəricisi deyil. Bu ədəbiyyata, sözü, millətin mənəvi yaddaşına xidmətlə keçən şərəfli bir yolun göstəricisidir. Bu illərin arxasında böyük təcrübə, xatirələr, neçə-neçə yaxşılıqlar dayanır. Bu yubiley şəxsi yubiley deyil, həm də Azərbaycan ədəbiyyatının yubileyidir.

Sizi tanıyanlar bilir ki, Siz təkcə istedadlı qələm sahibi yox, həm də səmimi dost, ürəyi kövrək insansınız. Seyran Səxavət bu gün burada olması azrulan dostları üçün darıxır.

Bu böyük söz sərrafı, söz zərgeriylə eyni dövrdə yaşamaq, sözünü eşitmək, onunla ünsiyyətdə olmaq inanın ki, bir tale naxışdır. Siz bizə öyrətdiz ki ədəbiyyat təkcə yazmaq deyil, həm də yaşamaqdır, hiss etməkdir, insan dərdinə biganə qalmamaqdır. Qələminiz həqiqətin tərəfində oldu. Bu, ən böyük sənətkarlıqdır. 80 yaş doğrudan da bir zirvədir.

Amma bu sözümlə hələ də yol gedir. Nə yaxşı ki, Seyran Səxavət adlı sözümlə var. Qürurumuz, Mərhəmət, Səxavət, Sərvət adlı sonsuz üfqlərə qədər ucalan zirvəmiz var.

Yolunuz hər zaman sübh şəfəqləriylə naxışlansın, ömrünüzün müdriklik zirvəsi mübarək olsun, əziz Seyran Səxavət!

Sizi gözləyən illər sağlamlıq, rahatlıq, sevinc dolu gəlsin Söz səltənətinin zirvəsi SEYRAN SƏXAVƏT! Dəyərli Sözlünüz əsrlərin sınağından keçərək gələcək nəsillərə örnək olacaq. Dağlardan gəlib çəni unutan Seyran Səxavət, qələminiz iti, sözlünüz ötkəm qalsın!

Zöhrə ƏLİYEVƏ,
Müstəqil jurnalist

QAZAXDA UNUDULMAZ ANLAR

Bir səfərin təəssüratı

Azərbaycan adlanan bu məmləkətin hər bir ünvanı, hər bir bölgəsi, təbii ki, bizim üçün əzizdir. Harda doğulmağımızdan asılı olmayaraq Vətən sərhəddən sərhəddə qədər bizi ağışuna aldığı kimi biz də onu bağrımıza basırıq. Canımızda, qanımızda daşıyıq. Doğrudur, Allah bəndəsi olaraq öncə doğulduğumuz ocağı Vətən bilirik, ona söykənib ordan ayaq tutub kəndimizi bölgəmizi, sonra bütöv Vətənimizi həm canımızda, həm qanımızda bütövləşdiririk. Bu mənada Vətənin hansısa bir kəndlə, bir bölgəylə məhdudlaşdırılması ən böyük yanlışlıqdır mənə görə. Amma bir gerçəklik də var ki, onu etiraf edib-etməməyimizdən asılı olmayaraq hər birimiz doğulduğumuz məkanı daha dərinləndirən tanıyıq, ona daha çox bələdik. Sadəcə həyatla gah barışib o çevrədən çıxmırıq, gah da işimizlə, ayrı-ayrı əlaqələrimizlə bağlı Böyük Vətəni gəzib-görmək, tanımaq bizə müəssər olur.

Seçdiyim peşə və bir də güvəndiyim qələm məni Azərbaycanın bütün bölgələrinə müxtəlif zamanlarda aparıb. Demək olar ki, getmədiyim rayon, suyunu, havasını dadmadığım bölgəmiz qalmayıb. Birində qonaq olmuşam, birində təsadüfən yolu ötür keçən. Hər iki halda isə qazandığım xoş təəssürat, dəyərli dostlar, gözüme, könlümə köçürdüyüm gözəlliklər olub. Hələ Sovet dönməndən sevmişəm Qazaxı. Rəhmətlik böyük şairimiz, sevgi şairimiz Nüsrət Kəmənlinin sayəsində gəzib tanımışam Qazaxı. Sonra Vətən Müharibəsi zamanı Qazax-Tovuz cəbhəsində də olmuşam. Və bir də Qazaxı mənimçün müqəddəs edən böyük Səməd Vurğunun, eləcə də qazaxlı bütün yazarkların mübarək yaradıcılıqları olub. Mən o böyük ustadların hər birindən ayrı-ayrılıqda nələrsə öyrənmişəm. Təbii ki, ən çox öyrəndiyim də böyük qardaşım, dostum, hər zaman səsinə, sözünü arayıb axtardığım Barat Vüsal olub.

Elə bu ilin sentyabr ayının 10-da Qazaxa səfər edəndə sözün, ədəbiyyatın işığına getsəm də fürsətdən yararlanmağı da bacardım. Gəzdim Qazax şəhərini. Son beş ildə birinci dəfəydi gəldim. Yeni pandemiya sonradan yolum o bölgədə demək olar ki, ancaq Tovuzla düşmüşdü. Bu dəfə isə gəldim Qazaxa. Gördüm, baxdım və şəhərdə yaşayan yeni özəllikləri yaddaşıma yazdım.

Etiraf edim ki, Qazaxda, xüsusilə olduğum rayon mərkəzində aparılan abadlıq-quruculuq işləri bu rayonun paytaxtdan uzaq olmasına baxmayaraq unudulmadığını, əksinə, burada köklü işlərin görüldüyünü adamın həmsöhbəti kimi özü danışdı. Yəni gördüyüm hər bir yenilik təkcə qazaxlı dostlarımdan dilindən yox, həm də görülən işlərin tutumundan, görkəmindən belli olur.

du. Mən, dostum Ramiz Göyüş və tələbəlik illərindən tanıdığım şair Mustafa Rasimoğlu ilə birlikdə öncə Şəhidlər Xiyabanına baş çəkdim. İstər Birinci Qarabağ, istər 44 günlük müharibəmizin şəhidləri qarşısında baş əydik, onların ruhlarını ehtiramla salamladıq. Buradakı səlqə-səhman, Mustafa Rasimoğlunun dediyi kimi, hər gün nəzarətdə saxlanılır, qüsurlar zamanında aradan qaldırılır. Ona görə də şəhidlərin ruhunun cəm olduğu bu parkda adam fotolarla danışanda qulağına həmin şəhidin sanki pıçıltısı da, səsi də gəlir. Bəlkə də bu, danışan ruhların səsi, o parkda cəh-cəh vuran bül-büllərin nəfəsinə köklənib. Elə onun yaxınlığındakı qədim seminariya binası. ADA Universitetinin rəhbərliyinin təşəbbüsü ilə burada aparılmış təmir-bərpa işləri, ümumiyyətlə bu kompleks azacıq duyğusu olan hər kəsi öten yüzilliyə aparır. Və mən özüm də hiss etmədən böyük Səməd Vurğunun əyləşdiyi partada otururam. Bu seminariyada səslənən məktəb zənginə əl vururam, burada ayrıca guşə olan yerli rəssamın yaradıcılıq sərgisinə baxıram. Bir sözlə, bu kompleksin içində iki əsr qayğı və diqqət sayəsində qovuşub və birləşib keçmişimiz

bugünümüzü görür, bugünümüz keçmişimizlə söhbət edir. Bu artıq soyumuza, yurdu-mənzərimizə həqiqi mənada böyük saygının, sevginin nümunəsidir. Növbəti ünvan Molla Pənah Vaqif və Molla Vəli Vidadi Muzeyidir. Burda nümayiş etdirilən əşyalar, ümumiyyətlə, iki böyük şairin, yeni dövrün aydınları üçün yaradılmış bu muzeydə hər şey söz ruhundadı, saz havası üstündədi. Elə orada çalışanlar da həmin ovqatla bilgi verir qonaqlara. Yeri gəlmişkən xatırladım ki, burada mərhum şairimiz, faciəli şəkildə həyatını itirmiş Davud Nəsimi üçün də guşə ayrılıb.

Qazaxda mənim üçün son dərəcə qiymətli və demək olar ki, özümü müdriklərin səcdəsində hiss etdiyim bir ünvan da var. Bu ünvanın adı "Mütəfəkkirlər parkı"dır.

Hər cür özəlliyi olan bu parkda ata və iki oğul da gələnləri salamlayıb, onlarla həmsöhbət olub. Və ziyarətçilər məmnunluqla böyük Səməd Vurğunun, Yusif və Vaqif Səmədoğullarının əzəmətli büstləri qarşısında baş əyirlər. Bu parkda Mehdi Hüseyn, Osman Sarıvəlli, Mirvarid Dilbazi, İsmayıl Şıxlı, Əliqası Şıxlinski və neçə-neçə mütəfəkkirlər üz-üzə dayanıb təkcə doğulduqları ünvanı deyil, həm də bütün Azərbaycana şərəf olduqlarını pıçıldayırlar öz varlıqları ilə, öz xidmətləri ilə.

Mən Qazax şəhərini gəzdikcə burda məktəblərin, muzeylərin, bir sözlə, təhsil və mədəniyyət sahələrinin xüsusi diqqət mərkəzində olduğunu açıq-aşkar hiss etdim. Və böyük Səməd Vurğunun adını daşıyan elm ocağının önündəki möhtəşəm abidənin qarşısında şəkli çəkərkən bir anlıq yadıma işğaldan azad edilmiş Şuşada Molla Pənah Vaqifin məqbərəsi önündə çəkirdiyim şəklin mənə yaşatdığı hissələrin bir səbəbini də anladım. Bildim ki, "El bilir ki, sən

mənimsən"!!!! məşhur mısrası əslində bizi bütövləşdirən, bizi bir ocağın közü, bir bulğun suyu edən milli kimliyimizin barıdır, bəhəridir. Biz harda olmağımızdan asılı olmayaraq "El bilir ki, sən mənimsən" ruhunda pərvazlanmışıq.

Bəli, mən Qazaxda abad yolları, küçələri, insanların xoş ovqatını müşahidə etdikcə bir daha əmin oldum ki, bu Cənnət Vətəndə xoşbəxt yaşamaq, qurub-yaratmaq hər birimizin haqqıdır. Nə qədər problemlər, çətinliklər olsa da, biz onları aşmağa qadırıq. Bu bir həqiqətdir ki, 30 illik acılar, sitemlər bir gündə, beş gündə bütünlüklə aradan qaldırıla bilməz. Yeni biz həm müharibənin yaralarını sarmaqla, dağıntılarını aradan qaldırmaqla, həm də digər bölgələrimizin də zamanın tələbləri səviyyəsində inkişafına diqqət ayrılıb bir məmləkətdə yaşayırıq. Ona görə də müəyyən, hətta bəzən də ciddi problemlər tez-tez qarşımıza çıxır. Sadəcə o problemləri həll etməkdə is-

rarlı və peşəkar, həm də Vətən sevdalı olmalıyıq. Qazaxda həmsöhbət olduğum hər kəs son illərdə əldə edilmiş uğurların qazanılmasında ölkə başçısının regionların inkişafına göstərdiyi diqqəti və layiqli kadrların işə məsuliyyətini xüsusi vurğuladılar. Qazaxda mənə dedilər ki, rayon icra hakimiyyətinin başçısı, çox hörmətli Rəcəb Babasov və onun komandası ölkə Prezidentinin qarşıya qoyduğu məsələləri yüksək peşəkarlıqla reallaşdırırlar. Burada eşitdiklərimi gördüklərim də təsdiq edirdi. Mən qısa zaman ərzində gəzib-dolaşdığım Qazaxda xoş anları şirin bir xatirə kimi yaddaşıma yazdım və bir də elə "Mütəfəkkirlər parkı"nda olanda ürəyimdə bu mısralar baş qaldırdı:

**Gördüklərim yuxu, yoxsa nağıldı,
Qayğı yüküm çilikləndi, dağıldı,
Allah mənə təbəssümlə baxırdı -
Qazaxda!**

**Bir fərəhdi çiçəkləyən içimdə,
Nur bələnilib üz-gözüm də, içim də,
Bu sevinci qoy doyunca içim də -
Qazaxda!**

**Sözün uca, şairliyin çeşməsi,
Bu ucalıq çaşdırmasın heç kəsi,
Unudulmaz Əbülfətin gecəsi -
Qazaxda!**

Bir söz adamı olaraq Qazaxda gördüklərimi mənə yaşadan, yaddaşıma köçməsinə işıq tutan hər kəsə, xüsusilə mənimlə oxucuların görüşünün gerçəkləşməsinə dəstək olan rayon rəhbərliyinə və qardaşım, dostum Barat Vüsalə, bütövlükdə əməyi keçən hər kəsə bu yazımla təşəkkür etmək istədim. Çünki onlar mənə həqiqətən Qazaxda sevinc dolu gün yaşamaq hədiyyə etdilər.

Əbülfət MƏDƏTOĞLU,
Əməkdar jurnalist, şair-publisist

SƏN KİMİNSƏN, GÖZƏL ŞƏHƏR?

...Elə mən də bunu gözləyirdim. Gözləyirdim ki, görəsən kim-sə daha diqqətli olub istəyimə, xarakterimə uyğun belə bir sual verəcəkmi, sevincimi və inamımı artıran səmimi dialoqa çekəcək-mi? Bakıda yaşayıb çalışan jurnalist həmkarım və dostum, polkovnik-leytenant, həmyerlimiz Rəbiyyə Şixəliyeva məhz belə dedi: "Rayona gedəndə şəhərə çıxıb küçə və meydanlara diqqət yetir-sənmi?" . Sonra da əlavə olaraq öz fikrini bildirdi: " Görülən işlərdən, səliqə və təmizlikdən adamin ürəyi açılır, qürur hissi keçirir-sən..."

Əlbəttə, Rəbiyyə xanım doğma Göyçayını nə qədər sevsə də mənim kimi tez-tez və hətta uzunmüddətli bu şəhərdə ola bilmək imkanına malik deyil. Ancaq Göyçayla bağlı konservator xarakteri hiss ediləcək dərəcədə eləcə dəyişməz qadur.

du.Bəzən ritorik kampaniyaçılığa çevrilse də müəyyən izlər buraxırdı. İnsanlar əksərən nümunəvi verdişləri tam qəbul edə bilməsə də, hər halda müəyyən təbliğat-təşviqat vasitələri öz işini görürdü. Ən azından xoşagəlməz halların qarşısının alın-

lar , xan çinarlar, telli qovaqlar əvvəlki tərəvətini zaman-zaman itirməkdəydi. Burada günah təkə şəhərə xidmət göstərən idarə-müəssisələrin səriştəsizliyi , laqeydliyi deyildi. Sakinlərin də xarakterində sanki bu baxımdan qərübə bir eroziyaya uğrama halları müşahidə olunurdu. Beləde əlbəttə ki, profilaktik tədbirlər və yaxud maarifləndirmə üsulları da konkret nəticə verə bilməzdi. Sonralar tədrisən vəziyyət müəyyən qədər dəyişməyə başladı. Ancaq yenə də mərkəzi küçələrin yan-yörəsində tullantılar günlərlə götürülmədi, mövsümlə əlaqədar sakinlər yenə də xəzəlləri həyətlərində, küçələrdə , dalda yerlərdə yandırmaqda davam etdilər, vəziyyətə "məndən ötdü" prinsipi ilə yanaşdılar. Ədalət naminə deyək ki, sakinlərin hamısı belə deyildi . Özü-nə, şəhərinə və cəmiyyətə hörmət edənlər daha səmərəli yollar axtarırdılar...

Beləcə nöqsanların müəyyən qədər aradan qalxmasına baxmayaraq , mövcud vəziyyət davam etməkdəydi.

Rayon İcra Hakimiyyəti rəhbərliyinin işi yetərində çoxdur. Aparatın gündəlik fəaliyyəti ilə yanaşı yerlərdəki görüşlər,qəbulla, sosial-iqtisadi məsələlər üzrə göstəricilərin tələblərə uyğun inkişafı , yeniliklərə, rayonun ümumi faydaları üçün xeyirli olan işlərə dəstək vermək,köməklik göstərmək, daha üstün məsələlər üçün investor cəlbə və axtarırları ... Sadalamaqla bitməz ki! Eyni zamanda müntəzəmliklə şəhid ailələrinin və qazilərin qayğıları ilə maraqlanmaq, şəhərdə , kəndlərdə onların evlərinə getmək, doğma,əziz adamları kimi görüşüb hamısına yüksək səviyyədə diqqət göstərmək, əsl rəhbər dəqiqliyi nümayiş etdirmək bütün mənalarda heç də asan məsələ deyil.Ancaq Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Orxan Mürsəlov bütün bu məsələlərə eyni həssaslıqla yanaşaraq böyük hörmət və nüfuz sahibinə çevrildi. Xüsusilə şəhid valideynləri , övladları ilə görüşlərindəki müstəsna səmimiyyəti və doğmalığını heç sözlə də ifadə etmək mümkün deyil.

Bəli,bu qədər sıx qrafikli fəaliyyətinin yorğunluğu belə onun özünə inamını zərəcə dəyişməz , əksinə daha təmkinli və daha işgüzar görkəmi ilə hamıya məsuliyyət bəxş edər. Bütün bunlar təkce onun rəhbər işçi statusundan deyil, həm də vətəndaş mövqeyindən,Vətən sevgisindən irəli gəlir,

əlbəttə ki. Bəs bu şəhərin səliqə-sahman və təmizlik işləri necə oldu? Daha doğrusu xüsusilə təmizlik məsələsi necə həll edildi? Başçı gənc olmasına baxmayaraq çox təcürbəli və perspektivi aydın müəyyənləşdirməyi bacaran nümunəvi dövlət məmuru olduğunu bu sahədə də təsdiqlədi. Öz baxışı, öz orijinal yanaşması ilə. O,heç bir çağırış filan etmədi, heç bir əyani maarifləndirmə üçün vaxt ötürmədi. Sadəcə şəhər təsərrüfatı birliyinin rəhbərliyini möhkəmləndirərək hamıya düzgün istiqamət götürməyi tövsiyyə etdi. İdarəetmədə hər hansı bir məsələ

iş üsulu bir çox ziyanvericiləri də şəhər ərazisindən, heyət-bacalardan silib -süpürməkdədir. Bunca diqqətə çatdırdıqlarım da hələ hamısı deyil. Təmizlik və sanitariya məsələləri ilə bağlı tədbirlər tam formalaşmaqla bərabər,küçələrdəki ağacların budanması, mövcud yaşıllaqların müasirləşdirilməsi, yeni çiçəkliklərin salınıb formalaşdırılması gündəlik iş proseslərinə daxildir.Göyçay Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Orxan Mürsəlovun şəxsi təşəbbüsü ilə şəhərdəki bütün çinar ağaclarının pasportlaşdırılması da Göyçayın səliqəsi və gözəlliyi ilə yanaşı

lə təkce sözlə, müəyyən canfəşanlıqla həll olunmur. Gərəkdir ki,bütün nüanslar nəzərə alınıb, insanların xarakteri, işə münasibəti diqqətdə saxlanılmaqla fəaliyyət motivləri düzgün sistemləşdirilsin.Rayon rəhbərliyinin birbaşa nəzarət və köməkliyi ilə (burada şəxsi nüfuz da mühüm əhəmiyyət daşıyır) rayona yeni texnika,maşın və mexanizmlər gətirildi. Bu idarənin təmsalında şə-

onun tarixinə , keçmişinə də həssas yanaşmanı təsdiqləyir ki,bu mövzuda başqa bir vaxt daha geniş söhbət açacağıq.

Göyçayın nümunəvi təmiz , səliqəli və gözəl şəhər olması qonşu rayonların da sakinlərini sevindirir. Demək olar ki, hər gün Göyçaya yüzrlərlə qonaq gəlir, Heydər Əliyev parkında, eləcə Əli Kərim parkında , stadionda və bu ətraflardakı müasir

hərdə tamam başqa bir iş sistemi quruldu. İstər mənzil-istismar sahəsində,istər sanitariya və təmizlik, istər yaşıllaşdırma sahələrində eyni zamanda şəffaflıq bərqərar oldu. Birlik bir sıra gizli "lipalardan" təmizləndi. Beləde şəhər təsərrüfatı birliyinin gənc rəisi Fuad Bayramovun da iş bacarığı və yaradıcı üstünlükləri üzə çıxdı.

Budur, artıq neçə aylardır ki, küçələrdə tullantı görünmür, heyətlərdə və küncdə-bucaqda alışırdıran ocaqların tüstüsü havanı kormamır. Təsərrüfatın keçmişlərdə "Mura-vey"adlanan müasir tipli , məhz sürətli təmizlik işləri üçün təkmilləşdirilmiş xeyli texnikası da var. Bunların hamısı son 7-8 ayda gətirilib. Qərübə çıxmasın, reis Fuad Bayramov işi elə təşkil edib ki, bu texnikaların bir neçəsi sanki "təcili yardım" rolunu da oynayır. Birliyin nəzarət funksiyasını yerinə yetirən növbətçiləri var.Şəhərin hansı bir istiqamətində tullantı götürüldükdən sonra yenisi "peyda" olarsa həmin o "muravey" lərdən biri mütləq sürətlə "hadisə yerinə" gedib şəhərin səliqəsinə xələlik gətirən bu "təsadüfi" də ləğv edir. Bu faydalı və yenilikçi

guşələrdə, ictimai-iaşə obyektlərində səmərəli istirahət edirlər.Şəhərin səliqə-sahmanından, təmizliyindən sanki gül-çiçək qoxusu gəlir. Mənim bu qonaqpərvər və mehriban şəhərimdə çoxdandır ki lap elə Bakıdakı kimi tıxaclar da yaranır.Belə halların tənzimlənməsi üçün rayon polisi də həmişə ayıq-sayıqdır.

Rayon polis şöbəsi rəisinin göstərişinə əsasən şəhərin mərkəzi küçələrində gediş-gəlişin normallığı yüksək səviyyədə təmin olunur. Hamı polisin səmimi və qanuni münasibətindən razılıq edir. Polisin hərdən sürücülərə deyəcəyi sözlər bundan ibarət olur: " yol hərəkəti qaydalarının pozulmasına yol verməyin, maşınlarınızı həmişə təmiz saxlayın, şəhərimizin gözəlliyini qoruyun..."

Göyçaylılar bütün bu inkişaf və yüksəliş üçün həmişə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə minnətdar olduqlarını böyük sevinclə bildirirlər.

Göyçaylılar eyni zamanda Ali qonağın bu yerlərə səfərini də səbirsizliklə gözləyirlər...

Məzahir ƏHMƏDOĞLU

lır. Mən onunla yanaşdığı məsələ barədə bir qədər ətraflı söhbət etdim və axırda da zarafata salıb dedim ki, Göyçayı çoxları sevir, amma düzünü də, mənim kimi seven ikinci bir göyçaylı göstərə bilərsən-mi...Bu yaxınlara qədər Daxili İşlər Nazirliyində çalışan Rəbiyyə xanım yəqin ki, mənimlə tam razılaşmadı.

masına cəhdlər çoxalırdı, ən azından irəliyə doğru atılan addımların ümumi işə az-çox faydası hiss olunurdu. Ancaq təmliq , birdəfəlik xüsusiyyət , heç də hər yerdə arzulan səviyyədə "yaşaya" bilmirdi.

Məlumdur ki, haqqında söhbətə başladığımız Göyçay şəhəri də Vətənin ən səliqəli məkanlarından biri

Ancaq xoş bir təbəssümlə "ola bilər" deyərək qədər mücərrəd aura yaratdı .

Mənə çox xoş olan bu söhbət və rıçət öz yerində . Əsas məsələ ondan ibarətdir ki, son vaxtlar Göyçay şəhəri aydan -aya, az qala gündə-günə daha təmiz, daha səliqəli və qəlbə rahatlıq gətirən daha gözəl görkəm almaqdadır.Bütün bunların gerçək səbəblərini açıqlayacağam. Eləcə anatomik bir şəkildə, ən düzgün yolun necə istiqamət alması meqamları ilə.

Əgər unutmamışıqsa, hamımız xatırlaya bilərik ki, keçmiş SSRİ dövründə də , daha sonra müstəqilliyimizin inkişaf mərhələsində də "Mənim təmiz şəhərim" çağırışlı tədbirlər az olmurdu. Bu tədbirlər , əlbəttə, sağlam düşüncələrin impulsları olaraq cəmiyyətdə xoş məramlı hissləri oyadır və qovuşdurur-

kimi tanınıbdır.Keçmişlərdə mənə Göyçayın və göyçaylıların özəlliklərindən danışanlar mütləq bu məsələyə də işarə edirdilər.Nə gizlədim, sonralar bu gözəl ənənə və xüsusiyyətlər sanki hansısa bir cadugər feilinə uyararaq öləziməyə başladı.Şəhərin brendləri sayılan bir-birinə paralel yaraşılıq küçələr, park və bağ-

Çingiz ABDULLAYEV
Xalq yazıçısı

Bu günlərdə 75 illiyini qeyd etdiyimiz yazıçı Əlisəfa Azayevdə hər şeydən əvvəl ədalət hissinin həmişə güclü olduğunu hiss etmişəm. Bəlkə də mənə ona daha çox bağlayan elə bu xarakteri, xasiyyəti, məziyyəti. Əlisəfa müəllim barədə düşündə istər-istəməz yetmişinci illərin xoş mənzərəli günlərini xatırlayıram. O günləri ki, biz ADU-nun (indiki BDU-nun) hüquq fakültəsinin tələbələri idik. Əlisəfa bizdən üç il əvvəl qəbul olunmuşdu. Qiyabi oxusa da, hər altı aydan bir, bir ay demək olar ki, bir yerdə olurduq. Eyni fakültə, dekanlıq, kafedra...

Yazıçılar Birliyinin katibi idim. 1991-ci ilin söhbətidir. Telefon zəng çaldı. Bakı şəhər məhkəməsinin sədri İkrəm Kərimov idi. Bu xeyirxah insanla nə qədər xoş münasibətimiz olsa da, bir az təsirlənən kimi oldum. Mənim məhkəməlik nə işim?!. Səlamlaşıb, hal-əhval tutandan sonra İkrəm müəllim dedi:

- Çingiz müəllim, bilirsiniz də, mən Kürdəmirdənəm. İndi yanımda bir ellim var: Əlisəfa Azayev. Yazıçıdır, həm də bizim kimi hüquqşünas. Onun Yazıçılar İttifaqına üzv qəbulu ləngiyir. İmkan daxilində kömək etməyə çalışın.

Əlbəttə, mən onda İkrəm müəllimə söz verdim ki, imkan daxilində kömək etməyə çalışacağam. O vaxtlar qəbul məsələsi dayandırılmışdı. Əvvəl beş çap vərəqi lazım idisə, indi on çap vərəqi materialın olmali idi. Kitab, məqalə, qəzetdə çap olunmuş yazı... Əlisəfanın on çap vərəqinə yaxın yazısı vardı. "Yeddi il sonra", "Çin qızılğülü" kitabları çap olunmuşdu. İndi isə "Gecəyarı sui-qəsd" povestlər kitabı çapdan çıxmışdı. Elə bu, on çap vərəqdən çox idi.

Beləcə, onda o, 1993-cü ildə AYW-yə üzv qəbul olundu. Çap olunan ilk kitablarının bir nüsxəsini həmişə mənə hədiyyə edərdi. Aramızda çox xoş münasibət yaranmışdı. Bir gün də eşitdim ki, Əlisəfa Qarabağa getmək üçün o vaxt Kürdəmir rayon partiyası konfransında iştirak edən MK-nın nümayəndəsi Səyavuş Vəliməmmədova ərizə vermişdir. Səyavuş əvvəl Göyçayın birinci katibi işləmiş, indi Qarabağ təşkilat komitəsinin üzvü idi. Xan-kəndində otururdular.

Əlisəfa sonralar da mənə bir neçə kitabını təqdim etdi. Bir gün də "Prokuror qızı" povestini və bir neçə hekayəsini verdi. Povest çap olunmuşdu. Oxuyacağıma söz verdim. Hekayələr də xoşuma gəldi. Hətta "Dəri gödəkcə" hekayəsini rusca çıxan "Azərbaycan" jurnalına

Ədalət hissi

təqdim etdim. "Kojnaya kurtka" adı ilə çap olundu. Görüşəndə isə dedim:

- "Xoruz başı" hekayəni də oxudum. Çox xoşuma gəldi.

2016-cı ildə Əlisəfa Azayev Azərbaycan Yazıçılar Birliyi və PEN klubun birgə təsis etdiyi İsmayıl bəy Qutqaşınli mükafatına layiq görüldü. Mükafatı ona özüm təqdim etdim.

Bəli, bu günlərdə onun 75 illiyi qeyd olundu. Əlamətdar və tarixi günlər barədə respublika təqvim kitabında onun 75 illiyi olması qeyd olunaraq göstərilmişdir. Sevincirici haldır ki, gənclik illərində yazıçı Əlfə Qasimov onun əsl mənada xeyirxah olmuşdur. Saratov vilayətində hərbi xidmətdə olarkən ona göndərirdi "Xatirə" hekayəsini 1974-cü ildə "Azərbaycan gəncləri" qəzetində çap etdirərək ona uğurlu yol arzulamışdır. Yazıçılar Birliyinə üzv qəbul olunanda yazıçı-tənqidçi Qulu Xəlilov, şair Hikmət Ziya, yazıçı Vəqif Musa ona zəmanət vermişlər. Yazıçı Əlibala Hacızadə "Gecəyarı sui-qəsd" povestinin çapına müsbət rəy vermişdir.

O vaxtdan Əlisəfanın hekayələri dövrü mətbuatda müntəzəm olaraq çap olunur. "Azərbaycan gəncləri" qəzetində "Xatirə" hekayəsi kimi "Əminə" hekayəsi də dərc olundu. "Azərbaycan qadını" jurnalında "Övlad həsrəti", "Ana qəlbi" hekayələri çap olundu. "Azərbaycan müəllimi" qəzetində "Müəllim kövrəldi", "Görüş", "Ərəb pulu" hekayələri çap olundu. Sonuncu hekayəsi hətta API-də tədbirdə səhnələşdirilib göstərildi. "Sovet kəndi" qəzetində "Brilyant üzük", "Mələk xala" hekayələri işıq üzü gördü. "Ədəbiyyat və incəsənət" qəzetində "Forslu qonaq", "Şirmayı bıçaq" hekayələri çap olunaraq oxucuların ixtiyarına verildi. Sonuncu dövr hekayə arasında müzakirədə tərifləndi, birinci oldu.

Flora Xəlilzadə onun yaradıcılığı haqqında 2006-cı ildə "Azərbaycan" qəzetində "Həyatdan ədəbiyyata" yazısı ilə çıxış edərkən yazıçı-tənqidçi Qulu Xəlilovun bu sözlərini xüsusilə vurğuladı ki, Əlisəfa həyatdan ədəbiyyata gələn yazıçılardanıdır. Onun əsərlərini müntəzəm çap etmək lazımdır.

Yazıçı həmkarı, neçə-neçə kitabının redaktoru Mustafa Çəmənlili "Yazıçı Əlisəfa Azayevə açıq məktub" yazısı ilə "Ədalət" qəzetində çıxış etdi. Haqlı olaraq yazırdı: "Əziz Əlisəfa bəy, sən həyatda çox az-az rast gəlinən etibarlı, vəfali insansan. Yaradıcılığı ilə şəxsiyyəti bir-birini tamamlayan qələm sahibisən. Gözəl ailə başçısısan. Hər cür məhəbbətə, hörmətə

layiqsən". Türkiyədə çap olunmuş "Türkiyə türkcəsi ilə Azərbaycan türkcəsinin incələməli" kitabında onun "Günahtsız məhbus" kitabından istifadə olunub. İngiliscə, rusca, türkcə, azərbaycanca çap olunmuş beynəlxalq jurnalda 2021-ci il tarixdə Türkiyədə Qarabağ barədə keçirilmiş konfransın materialları göstərilib. Məruzələrdən biri belə adlanır: "Əlisəfa Azayevin yaradıcılığında Qarabağ mövzusu". Məruzəçi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının elmi işçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Nurlanə

Məmmədova olmuşdur. Məruzə onun "Əsgər anası" və "Qanlı gündəlik" kitabları əsasında hazırlanmışdır.

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Məziyyə Nəcəfova onun "Əsgər anası" povesti haqqında geniş bir məqalə yazmışdır. Əlisəfanın əfsanəvi Qarabağ qəhrəmanı, general Polad Həşimov haqqında yazdığı "General qətiyyəti" romanı da diqqət mərkəzində olmuşdur. Məziyyə Nəcəfovanın yazdığı "Əlisəfa Azayevin yaradıcılığında general obrazı" yazısı Türkiyədə, Bolqarıstanda saytlarda dərc olunmuşdur. Göstərir ki, müəllif romanın sonunu böyük bir qürur hissi ilə bitirir: "Doğmaqda olan Günəşin al şəfəqləri altında onun gülüm-sər çöhrəsi, silueti görünür, sanki bizi, babası Mikayıl kişini, atası İsrayılı, anası Səmayəni, həyat yoldaşı Ofeliyanı, canından əziz bildiyi övladlarını salamlayırdı... Dili-ndə Aybəniz, Davud, Teymur kəlmələri ilə... Bir də Azərbaycan əsgəri, zabiti, Vətən çağırışı, harayılı..."

Detektiv yazıçı kimi tanınsa da, müharibə mövzusu Əlisəfa Azayev yaradıcılığından qızıl xətt kimi keçir. Onun son illər yaratdığı bir-birindən gözəl romanlar sevirindir bizi. 2023-cü ildə Ulu öndərin yüz illiyinə ərməğan etdiyi, əsl mənada söz hədiyyəsi olan "Qarlı zirvə" romanı çox yaxşı qarşılandı. 2024-cü ildə 2023-cü ilin ədəbi prosesinə yekun vurularkən Akademiyanın yüksək kürsüsündən akademik İsa Həbibbəyli roman haqqında xoş sözlər dedi.

Bütün türk dünyasının fəxri Mübariz İbrahimov haqqında yazdığı "Mübariz cəsurluğu" kitabı gənclərimizə əsl nümunədir. Əfsanəvi Qarabağ qəhrəmanı general Polad

Həşimov barədə yazdığı "General qətiyyəti" kitabı da çox yaxşı qarşılandı.

Prezidentimiz, Ali Baş Komandanımız İlham Əliyevin 44 günlük müharibədə - Vətən müharibəsində göstərdiyi qətiyyət onun yazdığı "Böyük zəfər" romanında kifayət qədər aydın yazılmış, gözəl işıqlandırılmışdır.

Yazıçı Əlisəfa Azayev on ilə yaxın müəllim işləmiş, üç il "Bilik" cəmiyyəti Kürdəmir rayon təşkilatının məsul katibi, on beş il Kürdəmir Rayon İcraiyyə Komitəsi təşkilat şöbəsinin müdiri vəzifəsində çalışmışdır. 21 il Siyəzəndə dövlət notariusu işləmiş, bu müddətdə illərlə Xızı və Şabran rayon dövlət notariuslarını da əvəz etmişdir. Kürdəmirde, Siyəzəndə bir ildək hakimi əvəz edərək, həmin məhkəmələrə sədrlik etmişdir. Onun əməyi layiqincə qiymətləndirilərək dövlət notariusları arasında ilk dəfə ədliyyə Döş nişanı ilə təltif olunmuşdur.

Orxon-Yenisey abidələrində deyilir: "El töresin (qanunun) itirmisiz, nə yazıqlı" Bəli, qanunu itirən, qanuna əməl etməyən həqiqi mənada yazıqdır! Əlisəfa Azayevin əsərlərində bu məziyyət həmişə diqqət mərkəzində olub. Onun "İmtiyazlı adam" hekayəsində bu barədə bəhs edilir. Böyük yunan filosofu Demokrit nəhaq yerə deməmişdir: "Xalq mövcud qanunları öz son istinadgahı, onu qoruyan qala bürcü kimi müdafiə etməlidir". Bəli, qanunun ən qatı düşməni elə imtiyazdı. Hammurabi qanunlarında şərt sözlə, gözəl deyilirdi: "Əgər oğul atanı vursa, onun barmaları kəsilməlidir".

Böyük yunan filosofu Platon o vaxt yazırdı: "Kamilliyə can atan insan üçün elmlərin ən gərəklisi qanunlar haqqında elmdir". Əlisəfa müəllim hekayələrində bu məsələyə toxunub, onu oxucuya bir daha xatırladır ki, ən gözəl sərmayə elmə, biliyə, əxlaqa qoyulan sərmayədi. Övladlarınızın bilikli, savadlı, geniş dünyagörüşlü olmasına çalışın. Bir sözlə, çoxlu kitab oxuyun. Hətta hekayələrinin birində italyan ictimai xadimi, ilahiyyatçı C.Savonarola-dan misal götürür: "Qanunlara əməl etməyən insandan zərərli heyvan yoxdur!" Bir də Solonun deyiimi: "Qanunlar hörmətçək toruna bənzəyir. Zəiflər bu tora ilişib qalır, güclülər isə toru yırtıb çıxırlar".

Bu gün artıq Əlisəfa Azayevin 44 kitabı təkrar nəşrlə 100-dən artıq olmaqla, respublikamızdakı kitabxanalara yaraşlıq verirlər. 100.000-dən artıq tirajla yayılaraq bütün rayon kitabxanalarında vardır. Ona bu işdə uğurlar arzulayırıq. Daha böyük, gözəl, məzmunlu əsərlər yaratmasını istəyirik! Arzu edirik ki, "Mühakimə", "Məhkəmə hekayətləri"ndəki kimi, özü hakim kimi araşdırma aparıb nəticə verdiyi əsərlərdən çox yazsın.

Qalib İBRAHİMOĞLU

0 gün...

O ilin də 27 sentyabrı bazar günü idi.

İnsanlar həmin səhər nə baş verəcəyindən xəbərsiz yuxudan oyanmışdı. Hec kim qarşıdakı günlərin Azərbaycanın tarixində necə böyük iz buraxacağını bilmirdi.

... Bazar günü idi. Rayonda idim. O vaxt çalışdığım APA-dan zəng gəldi:

- İşdə olun.

Bu iki sözün arxasında nə qədər böyük hadisələrin dayandığını o an, bəlkə də, tam anlamırdım.

... Bakıya qayıdırdım. Yolum mənzərəsi də dəyişmişdi sanki. Yolboyu hərbi texnika, hərəkətdə olan əsgərlər... O görüntü yaddaşıma həkk olundu. Elə bil yolun özü də bizə deyirdi ki, artıq əvvəlki günlərdən biri deyil.

Fərqli bir ab-hava vardı ölkədə...

Tez-tələsik toparlanıb Bakıya qayıtmağımı rayondakılar da qərribə qarşılamışdılar. Yolboyu susmayan telefon zəngləri, "nə olub" sualları...

Sonra məlum oldu ki...

...Saat 12 radələrində Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev xalqa müraciət etdi.

Prezident müraciətində sentyabrın 27-si səhər Ermənistan silahlı qüvvələrinin bir neçə istiqamətdən müxtəlif növ silahlardan, o cümlədən ağır artilneriyadan istifadə edərək yaşayış məntəqələrini və Ordumuzun mövqelərini atəşə tutmasına cavab olaraq qarşı tərəfin hərbi mövqelərinə zərblər endirdiyini və düşmənin bir çox hərbi texnikalarının sıradan çıxarıldığını bildirdi. Müraciətdə torpaqlarımızın işğaldan azad ediləcəyinə, əks-hücum əməliyyatlarının uğurla nəticələndəcəyinə inam ifadə olunurdu.

Daha sonra Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin sədrliyi ilə Təhlükəsizlik Şurasının iclası keçirildi.

Ali Baş Komandan Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatlarının qarşısının alınması ilə bağlı verdiyi göstərişlər əsasında Azərbaycan Ordusunun genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatına başladığını elan etdi. İclasda Azərbaycan Ordusunun uğurlu əks-hücum əməliyyatı nəticəsində düşmənin ön xəttinin yarıldığı, altı kəndin - Qaraxanbəyli, Nüzgar, Yuxarı Əbdürrəhmanlı, Böyük Mərcanlı, Kənd Horadiz, Qərvənd kəndlərinin işğaldan azad edilməsi barədə xalqımıza ilk müjdə verildi.

Axşam saatlarında Müdafiə Nazirliyi cəbhənin Goranboy istiqamətində qoşunlarımızın keçirdiyi hərbi əməliyyat nəticəsində Murov dağı silsiləsindəki Murov zirvəsinin azad olunması barədə məlumat yaydı.

Və insanların gözü yolda, qulağı səsdə idi... İlk gün xoş xəbər alan xalqımız bu sevincli xəbərlərin ardını gözləyirdi... Və Prezident, Ali Baş Komandanın qələbəyə ümidlə dolu olan tvitləri...

27 sentyabr yalnız döyüşlərin başladığı tarix olmadı. Bu tarix həm də xalqımızın birliyini göstərdi.

Küçədə, evdə, işdə, sosial şəbəkələrdə, cəbhəyə yola düşən əsgərlərin arxasınca baxan insanların gözündə eyni hiss vardı. Siyasi, sosial, yaş fərqlərimiz bir kənara çəkilmişdi. Hamımızı bir amal birləşdirirdi - Azərbaycanımızın ərazi bütövlüyünün bərpa-sı.

Bu birlik sonrakı günlərdə daha aydın göründü.

Əsgər cəbhədə idi, ailəsi onun yolunu gözləyirdi.

Həkim yaralıların yanında idi.

Jurnalist ön və arxa cəbhədən xəbərləri çatdırırdı.

Sadə vətəndaş əlindən gələn dəstəyi göstərirdi.

Hər kəs öz yerində idi.

27 sentyabr bizə bir həqiqəti də xatırlatdı: xalqın ən ağır günlərində onun gücü yalnız silahda, texnikada deyil, həm də birliyindədir. Bir oldu xalqımız, "Dəmir yumruq" kimi birləşdi. Qələbəyə nail olduq. Ərazi bütövlüyümüz, suverenliyimiz bərpa olundu. O gündən illər ötüüb. Amma mən sentyabrın 27-sini düşündə ilk olaraq bir bazar gününü xatırlayıram. İnsanların hələ nə olacağından xəbərsiz olduğu o bazar gününü - 2020-ci ilin 27 sentyabrını...

6 il ötür o ildən. Bu gün 27 Sentyabrı Anım Günü kimi qeyd edirik. Bu gün Vətən müharibəsində həyatını itirən şəhidlərimizi yad edirik. Onların qarşısında borcumuzu xatırlayırıq...

Rusiya dünyanı məhv edəcək sistemi işə saldı

Rusiya cavab nüvə zərbəsi üçün "Ölü əl" sistemini yenidən işə salıb. Adalat.az xəbər verir ki, bu barədə "Sunday Tayms" məlumat yayıb.

"Araşdırma nəticəsində məlum olub ki, Ural dağlarındakı "Obyekt 1335" gizli yeraltı komandanlıq kompleksi son 40 il ərzində genişləndirilib. Onunla əlaqəli olan və Qərbdə "Ölü əl" (Dead Hand) adı ilə tanınan kəçmiş SSRI-nin "Perimetr" sistemi də yenidən tam işlək vəziyyətdədir. Əgər Rusiyaya qarşı nüvə zərbəsi endirilsə və ölkə rəhbərliyi ilə Baş Qərargah arasında əlaqə kəsilsə, Ural dağlarındakı "Obyekt 1335" yeraltı kompleksindəki ehtiyat kanallar vasitəsilə xüsusi komanda raketlərinə signal ötürülə bilər. Bu, Rusiyaya nüvə zərbəsi endiriləcəyi təqdirdə qarşılıqlı məhvi təmin etmək məqsədilə hazırlanmış "qiyamət günü" strategiyasıdır", - məlumatda qeyd olunub.

Almaz XANLAROVA

Bir irfan alimi "ailə" sözünün hərfi mənasını, ərəb dilindən gələn mənanı belə açıqlamışdı: "Evin damını saxlamaq üçün bir-birini yıxılmağa qoymayan və bir-birinə söykənən iki dirək."

Hər şeyin adında onun mahiyyəti görünür. Görə bilsək, bəzən də görmək istəsək.

Uzun müddət idi bu ailəni tanıyırdım. Camaat onları "ziyalı ailəsi" adlandırırdı.

Hamı deyirdi ki, sevgilə evlənilblər. Belə də görünürdülər.

Bir gün xanımı mənə müraciət elədi.

- Mümkünsə, sirr saxlaya bilən yaxşı bir psixoloq tapın mənə, ərim bilməsin.

- Yaxşı, - dedim.

Bir aydan sonra həmin xanımla görüşdüm.

- Nəticəsi oldu? - deyə soruşdum.

Üzümə baxmadan, sakitcə:

- Yox, - dedi.

- Niyə?

- Onun öz həyatı da mənimkindən fərqli deyilmiş. Dərdimi anladı, amma dürüst adam olduğuna görə dedi ki, heç özüm bu dərdlərə çarə edə bilmirəm.

- Yaxşı, bəs nə fikirləşirsən?

- Mənim ən doğru çarəm özümü tanımağımdan başladı, dərdim də dərmanım oldu, - dedi.

- Mən hekayə yazı bilmərəm.

Alın, oxuyun, yazın, bəlkə kiməsə kömək oldu.

Duruxdum. Sirr saxlanılmalıdır, amma "yazın", dedi axı?!

- Götürün. Bu mənim üçün sirmiş, demə, yalan pərdəsi götürüləndə aşkar olan, çoxunun bilib gizlətdiyi həqiqət imiş. Məni illərdir ağrıdan, əzab çəkə-çəkə həyatımı davam etdirdiyim yalançı "biz" imiş.

- Necə yeni?

- Oxuyanda suallarınıza cavab tapacaqsınız.

Dəftəri götürdüm.

Bir neçə gün açıb oxumağa cəsarət eləmədim. İçimdə xof vardı. Elə bilirdim, oxusam, öz həqiqətlərimi də biləcəyəm.

Bir həftə sonra dəftəri açdım. "Salam, özüm. Unutduğum, halını sormadığım, istədiyini onun istədiyi kimi göstərdiyim özüm. İlahi, nə yaman ağrıdın, nə yaman kövrəldin. Mən səni heç dinləməmişəm axı, dilləndirməmişəm. Halbuki hər kəsi dinləmişəm, səndən başqa. Məni xilas etmək üçün mənimlə ailə qur, deyən gələcək ərimə qulaq asanda səni susdur-dum. 'Etmə', dedin, kar kimi qulaqlarımı tıxadım. Və illərdir, ilk gündən bura qədər səninlə yox, ailəmlə yol getdim, amma öz yolu-mu görə-görə başqa, özgəsinin yoluyla getdim. 'Yola ver', deyirdilər axı.

Yola ver sözünün bir mənası da yalan imiş.

Uşaqların, ərimin dalyca düşdüm.

Beləcə, yolda özümü itirdim.

Özüm məndən geri qaldı, da-lımca baxdı, baxdı, için-için ağla-ya-ağlaya yolunu tutub getdi.

Və daha təkbaşına, yalnızca yol getməyə başladı.

Gedəndə özüyə xətiyələrini və övladlarına, doğmalarına istəyini apardı.

Bu istəyi kürəyinə şəlləsə də, soyuqdan üşüyəndə, donanda şələsindən sevgisini çıxarıb üreyinin başına söykəyirdi ki, donmuş üreyi bir az qızınsın. İndi Özümü axtarıram.

Axtara-axtara yalan içində gizlənen həqiqəti görməyə başlamışam.

Bu həqiqət ÖZÜMƏM.

İncitdiyim, məcbur elədiyim, susdurduğum, hər kəsdən sonra gördüyüm ÖZÜMƏM.

Onu incitdikcə məni incitdilər, onu aldatdıqca məni aldatdılar, onu susdurduqca məni susdurdular, ona pisliliyi yaxşı göstərdikcə,

mən pis görünməyə başladım.

Heç kim özümdən yaxşı məni anlaya bilməz. Çünki hələnin öz "Həqiqəti" var."

Oxuyub bitirdim. Bu yazını elə belə də verim.

Adını qoyum, "Ailə".

Niyə ailə?

Çünki öz həqiqətinin ən çox aydın göründüyü yer ailədir. Evin tavanını saxlayan, bir-birinə söykənən dirəklər həm güclü, həm yumşaq olmalıdır ki, heç biri gücə düşüb sınımasın.

Ailədə də belədir: iki tərəfdən birinə çox güc düşməməlidir. Düşərsə, o biri ilə bölüşməlidir, yoxsa yükün çoxluğundan sınırar. Söykənən hər iki dirək həm yumşaq, həm güclü olmalıdır ki, heç biri gücə düşüb sınımasın. Evin tavanı uçaacaq.

Bu həqiqətləri hər iki tərəf görə bilməlidir. Ta o vaxta qədər ki, birinin davamı kimi bitişsinlər. Buna görə ikisinin də zəti, heç olmasa, oxşar olmalıdır, cins olmalıdır.

Ya da...

Başqa cür olsa, bunların adı ailə yox, sadəcə birgəyaşayış üçün əqd bağlayan şəxslərin fəaliyyəti adlanır.

Çox quru, cansız bir addır, amma onun adına "ailə" deyirlər axı...

Əli Şirin Şükürlü

Məsani səliqəyə salmaq məqsədilə yazılı kağızları toplayıram. Bir neçə fərqli qeyd apardığım vərəq diqqətimi cəlb edir. Ortada bir nizam-sıxlıq var: qeydlər vərəqin müxtəlif hissələrinə sistemli şəkildə səpələnib. Lakin bilərəm ki, kaosdan nizam keçidin yeganə yolu - düşüncədir. Üstəlik, nizam-sıxlığın gözəl bir tərəfi də var; o, elmi-yaradıcı təfəkkürə təkan verir, idrakı kaosun daxilində nizam axtarmağa sövq edir. Əslində, hər bir kaosun bətnində gizli bir qanunauyğunluq var, sadəcə onu tapmaq lazımdır.

Vərəqi diqqətlə nəzərdən keçir-dikcə, yaradıcı təfəkkürüm bir esse ideyası üzərində dayanır. Görünür, öyrənmək və anlamaq naminə edilən hər bir qeyd nə vaxtsa mütləq işə yararır; bəzən belə kağız parçaları yaddaşdan daha etibarlı mədəni xəzinəyə çevrilir. Etibarlı öz yerində, indiki sinamaq istəyirəm: görəsən, bu pərakəndə qeydlər həm də bir tam təşkil edib, esse şəklində fikir daşı-yıcısına çevrilə biləcəkmi?

Bələliklə, əvvəlcə qeydlərimə nəzər salıram:

1-ci qeyd: Ruhun təkamülü

Fridrix Nitşe. "Belə söylədi Zərdüşt". Ruhun üç çevrilməsi - insan düşüncəsinin, mədəniyyətinin və azadlığının inkişaf mərhələlərini simvolizə edir. İnsanın Üstinsana (Übermensch) çevrilməsi üçün ruh üç ardıcıl mərhələdən keçməlidir: dəvə, şir və uşaq.

Birinci mərhələ: dəvə (yük daşımağa məhkum ruh). Ruhun bu ilk həli dözümlülük, itaət və fədakarlıq simvoludur. Ruh "Mən etməliyəm" - vəzifə öhdəliyi prinsipi ilə yaşayır.

Ruhun üç çevrilməsi və yazılmış vərəq

Cəmiyyətin, dinin, ənənələrin və əlaq qanunlarının yüklerini sorğula-madan öz üzərinə götürür. Köhnə dəyərlərin ağırlığı altında əzilsə də, "yox" deyə bilmir. Mənası budur: insan bilik toplamaq, çətinliklərə sinə gərmək və özünü sınağa çəkmək üçün bu ağır yükləri daşımalıdır. Lakin bu mərhələdə o, hələ azad deyil, sadəcə, başqalarının yaratdığı dəyərlərin itaətkar daşıyıcısıdır.

İkinci mərhələ: Şir (üşyan və azadlıq rəmzi). Ruh bu mərhələdə inkar edir, mübarizə aparır, köhnə dəyərləri məhv edərək azadlıq qazanır. Onda hökmranlıq və hakimiyyət əzmi var - "Mən istəyirəm" prinsipi ilə hərəkət edir. Şir mərhələsi köhnə dəyərlərin, tabuların və daxili köləliyin rədd edilməsidir. O, "yox" deyərək keçmiş dağıdır. Lakin şir hələ yeni dəyərlər yarada bilmir; onun funksiyası yalnız yeni yaradıcılıq üçün azad, təmiz bir məkən (meydan) hazırlamaqdır.

Üçüncü mərhələ: Uşaq (yeni dəyərlər və yeni başlanğıc). Şir öz azadlığını qazandıqdan sonra sonuncu və ən ali mərhələyə - uşağa çevrilməlidir. Çünki şirin qəzəbi, nifrəti və dağıdıcılığı ilə yeni bir dünya qurmaq, nizam yaratmaq olmaz. Uşaq - məsumluqdur, unutmazdır, yeni bir başlanğıc, oyun və sarsılmaz bir iradədir ("müqəddəs bəli"). Uşaq keçmişin yüklerinden tamamilə uzaqdır. O, həyatı bir oyun kimi qəbul edir və tamamilə azad şəkildə öz yeni dəyərlərini yaradır. Bu mərhələ insanın öz taleyinin tək yaradıcısına çevrildiyi, Üstinsanın doğulduğu andır: onu güclü edən nə varsa "bəli", zəif edən nə varsa "yox" deyir. Onu öldürməyən hər şey, onu daha da güclü edir.

2-ci qeyd: Riyazi estetika və sonun fəlsəfəsi

Vərəqin bir hissəsində həll edilmiş riyazi çalışma. Çalışmanın həlli

(esse)

həm estetik, həm də məntiqi bir məna daşıyır. Onun alqoritmli çox maraqlı və harmonik bir konstruksiyaya malikdir. Həll zamanı bir-birini əvəz edən məntiqi ardıcılıq insana xüsusi bir intellektual-mədəni zövq aşılayır. Yəqin ki, riyaziyyatın fəlsəfi-estetik tərəflərindən biri də elə bu axtarış və gözləntidir. Sonda əldə edilən nəticə - insanın iradə və intellektual gücündən xəbər verir. Gözləntini doğuran isə insan təbiətindən gələn "sona canatma" ehtiyacı, hər şeyi tamamlamaq, nöqtə qoymaq tələbatıdır. Düzgün nəticə əldə etmək həm də əzmkarlığın, intellektual mənada "güclü olmaq" istəyinin təzahürüdür. Bu çalışmanın həlli də müxtəlif məntiqi mərhələlərdən keçərək sona yaxınlaşır. (Məsələn, sanki yenidən həll edirmiş kimi axıracan diqqətlə izləyirəm). Vərəqin küncündəki yekun cavab: Boş çoxluq: ?.

Bu yerdə qeydlərin nizam salınmasını dayandıraraq, elə bu nöqtədən yeni esseyə başlayıram.

Boş çoxluq və vərəq

(esse daxilində esse)

Məsələnin cavabı, yəni "boş çoxluq" nədənsə ilk olaraq diqqətimi qeydlər apardığım bu vərəqin özünə yönəldir. Bəri başdan deyim ki, fəlsəfi mənada boş çoxluq - mütləq heçlik (nihilizm) deyil; əksinə, o, sonsuz imkanlar göstəricisi olaraq daima varolma potensialına malik bir məkandır.

Riyaziyyatın ən fundamental qanunlarından birini xatırlayıram: Boş çoxluq istisnasız olaraq hər bir çoxluğun alt çoxluğudur. Görünməzdir, elementi yoxdur, amma kainatdakı bütün riyazi sistemlərin, bütün çoxluqların bətnində, lap dərinə gizlə-nib. Bax, ağ vərəq də elədir. O, dün-

yadakı bütün yazılmış və yazılacaq mətnlərin - ədəbiyyatın, elmin və fəlsəfənin görünməz təməli, ilkin başlanğıcıdır.

Bu vərəq yazılmazdan əvvəl tə-təmiz idi və onun üzərində yaradıcılıq üçün istənilən qədər imkan, sonsuz sayda potensial mətn gizlə-nmişdi. Yeni üzərinə nə istəsən yaz - o, hər şeyi sorğusuz-sualsız daşıya-caq. Bu, vərəqin itaətkarlıq simvolu olan "dəvə" mərhələsidir.

Yazdıqca, fikirlər çarpışdıqca yazı-ların pozulmaq, inkara uğramaq ehtimalı da yaranır. Burada artıq inkarın, "müqəddəs yox"un - yəni "şir" mərhələsinin hökmü başlayır. Bu, fəlsəfi baxımdan çox gözəl və lazım-lı mərhələdir, çünki yeni dəyərlər, yeni fikirlər üçün vərəqdə azad mək-an hazırlayır.

Nəhayət, yazı yazılıb tamamlan-dıqda, vərəq öz bütövlüyünə qovu-şur. Bu, yeni fəlsəfi dəyərlər yara-dan "uşaq" mərhələsidir ki, kağız parçası öz ali missiyasını məhz bu-rada tamamlayır.

Düşüncə, mənə, məntiq və este-tika daşıyıcısı olan bu vərəqi nədən məhz "boş çoxluq"la assosiasiya et-diyimi, doğrusu, deqiq bilmirəm. Bəlkə də bu, bütün maddi olanlar ki-mi onun da faniyindən, gec-tez yox olacağından xəbər verir. Amma nə yaxşı ki, mən onu ilk olaraq maddi bir nəsnə kimi deyil, yaradıcı po-tensialın - idraka xas olan və daima ya-şayacaq mənə, məntiq və gözəlliyin daşıyıcısı kimi xarakterizə etdim; maddi olanlara xas o soyuq, sonun-cu frazanı işlətmedim.

İdrakiniz işıqlı olsun!

P.S. Çox fikirləşdim və esseni vərəq üzərində ruhun bir neçə mərhələsindən keçərək elm, fəlsəfə və ədəbiyyatın sintezində yaratdığım sistemə (Ədəbi suprematizm) uyğun belə bir poetik mətnlə tamamlamaq qərarına gəldim:

Çap qurğusu
Bir-bir udur ağ vərəqləri,
bir-bir qaytarır geri.

Vərəqlər həmin vərəqdır - indi üstündə yazılar və təsvirlər.
Silsən də vərəqdən təsvirləri,
yənə də izi qalar.

Keçilən hər bir yolda
zamandan bir az qalar.

Bəzən ilişər vərəqlər:
ya vərəqdə bir naqislik var,
ya da qurğuda.

İlişən vərəqlər əzilər, cırırlar...
bir işə yaramaz, atılar qutuya - üstündə anlaşılmaz, yarımçıq təsvirlər.

Yarımçıq hər şeydə
bir çatışmazlıq var.

Ayrıca baxsan,
insana elə gələr
bu qurğu
öz-özünə işləyir.
Amma
qurğuya verilən bir komanda var:
komanda gələr başqa qurğudan.

O qurğunu da düzəldən
zəka var,
o zəkani da yarıdan ali bir zəka...

Hər yaranışın
təsviri cızılar idrakda əvvəlcə -
bu yerdə köməyə yetişər fəlsəfə.

Hər yaranışın
təsviri cızılar əvvəlcə,
eynən vərəqə köçən təsvirlər kimi:
"vərəqlə birgə atılıb, atılmasa da".

...
Və birdən ağılıma bir fikir gəlir:
hər yazılan vərəq, deyəsən,
gec-tez atılır, formasını
dəyişib yox olur,
bir işə yarayıb-yaramasa da...

Vaqif YUSİFLİ
Filologiya elmləri doktoru

HƏM ŞAİR, HƏM DƏ ARAŞDIRICI

Zəkulla Bayramlı (Zəki Bayram Yurdçunu) həm bir şair, həm də klassik ədəbiyyatımızın tədqiqatçısı kimi tanıyırıq. O, Ağcabədinin Qaravəlli kəndində dünyaya gəlib, Gəncə Dövlət Universitetini bitirib, Ömür yolunu elmə, Füzuli dünyasına bağlayıb.

**Ömür-qəmli bir sərgi;
Həm bəmi var, həm zili.
Dünya sənə dar gəlsə,
Al, oxu bir qəzəli.
Unutma ki, dünyada
Füzuli var, Füzuli.**

Zəkulla Bayramlının Füzuli dünyasına - Füzuli seyrinə bağlılığı onun bu dahi şairə həsr etdiyi tədqiqatlarında əks olunub. Gəncə Dövlət Universitetinin filologiya fakültəsində təhsil alanda onun sevimli müəllimi Sabir Əliyev - bu görkəmli füzulşünas Zəkulları klassik poeziyanın sirli-sehirli aləminə çəkib apardı. Və bu aləmdən ayrılı bilmədi. Universiteti bitirəndən sonra o, AMEA Nizami adına Ədəbiyyat institutunun aspiranturasına daxil oldu, "Füzuli yaradıcılığı və çağdaş ədəbi-nəzəri fikir" mövzusunda namizədlik dissertasiyası müdafiə etdi. Hal-hazırda o, "Klassik Azərbaycan nəsrinin Füzuli mərhələsi" adlı doktorluq dissertasiyasını bitirmək üzrədir.

Zəkulların səkkiz il öncə "Elm və təhsil" nəşriyyatında "Füzuli Və.." adlı məqalələr toplusu çapdan çıxıb. Elmi dərgilərdə və "Azərbaycan" jurnalında Füzuli yaradıcılığına və klassik poeziyaya həsr etdiyi məqalələrini də ayrıca qeyd etmək olar. Qətiyyətlə deyə bilərəm ki, Zəkulla Bayramlı müasir füzulşünaslıqda ən işlək bir tədqiqatçıdır. Adını çəkdiyim həmin kitabda verilən məqalələrin adları da bunu sübut edir: "Füzulinin doğum tarixi doğru deyildir", "Füzuli divanlarının "dibachələri", "Füzulinin məktubları", "Nigari lirikasında Füzuli təsiri", "Nəsimi və Füzulinin türk divanlarında səsləşən bəzi məqamlar", "Axundzadə və Füzuli", "Füzuli poeziyası M.Ə. Rəsulzadənin gözüylə", "Vidadi poeziyası və Füzuli kədəri" yenə sadalaya bilərəm.

Zəkulla Bayramlı füzulşünaslıqda o qədər də ciddi mübahisəyə səbəb olmayan şairin doğum tarixi ilə bağlı belə bir mülahizə irəli sürür ki, Füzuli 1494-cü ildə deyil, 1484-cü ildə dünyaya gəlib. Əlbəttə, şairin öz şeirlərindən gəldiyi qənaətlərlə fikrini əsaslandırır. Sovetlər dövründə Füzulinin maddi sıxıntılar içərisində yaşadığını qeyd edirdilər.

Z.Bayramlı bu fikrin ədəbiyyətinə çıxır: "Təkcə gənc Məhəmmədin uşaqlıq dövrü və gəncliyində mükəmməl təhsil alması faktı bu fərziyyələri kökündən alt-üst edir. Yeni atasının maddi imkanının yetərinə, daha doğrusu, oğluna mükəmməl təhsil vermək səviyyəsində olduğu danılmazdır". Zəkulla Bayramlı Füzuli divanlarının dibachələrini tədqiq edir və sübuta yetirir ki, ərəb-fars tərkibli söz və söz birləşmələrinin sıx-sıx işləndiyi dibachələrin dili elmi biliklərlə zəngindir. Bəs onun məktubları? Ayrı-ayrı şəxslərə ünvanlanan bu məktublar haqqında türk alimləri də müəyyən araşdırmalar aparmışlar. Amma Z.Bayramlı bütün məktublarla bağlı yeni faktlar ortaya çıxarır.

Füzuli poeziyasının sonrakı əsrlərdə yaşayan şairlərin yaradıcılığına təsiri barədə də xeyli tədqiqatlar aparılıb. Amma Füzuli və Vidadi, Füzuli və Nigari, Füzuli və Nəvəvan paralelləri zənnimcə ilk dəfədir tədqiqata cəlb olunur.

Məni ən çox sevindirən o oldu ki, Z.Bayramlı görkəmli tədqiqatçı Əlyar Səfərlinin Füzuli yaradıcılığı ilə bağlı tədqiqatları ayrıca bir məqalədə öz əksini tapıb.

Zəkulla Bayramlı yalnız milli ədəbiyyatşünaslıqda deyil, xarici ölkələrdə də Füzuli ilə bağlı araşdırmalarını tanıdı bilib.

Mətləbi uzatmıram. Beləliklə, filologiya elmlər namizədi Zəkulla Bayramlı müasir füzulşünaslıqda öz sözünü deyib və deməkdə davam edir.

Zəkulla Bayramlı həm də şairdir və şeirlərini Zəki Bayram Yurdçu imzasıyla dərc etdirir. Onun 2025-ci ildə "Elm və təhsil" nəşriyyatında "Ömür-axar su kimi" şeirlər kitabı çap olunub. Təxminən 400-ə yaxın şeirin əhatə olunduğu bu kitab onun şair səciyyəsinə, həyata poetik baxışına nümayiş etdirir. Onun şeirləri narahat bir Azərbaycan şairinin XXI əsrdəki mənəvi dünyasından xəbər verir.

Bütün şeirlərində LİRİK MƏN aparıcıdır. Və deyərdim ki, bu şeirlərin də əsas qəhrəmanı şairin özüdür. Amma təbii ki, bu lirik qəhrəmanın duyğu və düşüncələri bizim də üzeyimizdən xəbər verir. Onun şeirlərində mövzu məhdudluğu nəzərə çarpmır. Öz taleyindən də, cəmiyyətdə baş verən hadisələrdən də söz açıq, reallıqda, itimai həyatda yaranan kaosdan, mənəvi düşgünlükdən də, sevgidən də danışır. Bir sözlə, onu nə düşündürsə, yazır, yazır V.Şekspirin "Dünya teatrıdır" fikrini görün necə, yaşadığımız dövrə şamil edir:

**Dünya sən dediyin dünyadır ələ,
Bir az Avropada sular durulub.
Bizimçün hardasa sehirli əllə
Ssenari yazılıb, səhnə qurulub.**

**Aktorlar yeni, rollar köhnədir,
Var yaltaq solosu, məddah xoru da.
Dünya başdan-başa açıq səhnədir,
Var operatoru, sufloru da.**

**Yenə at oynadır zülümlə zalım,
Bazarı işləkdir şeytanın, şərin.
Yazıçı, çinovnik, bəstəkar, alim,
Taxtını yalayır kral Lirlərin.**

**İndi də Romeo-Cülyetlərin,
Od saçır qəlbinə ata-analar.
İndi pullu-hallı Otellorların
Solur caynağında Dezdeemonalar.**

Ümumiyyətlə, Zəki Bayramın şeirlərində dünya, həyat, yaşadığımız reallıqlarla bağlı nigaran notlar yetərincədir. Amma bunlar heç də "şikayətnamə" təsiri bağışlamır. Yeni biz bu tipli şeirlərə həyat həqiqətlərinin ifadəsi kimi baxırıq. Dərddən yazmaq heç də sızıldamaq, ağlamaq deyil. Mən onun "Vətən" şeirini misal gətirmək istəyirəm:

**Heyran qalib yaxın-uzaq,
Dərdin, qəmin qucaq-qucaq,
Köksümüzdə yanar ocaq,
Bu ocağın közü-Vətən.**

**Qəlbimin ağrıyan yeri,
Solmayan bir sevgi sehiri,**

**Şəhriyarın qəmli şeiri,
Bir də ağlar gözü-Vətən.**

**Qaniçənlər qanmadı heç,
Halımıza yanmadı heç,
Nə gözlədik, sınımadı heç,
Ədalətin buzu-Vətən.**

**Dəniz kimi çağlamsaq,
Gədikləri bağlamsaq,
Sənə bir gün ağlamsaq,
Bağışlama bizi-Vətən.**

Zəki Bayramın uşaq evində böyüyən şəhidlərə həsr etdiyi şeir mənim fikrimcə, onun ən sanballı şeirlərindən biridir. "Duyğu yarpaqları-II" şeiri Müşfiq sənətinə ehtiramın ifadəsidir. "Vətəni özümə qütbət elədim" şeirini isə üsyankar bir üreyin etirazı kim anlayıram.. "Dünən bir qadını dilənən gördüm" şeiri də nisgillə yazılıb. "Analar dilənən bir məmləkətdə, Milyonçu olsa da, dilənçisən sən!". Zəkini neqativ hallara qarşı yazdığı şeirlər də onun həyatda gördüyü, rast gəldiyi mənfiliklərə qaşı sərt mövqeyidir:

**Ana bətnindəmi peyvənd olunub,
Bizmi yaratmışıq, görən, yaltağı?
Allahın özü də susdura bilməz,
Yalağa yalmanıb hürən yaltağı.**

Zəki Bayramın şeirlərinin əksəriyyəti qoşma və gəraylı şəklində yazılıb. Deyə bilərəm ki, bu gün-müasir Azərbaycan şeirində bu şeir formalarında ən çox qələm çalan şair Zəki Bayram Yurdçudur. Təbii ki, o qoşma və gəraylıların içində zəifləri də diqqətdən yayınmır. Amma Zəkini elə qoşma və gəraylıları var ki, onları müasir poeziyamızın uğurlu nümunələri hesab etmək olar.

Məlumdur ki, indi qoşma və gəraylı yazanların sayı-hesabı yox.. Əksər gənc şairlər ədəbiyyata məhz qoşma və gəraylı yazmaqla ayaq basırırlar.. Zəki Bayram Yurdçu Azərbaycan poeziyasında əsrlərdən bəri yaranan ən mükəmməl qoşma ənənəsini davam etdirənlərdən biridir. Deyirlər ki, hər oxuyan Molla Pənah ola bilməz. Hər qoşma yazan da elə Molla Pənah Vaqif və Aşıq Ələsgər ola bilməz. Zəki Bayram da o böyük sənətkarlardan dərslər alıb. Mən onun bir sevgi şeirini nümunə gətirirəm:

**Təzədən vuruldum şümşad boyuna,
Bir anda atıldıq qorxunc oyuna.
Hüsn, qəm çilənmiş kasıb toyuna,
Birdən kaman kimi, tar kimi gəldim.**

**Bu dünya bənzərdi tənha bucağa,
Havaya açılan yetim qucağa,
Kimsəsiz komaya-solğun ocağa
Halal dövlət kimi, var kimi gəldim.**

**Ürəkdən ürəyə nur dama-dama,
Necə isnişərməmiş adam adama,
Sənsiz qəribsəyən könül odama,
Sən əsil sevgili, yar kimi gəldin.**

Zəki Bayram Yurdçunun şairlik potensialı gün-gündən artmaqdadır. Mənim fikrimcə, o, ən gözəl şeirlərini hələ bundan sonra yazacaq. Füzuli yaradıcılığına araşdıran, tədqiq edən bir şairin Füzuli "orbitindən" kənara çıxmayaacağına inanıb yazdım bu resanziyanı. Uğurlar, ZƏKİ...

DOSTLARIN TƏBRİKİ

Uzun illərin davam edən dostluğu... Yaş fərqi ilə götürsək Kənan Məmmədov Məzahir Əhmədovludan, Məzahir Əhmədovlu da Fəxrəddin Manafovdan 5 yaş böyükdür. Oktyabrın 3-ü dostumuz, Azərbaycan Respublikasının əməkdar incəsənət xadimi, Respublika Dövlət Mükafatı laureatı, Avropa Kino Akademiyasının üzvü, məşhur kinooperator Kənan Məmmədovun 80 illik yubileyidir. İndiyə qədər 40 -a yaxın bədii və sənədli film çəkən bu gözəl sənətkarımız artıq neçə illərdir ki uzaq Kanadada, Toronto şəhərində yaşayır. Dostumuzu 80 illik yubileyi münasibətilə təbrik edir, ona uzun ömür, can sağlığı arzulayırıq.

Azərbaycan Respublikasının xalq artisti Fəxrəddin Manafov, Məzahir Əhmədovlu və Kənan Məmmədovu seven başqa dostlar adından

Bu foto da 40 il bundan əvvəlkinə xoş bir xatirəsidir: Kənan Məmmədov, Məzahir Əhmədovlu və Fəxrəddin Manafov.

Xərçəngə səbəb ola bilən bakteriya bu imiş

Xərçəng riskinə təsir edən amillərlə bağlı yeni araşdırma diqqətçəkən nəticə ortaya qoyub.

Adalet.az xəbər verir ki, "The Lancet Oncology" jurnalında dərc edilən araşdırmaya görə, 2024-cü ildə dünyada diaqnoz qoyulan bütün xərçəng xəstəliklərinin 12 faizi infeksiyalarla əlaqəli olub. Bu, təxminən 2,3 milyon yeni xərçəng hadisəsi deməkdir.

Məlumatla görə, bu halların demək olar ki, hamısının yaranmasında beş əsas patogenin rolu olub.

Ən çox xərçəng hadisəsi "Helicobacter pylori" adlı mədə bakteriyası ilə əlaqələndirilib. Bakteriya 2024-cü ildə qeydə alınan bütün xərçənglərin 4 faizində, yeni 760 min hadisədə rol oynayıb.

Dünya əhalisinin təxminən yarısında rast gəlinən "H.pylori" əksər insanlarda heç bir əlamət yaratmır. Lakin infeksiyanın bəzi növləri mədə xorası və mədə xərçənginə səbəb ola bilər.

İkinci əsas amil isə insan papilloma virusu (HPV) olub. Virus 2024-cü ildə qeydə alınan yeni xərçəng hallarının 4 faizi, yeni 750 min hadisə ilə əlaqələndirilib.

Araşdırmada hepatit B virusunun (HBV) yeni xərçəng hallarının 2 faizi, Epstein-Barr virusunun (EBV) 1 faizi, hepatit C virusunun (HCV) isə 1 faizdən azı ilə əlaqəli olduğu müəyyən edilib.

Tədqiqatçılar hesab edirlər ki, bu infeksiyaların vaxtında aşkarlanması, müalicəsi və qarşısının alınması dünyada xərçəng hallarının sayının əhəmiyyətli dərəcədə azalmasına kömək edə bilər.

Araşdırmanın baş müəllifi Harriet Rumgay bildirib ki, yenilənmiş məlumatlar xərçəngin qarşısının alınması strategiyalarında infeksiyalara nəzarətin əhəmiyyətini göstərir.

Mütəxəssislərin sözlərinə görə, bir sıra xərçəng törədən infeksiyalara qarşı vaksınlar, diaqnostik vasitələr və müalicə üsulları artıq mövcuddur.

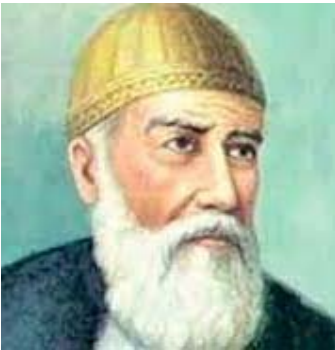
İnfeksiya ilə əlaqəli xərçənglərin təxminən dördü üçü aşağı və orta gəlirli ölkələrdə qeydə alınıb.

2024-cü ildə bu növ xərçənglərin 42 faizi Şərqi Asiyada aşkarlanıb. Bölgədə əsas əlaqəli infeksiyalar "H. pylori" və HBV olub.

Tədqiqatçılar xüsusilə HPV və HBV-yə qarşı peyvəndləmənin genişləndirilməsinin xərçəng hallarının azalmasına təsir göstərə biləcəyini bildiriblər.

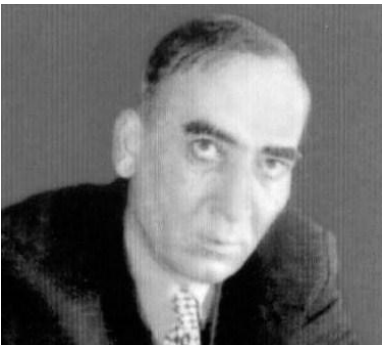
Bununla yanaşı, "H. pylori" və EBV ilə bağlı effektiv profilaktik vasitələrin hazırlanmasında hələ də ciddi boşluqlar olduğu qeyd edilib. EBV-yə qarşı peyvəndlərin hazırlanması üzrə isə bir sıra klinik sınaqlar davam edir.

Müəlliflər xərçəngin yaratdığı iqtisadi və sosial yük nəzərə alınmaqla, infeksiyaların qarşısının alınmasına yönəlməmiş tədbirlərə investisiyaların artırılmasının vacib olduğunu vurğulayıblar.

BAYAT

№ 97 (957)

Behram FƏRMANZADƏ

Özümlə söhbət

(*"İşıqlı düşüncələr"
silsiləsindən*)

Qarşında ağ kağız,
Əlində qələm.
Oturuğun boş otaq
Sehirli aləm.
Dərin fikirlərə
Dalıb səhərdən.
Oturub gah durub,
Var-gəl edirsən.
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən...
Bəzən də xəyala
Fikrə gedirsən.
Yazanlar çox olub,
Qəmdən-qəhərdən.
Gah şirin gülüşdən,
Qəhqəhələrdən.
Şair öz-özünə
Sual ver hərdən
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.

Söz-möcüzəli
Simurğ tüküdür.
Bu yükü yüngül
Heç də bilmə sən.
Həyatda ən ağır,
Sözün yüküdür.
Asandır dəryada,
Dənizdə üzmək.
Füzuli mülkündən
İncilər dərib,
Çətindir a şair,
Misraya düzmək.
Nizami babam da
Qələm göndərib.
Hər sözü inciye,
Lələ döndərib.
Hadinin şeirində,
Gərək azasan,
Ələsgər sazında
Gərək köklənib,
Xətai dilində
Şeir yazasan.

Bəzən də adamı
Şöhrət aldadır.
Aldanma həyatda,
Uyma hər vədə.
Ayaqda gəzənin
Yeri daldadır.
Ucalar olurlar.
Hər vaxt zirvədə.
Yaxın ol xeyirə,
Uzaq ol şərdən...
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.

Ürək yanmalıdır,
Bir də can-ciyr.
Sözündə, dilində
Olmasa kəsər,
Nəsimi inciyr,
Vaqif də küsər.

Kainat əbədi, Dünya əzəldi - Bu həyat şirindi, Dünya gözəldi!..

Şair! Öz-özünə
Sual ver hərdən.
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.
Sən şeir yazmağa
Görmü hazırsan.
Nədən başlayırsan
Nədən yazırsan...

Şair! Sinəni hicranın
Oxu deşməmiş.
İlham köhlənindən
Hələ düşməmiş.
Zaman yetişməmiş
Vaxt ötüşməmiş.
Saçına düşəcək
Dən hərdən-hərdən.
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.

Şair!
İçində sükutun,
Buxovun qır-at
Əzəldir bu dünya
Şirindir həyat.
İlham al həyatdan,
Yaşa, yaz, yarat.
İlham köhlənini
Min hərdən hərdən,
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.

Şair!
Göylərdən ulduzu,
Dərib g ül kimi.
Gecənin pərdəsin.
Yığb tül kimi.
Sinəndə xırdala
Sözü ləl kimi.
Günəşin özünü
Bir məşəl kimi.
Göylərdən endirib,
Sən al səhərdən

Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.
Ayrılma işıqlı
Düşüncələrdən.
Fikir məni aparanda

Qandal yoxdu qollarımda,
Buxov yoxdu ayağımda,
Daha yoxdu bir arxamda,
Söykənməyə dayağım da.

Soyumuşam çöl-bayırdan,
Elə bil ki, soyuqluqda.
Mən şimalın buz dağıyam.
Qobustanda, Bayılda yox,
Öz evimin dustağıyam.

Fikir məni aparanda,
Gah dağdayam, gah aranda,
Külək əsib bir budaqdan,
Bir yarpağı aparanda.

Buludların arasında,
Gah uçuram, gah itirəm,
Bir dağdağan ağacı tək
Şiş qayanın başında mən,
Tək qalıram, tək bitirəm.

Fikir məni aparanda,
Sığınırım mən evimin,
Bir küncünə, bucağına.
Ayla, illə üz tutmuram.
İsti ata ocağına.

Fikir məni aparanda,
Əsən külək meh yerinə.
İsti məni qamçılایır,
Çəmən üstə şəh yerinə
Mənim qanım damcılایır.

Fikir məni aparanda,
Mən kiminsə yoxluğuyam.
Mən kiminsə göz dağıyam,
Öz evimdə mən özümün
Gecə-gündüz dustağıyam.

Fikir məni aparanda,
Öz evimdə öz-özümə
Xoflanıram, haylanıram.
Pəncərədən baş çıxarıb.
Barmaqlıqlar arasından
Bu dünyaya boylanıram.

Fikir məni aparanda,
Belə keçir günüm-ayım,
Budur mənim alın yazım,
Budur mənim qismət payım.

Fikir məni aparanda,
Hissi boğdum,
səbri boğdum
yaşatmadım.
Ömrüm boyu bir quşa da
Bostana da daş atmadım.

Çox görürəm:
Zəmanədən çox haqsızlıq.
Günahım nə?
Günahsızlıq!
Günahım nə
Haqqın qulu
Üzüsulu
Olmağımdı
Günahım nə,
Dörd divarın arasında,
Tək özümü qalmağımdı.

Torpaq

Tanrı bizi xəlf edib,
Oddan, sudan, havadan.
Pərvazlandıq dünyaya,
Torpaq adlı yuvadan.

Bu torpaqdan çıxıbdı,
Çörəyimiz, suyumuz.
Torpaq üstə olubdu,
Nişanımız, toyumuz.

Çox döyüşlər gedibdi,
Ar, namus, papaq üstə.
Öləndə biz ölüruk,
Bir qarış torpaq üstə.

Mən demirəm dünyadan,
Mən demirəm doyuruq.
Ötəndə yaş yetmiş,
Ömrü dincə qoyuruq.

Ağlayanda tökülür,
Torpağa göz yaşımız.
Bu torpaqdan ucalır,
Göylərə baş daşımız.

Ömrü də zərrə-zərrə,
Torpaq üstə bölürük.
Torpaq üstə doğulub,
Torpaq üstə ölürük...
Laçının yollarında

Duman zirvəni alıb,
Dağlar xəyala dalıb.

Əlik balasız qalıb,
Laçının yollarında.

Qartal da qalıb qərib,
Lələ yanıb közərib.
Həsərdən xalı sərib,
Laçının yollarında.

Qərib qalıb tut, vələs,
Necə alım mən nəfəs.
Dünya mənə dar qəfəs,
Laçının yollarında.

Öpərsən

Dostum Ənvər Əhmədə

Həyat mənə işgəncədi, zülümdü,
Bir kimsəm yox gözələnim ölümdü.
Sənə qalan birçə ovuc külümdü,
Azad olan torpağıma səpərsən.

Xətəinin qılıncını al görüm,
Gir döyüşə sağa-sola çal görüm.
Düşmənim pəren-pəren sal görüm,
Qolda qüvvət, ürəyimdə təpərsən.

Pərvazlanıb qartal göydə süzəndə,
Güzgülenib sona göldə üzəndə,
Şamxoruzu fərasini gəzəndə
Göndər mənə qaranquşdan xəbər sən.

Bu dünyanın üzü sevinc, kədərdir,
Demə qardaş nə əkmədim, nə dərdi.
Bu dünyada nə var gəldi, gedərdi,
Başım üstə qılinc, qalxan, sipərsən.

Bir palıdam şimşək vurdu laxladım,
Öz kökümü, budağımyı saxladım,
Ənvər Əhməd yaxşı, pisi yoxladım,
Qarabağın torpağından öpərsən.

Qaçqın

Sıldırımdan daş axdı,
Dərələrə helləndi.
Gözlərindən yaş axdı,
Yanağında selləndi.

Gözlərinin yağından,
Yağ tökdü qəndillərə.
Çarpaz sinə dağından,
Qalxıb baxdı çöllərə.

Baxdı fikir içində,
Baxdı ocaq yerinə.
Düşündü ki, nə vaxtsa,
Qayıdacaq yerinə.

Baxdı, yurduna, baxdı,
İçində dərd oyandı.
Gözlərindən yaş axdı
Yaşında mərd oyandı.

Gördü Koroğlu olub,
Gördü çətin anında.
Necə igid dayanıb
Xan Eyvaz da yanında.

Gördü Koroğlu olub,
Gördü Qırat belində.
Qalxdı yağı üstünə
Misri qılinc əlində.

At üstəydi Nəbi də,
At üstəydi Həcər də.
Gördü döyüşlər gedir,
Laçında, Kəlbəcərdə.

O, döyüş meydanına,
İgid kimi atıldı.
Döyüşdə Xan Eyvaza,
Soltan bəyə qatıldı.

O gördü bu savaşda,
Necə çalınır "Cəngi".
Qaldırılır Şuşada
Hünər, zəfər çələngi.

O gördü bu savaşda,
Millet necə oyanıb.
Döyüş gedəndə başda
Sərkərdəsi dayanıb!

Bu həyat şirindi, Dünya gözəldi

Köklü bir çinarın budağı kimi,
Bəzəkli bir gəlin otağı kimi,
İsmətli bir qızın dodağı kimi,
Sevgidə qonçədə uyuyan güldü,
Bu həyat şirindi, Dünya gözəldi.

Qaranlıq əriyib, işıqda batır,
Günəşə, işığa hər şey can atır.
Bir ovuc torpaqda xəzinə yatır,
Vətən torpağının daşı da ləldi,
Bu həyat şirindi, Dünya gözəldi.

Gecələr sayrısan ulduza bir bax,
Günəşin başına, fırlanır Yer bax.
Bundadır möcüzə, bundadır sirr - bax.
Kainat əbədi, Dünya əzəldi -
Bu həyat şirindi, Dünya gözəldi!..

Bir daha sən məni görməyəcəksən

Yuxuna girirəm,
yuxun da çindi.
Bu, həmin döngədi,
bu, həmin tindi.
Yüz dəfə yanımdan,
ötsem də indi
Bir daha sən,
məni görməyəcəksən.

Bu, həmin döngədi,
həmin dalandı.
Desəm görüşərik,
desəm, yalandı.
Təkcə xatirələr,
yadda qalandı.
Bir daha sən,
məni görməyəcəksən.

Mən sizin küçədən,
keçib gedəcəm.
Köçəri quşlar tək
köçüb gedəcəm.
Özümə bir yuva
seçib gedəcəm,
Bir daha sən,
Məni görməyəcəksən.

Gözlərin gəzəcək,
qərib şəhəri.
Yanımdan yüz dəfə
ötəcəyəm mən.
Dönüb bənövşəyə
bir yaz səhəri,
pəncərəm önündə
bitəcəyəm mən.
Bir daha sən
məni görməyəcəksən.
Bir daha sən,
məni görməyəcəksən...

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə “Böyük Qayıdış”

№ 37 (2509) 2 oktyabr 2026-cı il

Azərbaycan Respublikası
Media və Yayım Şurası

Dünyada vətəndən, yurddan və el-obadan doğma, şirin şey yoxdur. Elə ki o doğma yurddan, o torpaqdan, o Vətəndən uzaq düşürsən, bax dodağın onda dörd yerdən çatlayır. Hara sığınsan da, hara getsən də isti ocağının, isti evinin yerini heç bir məkan verə bilmir. Bunu ən çox qərrib ellərdə yaşayan, yurd-yuvasından didərgin düşən insanlar bilir. O insanlar bilir ki, Vətən həsrəti, yurd dərdi nə deməkdir. Və çox adam da bu həsrətə, bu dərddə dözə bilməyib ürəyi partlayır və dünyasını dəyişir.

Xankəndindən didərgin düşmüş insanlar da uzun müddət başqa bir məkanda

qəbul edərək təslim aktı imzaladılar. Bütün bunlar onu göstərirdi ki, yaxın zaman kəsiyində işğal altında olan digər torpaqlarımız da yağı düşməndən geri alınacaq. Bu zaman da gəldi - 2023-cü il sentyabrın 19-20-də Xankəndi iştiqamətində antiterror əməliyyatı aparıldı. Bu əməliyyat 23 saat 43 dəqiqə çəkdi. Və erməni hərbiçiləri ağ bayraq qaldıraraq təslim oldular.

Bəli, bir neçə həftənin içində onlar Xankəndindən, Xocavənddən, Ağdərədən, Əsgərandan rədd olub getdilər. Azərbaycanın apardığı unikal əməliyyat zamanı ermənilərin bir mülki əhalisinin belə burnu qanamadı. Azad olunan həmin şəhərlərə, qəsəbələrə və

BİZ XANKƏNDİNİ YUXUMUZDA GÖRƏRDİK

yaşadılar. Yeni onlar qərrib bir yerdə, qərrib bir yurdda yuva qurdular. Bütün çətinliklərə, bütün sıxıntılara, bütün ağrı-aciya dözməyi bacardılar. Daha doğrusu, dərddə, kədərə üstün geldilər. Və onlar göyde Allaha, yerdə də ölkə prezidentinə və Azərbaycan Ordusuna güvənirdilər ki, işğal altında olan torpaqlarımız nə vaxtsa azad olunacaq.

Bəli, işğal altında olan torpaqlarımızın böyük bir hissəsi İkinci Qarabağ savaşında 44 günlük döyüşdə erməni işğalçılarından azad edildi. Azad edilən Cəbrayıl, Füzuliyə, Hadruta, Zəngilana, Qubadlıya, Şuşaya Azərbaycan bayrağı sancıldı. Bir azdan sonra isə Laçın azad olundu, Kəlbəcər azad olundu və orada da Azərbaycan bayrağı sancıldı. Ermənilər noyabrın 10-da üçtərəfli Bəyannaməni

kəndlərə Azərbaycan bayrağı sancıldı. Bu anları görmək, bu anlara tamaşa etmək çox böyük tarixi hadisə, yadda qalan məqam idi. Bu sevinci bizə Ali Baş Komandan, prezident İlham Əliyev və Azərbaycan Ordusu, Azərbaycan əsgəri yaşatdı. Bu sevinci bizə Qarabağ uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olan, qazi olan, qalib olan igid oğullarımız bəxş elədi.

Və qısa müddətdə Xankəndində çox möhtəşəm quruculuq, abadlıq və yenidənqurma işləri həyata keçirildi. Cənab prezident özü dəfələrlə Xankəndində oldu və görülən işlərə nəzarət elədi. Və möhtəşəm Zəfər parkının, eləcə də yeni futbol stadionunun, bununla yanaşı dövlət idarələrinin açılışı oldu. Bir neçə aydan sonra Xankəndi öz milli memarlıq üslubuna uyğun

olaraq inşa edilməyə başlandı.

Biz də bu yaxınlarda Xankəndiyə getmişdik. İnanın, şəhər o qədər səliqəli, o qədər gözəl idi ki, adam baxmaqla doymur. Bu gözəlliyi bizim xalq özü yaradıb. Çünki ermənilər Xankəndinin də müəyyən hissəsini dağıtmışdılar. Küçələrə baxıram, ən müasir üslubda yenidən qurulub. Bütün infrastrukturlar əla vəziyyətdədir, elə bil ki Bakıya oxşayır. Çoxlu sayda avtomobillər və insanlar gözə deyir. Burda həm də bir səmimiyyət və sadəlik hiss olunur. Çünki insanlar tanıdı-tanımadı bir-biriylə salamlaşır. Yaxınlıqdakı evlərdən birinə baş çəkirik, heç tanıyırdıq bu evin sahibi kimdir, amma eşitməmiş ki, bir aydır ora köçüblər. Sən demə, bu evin sahibi Qarabağ döyüşlərində iştirak etmiş Natiq Həsənovdur. O, Birinci Qarabağ döyüşlərində qəhrəmancasına vuruşub, hətta bədənində qəlpə yarası da var. Qapını döyürük, üzümüzə qapını açır. Deyir ki, elə bil şəhərimizə gələn qonaqlardansınız. Biz də deyirik ki, qonaq deyilik, bura bizim öz evlimiz-obamız, doğma Xankəndimizdir. Bizim qohumların çoxu burdakı Pedaqoji İnstitutu bitirib kənddə müəllim işləyirlər. Belə olan halda biz necə qonaq ola bilərik.

Natiq kişinin 72 yaşı var. Üzündən-gözündən nur yağı. Çox sevinclə bildirir ki, bu evi onlara bir müddətdir veriblər.

Dörd otaqdan ibarətdir, hər cür də şəraiti var. Üstəlik də mənim özüm yaşlı adam olsam da burda işə düzəlmişəm. Ayda 500 manata yaxın əmək haqqı alıram. Oğlum Rəfael və Nəcəf isə yaxşı işə düzəlib, onların da çətinliyi yoxdur, əmək haqları da 1000 manatdan çoxdur. Şükür Allaha, dolanışığımız lap yaxşıdır. Buranın havası mənə çox düşür. Çünki astma xəstəsiyəm və Bakıda məskunlaşan zaman rütubətli yerdə yaşayırdıq, amma indi lap yaxşıyam. Xəstəlikdən bir şikayətim yoxdur, çünki udduğum hava, içdiyim su tərtəmdir.

Bizimlə söhbətə qonşuları Aybəniz xanım da gəlir. O da əlində bir tort gətirir, yanında da iki qız nəvəsi var. Natiq kişiyə deyir ki, gördüm ki, qonağınız gəlib, dedim ki, bu tortdan dadsınlar, mağazadan almamışam ey, özüm bişirmişəm. Ən böyük arzum olub ki, Xankəndiyə qayıdım və burda ürəyim istədiyim şeyi bişirib-düşürəm. Biz evvəllər Xankəndini yuxumuzda görərdik, amma indi cənab Prezidentin və əsgərlərimizin hesabına doğma şəhərimizdə yaşayırıq.

Əlbəttə bütün bunları deməkdə məqsədimiz ondan ibarətdir ki, bu gün Xankəndində hara gedirsən orda hə-

yat qaynayır. Çünki şəhərə çoxlu sayda keçmiş Xankəndi sakinləri qayıdıb. Elə Zəfər parkında onların iyirmi-otuzu ilə çox səmimi söhbət elədik. Dedilər ki, şükürlər olsun ki, doğma evimizdəyik və bu gözəllikləri Allah bizə qismət edib. Sən demə, dünyanın ən gözəl yeri insanın öz vətəni imiş.

Zəfər parkında bir tanışım da rastlaşdım. O da dedi ki, qohumumuz təzə evinə köçüb, biz də gəlmişik onu görməyə, o qədər sevinirəm. Zaur Səmədli dedi ki, müəllim, mənim özüm də burda iş tapmışam, Bakıya gedib qayıdandan sonra Xankəndində işləyəcəm, çünki mütəxəssis kimi mənə böyük ehtiyac var.

Bu gün Xankəndində həyat öz qaynar yolunu tapıb. Sanki Xankəndi Bakıya, Sumqayıta, Şəkiyə, Gəncəyə bənzəyir. Çünki o qədər insan var ki, adam baxdıqca ürəyi açılır. Ən çox da adamın ürəyi ona açılır ki, bu gün Xankəndinə yüzrlərlə insan qayıdıb və öz ocağını yandırır. Onlar bu qayıdışa görə bir ağızdan Cənab prezident İlham Əliyevə, şəhidlərimizə, qazilərimizə və qaliblərimizə minnətdarlıq edirlər!

Emil FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ

MEDİANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

GƏNCLİYİ NURLU SABAHLARA SƏSLƏYƏN BİR ZİYALİ...

İnsan ömrü bir kitaba bənzədilsə, ömür yolu adlı bir deyim də var: - Yol başlayır, sonda mənzil başına çatanda, yolun bir zamanlıq ömrü bitir.

Peyğəmbərlərimiz Məhəmməd Ə.S. buyurub; ev doğulmaq, ölmək üçündür, ömür yollardadır. İnsan övladının ömrünün bir qismi yollarda yaşanılır, yolların ömrü isə, insan hərəkətindən - ayaqlarından doğulur...

...Bu lirik ricətlə başladığım yazı qəhrəmanının da, yolu - ömür yolu məktəblə-təhsillə bağlıdır. Müəllim ömrünü bəzən də, şamla bağlayırlar, - şəqirdlərin nəsil-nəsil dəyişdiyi zamanlarda, ömrü şam kimi əriyir müəllimlərin...

Hər bir insanın yaşadığı ətraf mühiti (baxça, məktəb, ali təhsil illəri), keçilmiş bir ömür yolu olmaqla, həm də, şəxsiyyətin formalaşmasının özülünün qoyulduğu bir zamandır...

Vətən ocaqdan başladığı kimi, ilkin tərbiyə də ailədə qoyulur. Mehriban xanımın doğulduğu ziyalı ailəsi də, ilkin mənbə olaraq öz təsirini göstərdi. Anasının Asiya xanımın müəllimə olması nəticəsiz qalmadı...

Atası Soltan kişinin Göyçay şəhərində bir neçə məsul vəzifələrdə illərlə çalışması, qonşularla, cəmiyyət arasında ailəyə hörmət qazandırması, evdə ailədə olan mehriban anlaşıma mühiti, Mehriban xanımın orta məktəbdə, universitetdə təhsil aldığı zaman ətrafındakılarla qurduğu səmimi, təmas zamanı öz müsbət bəhrəsini verdi.

M.Mütəllibova orta məktəb illərində, müəllimin şagirdlərə yanaşmasını, sözün əsil mənasında müəllimliyin necə məsuliyyətli, şərəfli bir sənət olduğunu anladığından müəllim sənətinə "kənül verdi".

Ürəyində müəllim sənətinə olan sevgi, onun Bakı Universitetinin Biologiya-Kimyə şöbəsinə-fakultəsinə qəbul olunmasına səbəb oldu...

Bu yerdə gözəl nəğməkar şairimiz C.Novruzun qəlbi ehtiraza gətirən misralar yada düşür:

**...Sizlər yada düşəndə,
O mehriban, o əziz
tələbəlik illəri...**

..."Elmlər Akademiyası" metro stansiyasının universitetə tərəf çıxışında tələbələrə düşüncəli, duyğulu, xəyalli, hərdən də gülümsəyən gözələrində - üzlərində bu mahnının xoş olduğu qədər də bir nisqonlu ab-havası hər vaxt duyulur.

Mehriban xanımın da universitetdə təhsil aldığı illər ömrünün ən xoş xatirələriylə yadda qalıb: - Müəllimləriylə, rəfiqələriylə, oğlan tələbə yoldaşlarıyla olan səmimi, xoş duyğulu anları, günləri indi xatirə boxçasının yaddaşında ararib xatırlandıqca, onu kövrəldir, ötən mənalı günlərə qaytaranda, tələbəlik illərinin bir həyat məktəbi olduğu təsəlliylə düşünür, xəyallanır...

Həyat öz ritmiylə getdikcə, insan ömrünü zaman aldıqca, qayğılar bir az artsa da, ömür-gün öz acisiylə, sərinliyiylə "ey həyat nə qəribəsən" deyir...

Təhsil illərindən sonra Mehriban xanım boya-başa çatdığı əzəmətli çinarlarıyla, Azərbaycanımızın "meyvə simvolu" olan narımızın-nar ağacımızın yurdu-ocağı olan göyçək təbiəti Göyçay

yımıza qayıtdı. Mehriban Mütəllibovanın əmək meydanında ilk sınaq yeri-işi 1989-1992-ci illərdə Göyçay şəhərindəki yeyinti kombinatında laborant kimi çalışması oldu. O, bu təşkilatda da öz zəhmət sevrəliyiylə, işinə məsuliyyətlə yanaşmasıyla kollektivinin dərin hörmətini, rəqəbetini qazandı.

Bir neçə il çalışdığı laborant vəzifəsiylə vidalaşmış, Göyçay şəhər akademik Z.Bünyadov adına 3 sayılı tam orta ümumtəhsil məktəbinə ixtisası üzrə müəllim təyin edildi. Müəllim adının,

ucalığını təhsil aldığı Bakı Dövlət Universitetinin tələbəsi olduğu müddətdə anladığıca, öz mənəvi dünyasının gündən-günə zənginləşdiyini hiss edən bu xanım sonradan, dərslər dediyi şagirdlərə yurdunun mənəvi sərvəti kimi baxdı. İstedadlı şagirdlərin həyatda öz yerini tapmasını istiqamətlənməsi üçün, dərslərdən kənar vaxtlarda həmin şagirdlərlə ünsiyyətdə olur, səmimi təmas qurmaqla, doğmaliqla yanaşmasıyla öz təcrübəsindən doğulan müsbət yüklü məsləhətləriylə onları özlərinə inandırır, təhsilə məsuliyyətlə önəm vermələrini təbliğ edir, öyrədirdi.

Bir müddət sevimli peşəsini-vəzifəsini, şagirdlərinə üreklə dərslər deməklə yerinə yetirən Mehriban xanımın aktiv həyat mövqei bir ziyalı olduğunu görən məktəb rəhbərliyi, onun təlim-tərbiyə işləri üzrə direktor müavini olması məsələsini kollektivin ümumi müsbət rəyiylə təsdiqlədi.

Şəhərdə öz təhsil uğurlarıyla seçilən 3 sayılı tam orta məktəbin - böyük bir müəllim kollektivinin - çoxsaylı şagirdlərin etimadını doğrultmaq üçün Mehriban xanımın daha əzmlə, inamla çalışması, rayon təhsil rəhbərliyinin də diqqətini çəkdi. Mehriban xanımın ailəsində hamı təhsillidir: - Qardaşı Rəşid həkim olub. İndi haqq dünyasındadır - Allah rəhmət eylesin! Bacısı Sevil həkim-infeksionist kimi Şəhər Mərkəzi Xəstəxanasında çalışır. Başqa bacısı isə müəllimə olub - hazırda təqaüddədir.

Mehriban xanımın atası - Soltan kişi ali təhsilli mütəxəssis kimi Göyçayda müxtəlif rəhbər vəzifələrdə çalışıb. Anası Asiya xanım isə müəllimə işləyib. Bir ailənin bütün üzvləri cəmiyyətdə özlərinə layiqli yer tutmaqla, elinobanın hörmətini-rəqəbetini qazanmaları da bir mənəvi qazanc sayılmalıdır.

M.Mütəllibova fəallığına görə məktəbin ərazi partiya təşkilatının sədri seçildi. Daha sonra YAP-nın Göyçay rayon təşkilatının sədri S.Şükurovun im-

zasıyla Yeni Azərbaycan partiyası Göyçay rayon təşkilatının Fəxri Fərmanıyla təltif olundu. Bir ziyalı övladı kimi M.Mütəllibovanın ictimaiyyət arasında az bir müddətdə qazandığı hörmət, onun daha fəal çalışmasına, təkcə məktəbdə deyil, rayonda da ictimai-siyasi işlərin təbliğini üreklə aparılmasında yaxından çalışmasına bir stimül oldu.

Məlum məsələdir ki, indiki zamanda xarici dilləri bilməyin nə qədər faydalı olduğunu bilən Mehriban xanım yaxın qonşumuz olan rus xalqının dilini əla mənimsəmiş, eləcə də ingilis dilini də kifayət qədər bilir, fikrini tam aydınlıqla çatdırmaqla danışıq qabiliyyətinə yiyələnmişdir. Bir zaman böyük şairimiz S.Əzim deyirdi "bilməsək dil, əlacımız yoxdur". İndi bu mənada ziyalının-müəllimin bir neçə dili bilməsi təqdire layiq haldır...

Müasir zamanda müəllimin nəinki, xarici dil bilməsi, eləcə də kompyutor proqramları, interneti, başqa bu kimi sivil idarə etmədə mühüm rol oynayan, gündəlik işlədilən texniki aparatların dilini bilməyi vacibdir. Haqqında söhbət açdığımız gözəl müəllim, içtimayətçi, eyni zamanda idarə etməni tam mənimsəyən Mehriban xanım "dilsiz danışan" aparatların da "dilini" çox yaxşı bilir.

Qadının ana olmağı çox böyük şərəfdir. Mehriban xanım da ailəlidir - övlad anasıdır.

Övladını ürəinin ən gözəl güşəsində əzizləyən, övladla qürurlanan, sabaha inamla baxan ananın da qayğı yükü böyükdür. Böyütdüyü ciyərparasının xoş gününü görmək ana üçün ən xoş duyğudur.

Torpağına-millətinə bütün vəliyyəli bağlı olan Mehriban xanıma nəvəli, nəticəli, səadət dolu illər yaşamaqla, nəvə olmağını qəlbən arzulayırdı. Belə bir yetqin, müdrik, hər tərəfli istedadlı xanım haqqında söz demək xoşdur. Bu yazımızda faktlara söykənərək Mehriban xanımın ömrü yoluna bir "söz işığı" saldıq. Qısa olsa da həyat tərzinə işıq salarkən bir məmunluq duyğusu yaşadıq. Bir ziyalının əməyini, gördüyü işlərin mahiyyətinə vardi. Bir müəlliməni qiymətləndirdik. Bir kalama bənzər ifadə bu yerdə yadıma düşür: "Biz bir-birimizi qiymətləndirməyi, bağışlamağı bacarmalıyıq"...

Mən də vaxtilə müəllim, sonra direktor işləmişəm. Bu ad ömrümün ən böyük titulu - təltifidir. Məndən gənc olan həmkarımın kimliyindən söhbət açarkən, yenə sözüm qurtarmadı - ürəyim dolu qaldı, demək - yazmaq istediklərimin onda birini deyər bilmədim. Ancaq, böyük S.Vurğunun sözüylə desək: "De-yilən söz yadigardır"...

...Gəncliyi işıqlı sabahlar üçün dəyərli övlad, bilikli gənc kimi yetişdirən Mehriban xanımdan, torpağımızın-yurdumuzun bir savadlı, istedadlı, səmimi müəllimə xanımından üreklə danışdıq. Ona tutduğu bu şərəfli yolda yeni-yeni uğurlar arzulayıb, fikrən ayrılarkən, bir bənd şeir parçası "Məni də yaz", - dedidi:

**Elmini bölüşər şagirdləriylə,
Qəlbə işıq salan oddu müəllim!
Öyrədar necədir, - yol irəliyə, -
Dünyada ən böyük, addı müəllim!!!**

Əjdər ŞİRİNƏYLI
yazıçı-publisist

Seyran Səxavətin "80+20=?" kitabının təqdimatı keçirildi

Ədalət Partiyasının qərərgahında Azərbaycan ədəbiyyatının tanınmış nümayəndəsi, şair və yazıçı Seyran Səxavətin 80 illik yubileyi münasibəti ilə "80+20=?" kitabının təqdimatı keçirildi.

Tədbiri Ədalət Partiyasının sədri Mütəllib Rəhmli açıq elan etdi və sözü tədbirin aparıcısı, yazıçı-jurnalist

İradə Aytələ oturdü. İradə xanım tədbir iştirakçılarını salamladıqdan sonra Seyran Səxavətin yaradıcılıq yolundan, Azərbaycan ədəbiyyatındakı xidmətlərindən və təqdim olunan kitab haqqında məlumat verdi.

224 səhifəlik kitab "Elm və Təhsil" nəşriyyatında çap olunub. Kitab Tovuz Xeyriyyə Cəmiyyətinin Seyran Səxavətin 80 illik yubileyinə hədiyyə edilmişdir. Nəşrin redaktor-tərtibçisi yazıçı-jurnalist İradə Ayteldir. Kitabda Seyran Səxavətin müxtəlif illərdə qələmə aldığı poeziya nümunələri ilə yanaşı, onun yaradıcılığı və şəxsiyyəti haqqında tanınmış ədəbiyyat və sənət adamlarının fikirləri də yer alıb. Kitabın əvvəlində İsmayıl Şıxlı, Bəxtiar Vahabzadə, Xəlil Rza Ulutürk, Ramiz Rövşen, Qabil, Flora Kərimova, Aqil Abbas, Akif Səməd və digər ədəbiyyat və sənət nümayəndələrinin Seyran Səxavət haqqında söylədikləri fikirlər təqdim olunub.

Tədbirin müəlliflə iştirakçılar arasında qarşılıqlı dialoqla davam etdirilməsi maraqlı məqamlar ilə yadda qaldı.

Təqdimat mərasimi Seyran Səxavətin 80 illik yubileyinin qeyd olunması ilə yanaşı, onun zəngin yaradıcılıq irsinin oxuculara və ədəbi ictimaiyyətə bir daha təqdim olunması-na xidmət etdi.

Messinin oynamadığı matçda darmadağın

Argentina millisi yoldaşlıq görüşündə Boliviya ilə qarşılaşıb.

QOL.az xəbər verir ki, Kordovadakı "Mario Alberto Kempes" stadionunda keçirilən oyun argentinalıların böyükhe-sablı qələbəsi ilə başa çatıb - 4:0.

Qolları Lautaro Martines (19), Niko Pas (29), Kristian Romero (53) və Xese Lopes (83) vurub.

Bu, Argentina millisinin DÇ-2026-nın finalında İspaniya-ya uduzduqları oyundan (0:1) sonrakı ilk qarşılaşmasıdır. Millinin lideri Lionel Messi bu oyunda iştirak etməyib. 39 yaşlı hücumçu oktyabrın 6-da Beninlə keçirilən görüşdə yığ-mada vida matçına çıxacaq.

Aslan Mehdiyev Manaf Ağayevə qardaşı Tofiq Ağayevin vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.
Nəbi Muxtarov Manaf Ağayevə qardaşı Tofiq Ağayevin vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.
Nazim Tahirov Manaf Ağayevə qardaşı Tofiq Ağayevin vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.
Faiq Qismətoğlu Manaf Ağayevə qardaşı Tofiq Ağayevin vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.
Əbülfət Mədətoğlu Manaf Ağayevə qardaşı Tofiq Ağayevin vəfatından kədərləndiyini bildirir və mərhumun doğmalarına dərin hüznə başsağlığı verir.

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqıl ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnmiş və "Son dakika" MMC Nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.
kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIIBAZ 2xhesab N:
38070019411100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı şəhəri, Neftçilər 67, mənzil 21 A

Telefon: (012) 491-23-53
adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500
Sifariş: 297
Çapa imzalanmışdır:
01.10.2026

ƏDALƏT •

2 oktyabr 2026-cı il